

Виховні заходи у

початковій школі

Львів - 2015

Укладено творчою групою вчителів Львівського навчально-виховного комплексу ім. В. Стуса

Губик Л.О., вчитель початкових класів ЛНВК ім. В. Стуса, керівник творчої групи,

Плукар Г.М., вчитель початкових класів ЛНВК ім.В.Стуса

Алешко Г. М., вчитель початкових класів ЛНВК ім. В. Стуса

Обнявка О. М., вчитель початкових класів ЛНВК ім. В. Стуса

Чайковська Л. В., вчитель початкових класів ЛНВК ім. В. Стуса

Лісіцина О. М., вчитель початкових класів ЛНВК ім. В. Стуса

Чорновіл Н. Ю., вчитель початкових класів ЛНВК ім. В. Стуса

Пенькось Б. Б., вчитель початкових класів ЛНВК ім. В. Стуса

Копитко Т.С., вчитель початкових класів ЛНВК ім. В. Стуса

Кошиковська С. Ф., вчитель початкових класів ЛНВК ім. В. Стуса

Бондарук Я.Я., вчитель початкових класів ЛНВК ім. В. Стуса

Паук С.С., вчитель початкових класів ЛНВК ім. В. Стуса

Колодій А.Б., керівник гуртка ЛНВ ім.В.Стуса

Упорядник:

Копитко Т. С., вчитель початкових класів ЛНВК ім. В. Стуса

Рецензенти:

Зелінська О.І., методист НМЦО

Канчуга І.В., головний спеціаліст відділу освіти Франківського району
УО ДГПІМР

Посібник містить сценарії календарних і тематичних виховних заходів для учнів 1-4 класів.

Використовуючи подані сценарії, учитель матиме змогу розкрити творчий потенціал учнів, сформувати в них моральні якості, розвинути розумові здібності, об'єднати дитячий та батьківський колектив.

Збірник рекомендовано на допомогу педагогічним працівникам загальноосвітніх та позашкільних закладів освіти.

Схвалено до друку методичною радою Навчально – методичного центру освіти м. Львова
(протокол №1 від 12.01.2016р.).

ЗМІСТ

Передмова.....	5
Ми – першокласники.....	6
СвятоБукварика.....	21
Прощай, наш перший клас!	33
Букварикове свято	45
Сценарій свята Букварика	63
Свято Осені	69
Пан Коцький	82
Хліб – усьому голова	95
Козацькому роду нема переводу	105
Козацькі забави	112
Андріївські вечорниці	119
Українські вечорниці	127
Свято Калити	138
Йде Святий Миколай	152
Любий, Отче Миколаю, ти до нас прийди із Раю.....	170
Свято Миколая.....	182
Вертеп	189
Різдвяний Вертеп	195
Небо і Земля нині торжествують	203
Наш Львів	221
Найкраще місто на землі для мене ти, мій Львове.....	233
Мова калинова	258
Лесина пісня	272
Хотіла б я піснею стати	286
Дивосвіт квітів рідної землі	303
Нам пора для України жити	312
Уклін тобі, Тарасе	323
Народе мій, до тебе я ще верну	343
Ми – християни	356
Мова, мама, пісня на рідній землі	369
Література	383
Додатки	384

ПЕРЕДМОВА

Перед сучасною педагогікою дедалі гостріше постають актуальні проблеми сьогодення – виховання у дітей шанобливого ставлення до культури, традицій українського народу, формування у них високої особистісної культури, морально – етичних якостей, розвиток творчих інтелектуальних здібностей, нестандартного мислення, вміння використовувати набуті знання у реальних, іноді складних, життєвих ситуаціях.

Шкільні свята – одна з найважливіших форм виховної роботи з учнями. Без виховних заходів неможливо уявити шкільне учнівське життя. Скільки творчої наснаги, вигадки вкладають діти під час підготовки урочистості. В організації та проведенні свят, як правило, бере участь весь колектив класу, вчителі, батьки. Така співпраця є чудовою нагодою для неформального спілкування дітей і дорослих, батьків та освітян. Крім того, цікава спільна праця створює сприятливі умови для росту дружнього дитячого колективу, що, звичайно, має неабияке значення у виховному процесі школярів.

Кожен сценарій – це справжнє свято, підготовка до якого потребує багато часу, зусиль учителя, учнів та батьків. Тому ми сподіваємось, що матеріал збірки стане для вас корисним, допоможе створити у класній родині атмосферу любові й краси, творчості та добра, і ваша спільна подорож до країни Знань буде цікавою і захоплюючою.

МИ - ПЕРШОКЛАСНИКИ

Мета: викликати позитивні емоції від зустрічі зі школою, однокласниками; розвивати інтерес до навчання; прищеплювати бажання добре вчитися, повагу до школи та її правил.

Святково прибраний зал. На задній стіні сцени – прикріплені літери. На сцені квіти, кульки, малюнки учнів, фотографії.

Дійові особи: ведучі, скоморохи, тато, мама, хлопчик, листоноша.

Ведуча.

Як вільно веселка у небо злітає
І грає всіма кольорами,
Так вільно моя Україна співає,
Йдучи нелегкими шляхами.

Ведучий.

Із дерева роду зростає пагіння
І лине до сонця, до світла.
Стрічай, Україно, нове покоління,
Що ніби веселка розквітло.

Ведуча.

Цим дітям, народженим в вільній державі
Судилось багато зробити:
Наш прапор підняти у мирі і славі
Й любові зорю засвітити.

Ведучий.

Стрічай, Україно, чарівне суцвіття –
Дітей своїх рідних у школі.
Сміливо веди їх у тисячоліття

У щасті, з любов'ю до волі.

Вчитель

Сьогодні ми зібралися на свято
До нього готувалися усі
Щасливі, що у залі мами й тата,
І гості, що запрошували ми.
Сідайте зручно всі у залі,
Хай діти пісню заспівають Вам.
Ми вдячні, що прийшли ви всі на свято,
То ж веселитись можна усім нам.
Хай це родинне свято в нашій школі,
Ще більше здружить і зріднить всіх нас.
Бо найщасливіша у світі та людина,
Що друзів має поряд, повсякчас.

1 скоморох:

Увага! Увага! Спішіть поспішайте!
Господарі й гості ідіть, не минайте!

2 скоморох:

На свято Вас просим гуртом, поодинці
Чекають на Вас тут словесні гостинці.

3 скоморох:

Гей, дорослі і малята, Всіх ми раді привітати!
Всіх запрошуєм на свято! Буде посмішок багато.

4 скоморох:

Буде радість, буде казка. Відпочиньте ви будь ласка.
Сьогодні з нами порадійте, долонь ні трохи не
жалійте.

5 скоморох:

Отож, часу не гаймо багато в нас ідей.
Дужче музика заграє, наше свято вже триває,
Зараз всі ми потанцюєм, поспіваєм, пожартуєм.

Пісня «Перший дзвоник»

(Сл. та муз. Наталії Май)

Ведучий

Ой, цікаво, що за клас?
Є таких багато в нас:
І веселих, і швидких, і дотепних, і смішних?
Ну, який наш клас, скажіть,
Тільки правду говоріть.

Вчитель

Ну, що ж, всідайтесь всі зручніше,
І не шуміть, сидіть тихіше!
Ми свято наше починаєм,
Героїв свята представляєм!

Ось, знайомтесь – 1 – Б!
Він ніде не підведе:
І в навчанні, і в дозвіллі,
І в змаганні всі ми вмілі.

Познайомтесь, ось вони –
Їх 16 хлопчаків, наче справжніх козаків.
Хоч дівчаток лиш 12,
Рівняються на хлоп'яток.

Наш Остап, як богатир,
Староста і командир.

Андріан і Дмитрик
Нерозлучні друзі.
Завжди й скрізь вони удвох
У шкільному крузі.

А Тетянка і Діанка –
Дуже чемні в нас дівчатка.

І Софійка є у нас -
Красунечка на весь клас.

А Іринка, як калиночка:
І струнка і гарна дівчиночка.

Данило й Дмитрик всіх дивують,
Гарно пишуть і малюють.

Є дві Насті в нас - сумлінні,
Прагнуть вчитись на відмінно.

Два Дениска і Данило
Полюбляють жваві ігри.

А Оленка - гарно пише,
Як панує в класі тиша.

Соломійка - пісеньки виводить,
Часом, хлопців верховодить.

Наш Максимко любить тишу,
він не крутиться, як пише.

Сашко любить погортати всі книжки,
Все хоче знати.

Є Христинка в нас гарнюня,
Вона артистка майбутня.

Домініка в нас чемнуля -
Заспокоює усіх.

Матвійко вчиться в нас охоче,
Науковцем стати хоче.

Даринка гарно в нас малює,
На перерві не дармує.

Два Андрійчика завзято
Готувалися до свята.

Назарко – хлопчик просто клас!
Підтримує усіх нас.

Владислав і Костянтин
Хлопці те, що треба.
Не дивлячись ні на що
Вони завжди веселі.

Демян дуже хлопчик гарний,
на уроках він старанний.

Ліза дівчинка рухлива,
Проте завжди правдива.

Ось такий погляньте в нас -

1-Б – зразковий клас.
Всі веселі і щасливі
У такому колективі.

Першокласники:

У золотистому вінку,
Серед густих отав,
За Серпнем - Вересень ішов,
До школи поспішав.

Він нас зібрав усіх сюди
У вересневу рань,
Щоб вчитися змогли всі ми
І набиратись знань.

Яскраве сонечко надворі
Кидає промінці у клас.
Такої радості ніколи
В житті ще не було у нас.

Тож радійте, друзі, з нами,
Бо сьогодні свято в нас –
Нам, маленьким шестирічкам,
Школярами стати час.

Як були ми дошкільнята,
То ходили в дитсадок.
А тепер вже інший час –
Бо зустріла школа нас.

Прощай, дитинства любий світ.
Нас жде життя цікаве, нове.
До навчання тепер усіх

Ласкаво просить рідна школа.

Пісня «Дзвоник все дзелень-дзелень»

(Сл. та муз. Наталії Май)

Першокласники:

Школа! Вулик ти дитячий,
Ну, а діти, як бджолиний рій.
Вчаться тут і йдуть сюди терпляче
І беруть початок з нього свій.

Вже листя вкрилося багрянцем,
Кружляє, падає до ніг.
Сьогодні всі ми урочисто
Переступили цей поріг

Вітає 1-Б своїх гостей
і кличе на гостинну розмову,
бо в нас сьогодні перший ювілей
про нього поведемо мову.

У цьому році перший раз
Пішов я в школу в перший клас,
І першим в класі з того дня
З'являться став до школи я.

Час летить вперед невпинно.
Грудень вже на календарі.
Сотий раз до школи
Ми прийшли сьогодні всі.

Ми тепер не просто діти,
Шестирічки-неумічки,

Шестирічки - 1 клас,
Школярі тепер всі з нас.

Ми не просто малюки,
а вже справжні першачки.
Уявіть: за літ дванадцять -
Підростем на метр двадцять.

Якщо вчимося ми у школі,
То зведемося – школярі.
Радо в школі зустрічають
Однокласники мої.

Пісня «Засмутилось кошеня»
(Сл.П.Воронько, муз. З Кирнятка)

Першокласники:
На початок, не лякайтесь,
Що ми жваві та верткі.
Любі наші, пригадайте,
Що ви теж були такі.

Це не вигадка, не казка,
Що від нині я – школярик.
Ось портфелик мій, будь ласка,
А в портфелику - Букварик.
А оцінок ще немає,
Бо почну я вчитись тільки
Хоч матуся вже питає,
Чи носитиму п'ятірки.

Правда ж, мамо, я велика?
Сама взуваю черевики,

Зашнуровую шнурочки,
Сама вдягаюся в сорочку,
Сама лице і руки мию,
Куртку й шапку вдіть зумію.
І не плачу я ніколи,
Бо ходжу уже до школи.

Мама каже, що я хлопець ще малий,
А як виросту, то буду лікар головний.
Тато каже: «Будь, синочку, як спортсмен,
А як виростеш, то будеш бізнесмен.»
Бабця каже: «Мій онучок любить рахувать,
А як виросте, то буде в банку працювати.»
Ой, скоріше б виростати, бо я, добрі люди,
Сам хотів би також знати, що то з мене буде.

Стукіт

Листоноша:

Двері хутко відчиняйте,
Листоношу зустрічайте.
Дороги дальні так стомили,
Нема у мене зовсім сили.
Певно, школярів побачив?

Діти:

Так.

Листоноша:

Тож у цей святковий час
Телеграма є для вас!
Читає телеграму
Я знаю вашу радість у ці дні.
Вже 100 днів як ви всі стали школярі.
Вам бажаю: гарно вчіться,
З товаришами подружіться,

Любіть і слухайте батьків
І шануйте вчителів.
Шкільні правила вивчайте,
Ніколи їх не забувайте.

Пісня «перша вчителька»
(Сл. та муз. Р.Галагана)

Учениця:

Правила діти гарно вивчали
І добре їх запам'ятали.
Скажемо виразно їх самі
І доведемо, що ми є школярі.

1 учень:

Щоб урок минув не марно.
треба сісти рівно й гарно.

2 учень:

Спитати хочеш - не гукай
А тільки руку підіймай.

3 учень:

Не базікай на уроках,
Як папуга чи сорока.

4 учень:

Прізвище дітям не давай,
А дівчаток – захищай.

5учень:

Бути чесним і правдивим –
Важливе правило у нас.

б учень:

Бути другом не зрадливим
Клас за тебе, ти - за клас!

А про перші наші кроки
І тяжкі хвилинки
Нагадають вам, напевно,
Веселі смішинки.

Щось годинник,- каже тато,-
Раптом зупинився.
Треба в чистку віддавати,
Мабуть, запилився.
-Звідки взятись тому пилу? – мовила Алінка.-
Я ж годинник з милом мила,
Там нема й пилинки!

Коли б начальником я став,
Хоч на одну годину,
То я б одразу наказав
Закон ввести єдиний:
У дні святкові й вихідні
Батьків не допускати
Без нас у парк, на стадіон,
До цирку й до театру.
Ще й всюди входи б спорядив
Словами охоронними.
“Вхід без дітей для всіх батьків –
Суворо заборонено!”

Ну і мама! Ну і тато!
Наче справжні дошколята!
Нічогісінько не знають,
Смішно і сказати комусь.
Бо щодня мене питають
Лиш одне: чому й чому?
-Ти чому образив Віту?
-А чому отримав двійку?
-І чому прийшов так пізно?
-Та чому в шкарпетках різних?
-Ти чому такий непослух?
-А чому не стелеш постіль?
-Ти чому це вірш не учиш?
-А чому портфель без ручки?
-І чому такий синець?
Ох, настане мій кінець!
Не поясниш їм ніколи –
Хоч би й дуже захотів...
Треба їх віддати до школи –
Хай питають вчителів.

Учитель питає: — Де зошит? — Забув...
Спасибі скажіть, що хоч сам я прибув.
Сестричка і мама біжать на навчання,
А татко зі мною zostавсь, як звичайно.

Мене у садок він за звичкою взяв,
Швиденько завів, перезув, причесав.
Сказав: — Біжи з дітками грайся, синок.
— Татусю, та ж я маю йти на урок!

Забули ми зошит, забули букварик,
Який же із мене тепер вже школярик?

Затям собі, татку: щоб не забувати,
Ще звечора сумку будеш готувати!

Першокласники:

Школо наша, школо,
Приголуб нас, мила,
Пригорни усіх нас,
Як голуб під крила.

Бджілоньки – до квітів,
Дітоньки – до школи.
Там збирають мудрість,
Як мед у полі бджоли.

На 12 вчитись хочу,
Маю зошит з Букварем,
Був я вчора просто хлопчик,
Став сьогодні школярем.

Буду дуже я старатись,
Букви вчити, склади складати,
Щоб усе на світі знати
Треба вміти нам читати.

Вчителі нас всіх навчать
І писати, й рахувати,
Та ще букви неслухняні
Рівно й гарно всім писати.

В ранець треба лиш книжки
Й зошити складати,
А не різні там ляльки
І машинки пхати.

Шановні наші вчителі,
За нас ви будьте певні.
Хоч ми рухливі і шумні,
Зате слухняні й чемні.

Ви навчали багатьох
І синочків, і дочок,
Та таких, як ми розумних,
Не було в вас діточок.

Нами будете гордитись
Ви завжди обов'язково,
Всі ми будем гарно вчитись
І поводитись зразково.

Початкова наша школа,
Процвітай і будь здорова.
Нас маленьких зустрічай,
Уму-розуму навчай.
Побажайте нам тепла,
Щастя, сили й світла,
Щоб любов між нас була
Й дружба щоб розквітла.

У свою сім'ю прийміть
Наші перші класи.
Все про школу розкажіть
Й захищайте часом!

Пісня «Пісня першокласника»
(Сл. та муз. Наталії Май)

Першокласники:

Обіцяєм добре вчитись,
Щоби мудрими зрости,
Вчителів всіх поважати,
Славу школи берегти.

Будем вчитись залюбки,
Берегти свої книжки.
Обіцяємо це вам –
Добрим вчителям й батькам.

В нас усіх чудовий настрій,
Ми схвильовані украй.

Всі:

Скажем разом «Школа, здрастуй!
Першокласників приймай!»

СВЯТО БУКВАРИКА

Мета: вчити дітей виразно декламувати вірші, формувати інтерес до читання. Розвивати акторські здібності, уяву, вміння фантазувати.

Виховувати у дітей любов до книги, дружні стосунки, родинні почуття.

Святково прибрана зала. На стінах кульки, квіти. На задній стіні сцени викладено літерами «Прощай Букварику»

Дійові особи: Букварик, М'який знак, Букви, Помилка, Продавець, Робітник, Киця.

Дзвенить дзвінок

В путь щасливу і широку
Всіх виводить перший клас.
До уроку, до уроку -
Чуєш ? Дзвоник кличе нас!

Цей дзвінок веселий кличе
Першокласників на свято:
Не запізнюйтесь! По – швидше!
Час з Буквариком прощатись!

(Вихід дітей під музику)

Ми , сучасні діти , все повинні вміти:
Грамотно писати, множити, ділити.
Ще повинні вміти рідний край любити,
Школу і родину , і звичайно нашу
Вільну Україну!

Пісня «Україна це ти»

(Сл. та муз. Тіни Кароль)

Є святкових днів багато на листках календаря.
А між ними й наше свято – вшанування Букваря!

Ми Букварик почали восени вивчати.
А тепер вже на 12 вміємо читати!

Літера перша і перше слово,
З книгою перша серйозна розмова.
Перша сторінка, наступна сторінка,
Успіхи перші і перші сльозинки.

А як важко було нам палички писати.
Ставити їх по порядку, мов солдатів на зарядку.

Ох за них нам попадало, бо ставали як попало.
Не вірили ні вчителька , ні мама,
Як важко було ставити їх прямо.

Згадайте, люба вчителько, матусі , татусі,
Як «бекали» і «мекали « спочатку ми усі.

А нині любо слухати, як добре ми читаємо.
Подякуєм Букварику і разом попрощаємось.

Свято гарним вийти зможе, якщо кожен допоможе.
Від пісень і жартів ,звісно, хай сьогодні буде тісно!

Пісня «Гей, чули, чули, чули...»
(на мотив української народної пісні)

Свято наше вже триває, а Букварика немає.
тож давайте погукаєм та зі святом привітаєм.

Букварику, наш любий друже,
На тебе всі чекають дуже.
Завітай до нас на свято.
Чекають гості і малята.

(Заходить Букварик)

Букварик

Я мандрую по країнах, я з абеткою дружу.
І малечу, як зустріну, грамоті одразу вчу.
Я щасливий дуже і тому радію,
Що всі діти в нашій класі читати вже вміють.

Пісня Букварика (мелодія пісні «Голубий вагон»)

Букварик:

Всі літери вже вивчені, усіх їх тридцять три.
Вони сьогодні зі мною у гості до вас прийшли.

Пісня «Мій Букварик»

(Сл. та муз. Наталії Май)

Учень:

Літери! Шикуйтеся в ряд! Починаємо парад!

А зараз для гостей наших:
Для мам, татів, бабусь і дідусів,
Вчителів, сестричок, братиків і нянь
Прозвучить Букварик побажань.

Ми бажаємо Вам:

А – активності творчої.

Б – безхмарності небесної.

В – віри розсудливої
Г – глузду неміряного.
Г – гречності чесної.
Д – достатку життєвого.
Е – економії розумної.
Є – єдності сімейної.
Ж – життя безкінечного.
З – здоров'я безмежного.
И-І – імені чистого.
Ї – їжі корисної.
Й – йорданської водиці чистої.
К – кохання вірного.
Л – людяності щирої.
М – мрії здійсненої.
Н – наснаги професійної.
О – обрію барвистого.
П – посмішки чуйної.
Р – радості всесильної.
С – спокою літнього.
Т – теплоти родинної.
У – успіху великого.
Ф – фантазії гармонійної.
Х – хліба цілющого.
Ц – царини домашньої.
Ч – чарівності приємної.
Ш – широти духовної.
Щ – щастя невичерпного.
Ю – юності сердечної.
Я – ясності майбутньої.

Танець-флешмоб (під музику з пісень : ТНМК «Віва, Україно!» ; Океан Ельзи «Вставай, мила моя, вставай!» ; «Гімн Євромайдану»

П'єса «Витівки помилки»

М'який знак: (ображений)

А я, а я – не звук,

А тільки знак. Так?

Букви:

Ми всі веселі і меткі,

Ми – глухі, а ми – дзвінкі.

Позначаємо різні звуки,

А як візьмемося за руки,

Починаються дива,

Нові народжуються слова.

М'який знак:

Отак весь час терплю образу,

Мене не названо ні разу.

Помилка:

Я – помилка лукава,

І погана в мене слава.

Букви плутаю бува,

Перекручую слова.

М'який знак: (плаче).

Ображають , мов ледащо,

Мов нездатного нінащо.

Помилка:

А, здрастуй, любий м'який знак,

Ти – надто добрий, ти дивак.

Якщо гарненько розібратись,

Ти серед – букв – велика цяця.

М'який знак: (пишається).

Усі м'які переді мною,
Мені б і бути головою.
Але не вдячні букви ці,
Мене тримають майже у кінці.

Помилка:

А ти з образи та від злості,
Кинь їх, ходи до мене в гості.

М'який знак:

Ой, ти помилко моя мила,
Ти мій розпач зрозуміла.
А від прикрих твоїх слів,
У мене втричі виріс гнів.

Помилка:

Молодець, то як же?

М'який знак:

Гаразд! Алфавіт я залишаю,
До тебе в гості вирушаю!

Букви:

Ой, що з нами, добрі люди,
Без м'якого знака буде?
Скільки це почнеться в нас
Неприємностей, образ.

Продавець:

Для магазину вчора тільки
Замовляли риби кільки.
(Розгортає папір, де написано «Пришліть кілки»).

Вийшла помилка у слові –
І привезли кілки дубові.
Такий клопіт! (Виходить).

Робітник:

Через помилку у слові
Сміх і горе на будові.
Замовляли гравій, гальку,
Привезли у клітці галку (Виходить).

Букви:

Чуєш, Помилко лукава,
Жде тебе погана слава.

М'який знак: (сором'язливо).

За помилку я соромлюсь
Перед вами вибачаюсь,
Що за місце ображався,
Дуже м'якістю пишався.

Букви:

У нас почесні всі місця,
Чи з початку, чи з кінця.

Букви:

Бо чи звук ти, а чи знак,
Дорогий в родині всяк.

Букви:

Стали букви в ряд,
На письмі і мир, і лад.
Все напишемо гаразд,
Помилкам не місце в нас.

Ми букви добре вивчені,
Знайомі хлопцю й дівчині
Читає й пише нас
Чудово перший клас.

Пісня «Ми першокласники»

(сл.. та муз. М.Ровенко)

(Заходить Киця)

Киця:

Мур-няв!...

Хто це галас тут здійняв?!

Знову діти! От морока!

Треба вам оті уроки?

Краще грайтесь, розважайтесь

І нічим не переймайтесь...

Літери? Це просто дивно!

І кому вони потрібні?

У – горbate, А – нерівне..

Я без них не знаю лиха

І гуляю у дворі!

Краще б літери сиділи

У своєму Букварі! (різко закриває Буквар).

З мене приклад всі беріть

І уроки не учіть!

Киця співає пісню на мелодію «Ну, що сказать»

Учень:

Буквар не можна викидати.

Адже він навчив нас читати й писати.

А ще навчив нас, як дружніми стати.

Пісня «Дружній клас»
(Сл. та муз. А. Олейнікова)

Ми мов ті бджілки,
Весь рік працювали:
Букву за буквою в зошит писали,
Ще й рахувати швиденько навчилися,
Що й калькулятори не знадобилися.

Ніхто не скаже нам «малята»,
Бо ми вже справжні школярі.
І гроші можемо полічити,
Й списати вмієм, не малі.

Хоч нині можемо в депутати
І у міністри сміло йти.
Одна біда, що з-за трибуни
Не виглядають ще й носи.

Проте нема чого журитись,
Нам ще у школі є чого вчитись.
Ну, а посади зачекають,
Дорослі їх поки займають.

Львів'яни – люди щирі, працьовиті.
Привітні, доброзичливі, відкриті.
Звеличують піснями рідний край.
В душі – натхнення, в серці – водограй.

А ми є діти України, треба всім це знати,
Українки наші – мами, українці – тати.
І про нашу рідну землю

Любимо співати.

Пісня «Україночка»

(Сл. та муз. О. Білозір)

Буквар:

Як любо всім і весело
Що в нас чудовий клас.
Тому приймайте радісно
І мій сюрприз для вас.

Танець Букварика

Рідний наш, Букварику,
Ми тебе любили,
Ми з тобою весело
Й радісно дружили.

Та прийшла пора прощатись,
Час з тобою розлучатись.
Букварику, найперший друже,
Ми не забудемо тебе.
Не зможем ставитись байдуже
До тебе , любий відтепер.

Віднині будеш серед книг
На місці першому стояти,
Ти найдорожчий від усіх,
Бо навчив нас всіх читати.

Буквар:

Я навчив вас читати й писати слово «бабуся» і слово « тато».

Я залишаю навіки з вами слово « Вітчизна » зі словом « мама».

Зі словом «пам'ять» - слово «солдат».

Слово « цвітіння» - зі словом « сад».

Хай не зринає у ваших снах підле й потворне слово « війна».

Хай поведе від мого порога вас таємниче слово « дорога».

Хай вам щастить на шляху широкім, любі дівчатка мої ясноокі.

Вмійте боротися з лихом завзято, непосидючі мої хлоп'ята.

Хай підростає ваш 1 клас, а я залишаю вас.

Пісня «Сумно»

(на мелодію пісні «Одна калина»)

Учні:

Ми малі та уже гонорові,
Бо вчимося в найкращій школі-
Кращій школі древнього Львова,-
І навчання йде пречудово.

Мову рідну старанно вивчаємо
І казки самостійно читаємо.
Як прийдеться, то й гроші рахуємо
І за них шоколадки купуємо.

Ми нащадки князя Данила,
Ми львів'яни, а це - важливо.
Ми вчимося своє шанувати,
Прагнем, що є в світі , пізнати.

Перший клас ми вже закінчили,
Підросли і набралися сили.
І англійською трохи бурмочемо,
На канікули в Штати всі хочемо.

Хочем в Штати ,щоб всім розказати,
Що найкращі – це наші Карпати.
А Макдональдси можуть закрити
І у «Хату пузату» ходити.

Пісня « Канікули»

(Сл. та муз. Наталії Май)

Настав час прощатись,тож будьте здорові.
Хай щастя панує в сім'ї і у домі,
Хай будуть здорові усі в світі діти,
Щоб мали ми з вами із чого радіти.

А ще побажати хочу вам миру,
Щоб всі на Землі люди жили щасливо.
Хай небо над нами буде сине і чисте.
А ми «вільна нація»- крикнем врочисто!

ПРОЩАВАЙ, НАШ ПЕРШИЙ КЛАС!

Мета. Узагальнити знання отриманні на уроках навчання грамоти; розвивати мислення, уяву; виховувати любов до мистецтва, повагу до книги.

Святково прибрано зала. На задній стіні плакат зі словами «Прощай, наш перший клас!», кульки, квіти.

Дійові особи: Син, Мама, Тато, Сорока, Баба Яга, Ягуська, Буквар, Незнайко, Лінь, Ледар, Киця.

Вчитель:

Шановні батьки, дідусі та бабусі! Промайнув перший навчальний рік у наших дітей. Ми впорались із навчальними завданнями, закінчили перший клас і сьогодні вперше запросили Вас на свято. Впродовж місяця діти наполегливо готувалися до нього і хочуть прозвітувати, чого ж навчився наш перший клас?

Учні:

Шановні гості!

Сьогодні тут зібрались першачки,

У школі ми уже не новачки.

“Добридень!” – ми звертається до Вас,

Великий наш, веселий перший клас!

На своє маленьке свято

Запросив Вас перший клас!

Любі тата, любі мами,

Ми чекали дуже Вас!

Перший раз у перший клас

Йшов до школи кожен з Вас,

Нелегкий цей рік й для нас,

Але це – найкращий час!

Шлях від вересня до травня
Через січень пролягав.
Але це нас не лякало,
З нас ніхто не відставав.

Ми старались, ми трудилися,
Багатьох ми справ навчилися.
Ми навчилися читати,
І писати, й рахувати,
Додавати й віднімати,
Малювати та співати.

А ще креслити, ліпити,
Різні іграшки робити,
У спортивні ігри грати,
Зі скалкою стрибати.

Мову свою українську любити,
Гарно писати, з книжками дружити.
Так багато ми навчилися,
І всім класом подружились.

Вчилися ми, вчилися,
Старалися, трудилися.
Інколи лінилися,
Часто веселилися.

Все докладно розказали,
Закінчився перший клас.
Другокласниками стали

Привітайте дружно нас.

Пісня “Ми браві першокласники”

(На мелодію пісні «Бескозирка білая»)

Учні:

А я згадав, як перший раз,
Я прийшов у перший клас.
Писати палички не міг –
Усі кривулі, як на сміх!
Але я їм не здавався
Працював щодня, старався!
Тратив сили я не марно,
І тепер пишу я гарно!

Я також оце згадала,
Як погано я читала!
Приголосні й голосні
Навіть снилися мені!
Навіть падали сльозинки
На Букварика сторінки!
Та старалась я не марно,
Бо тепер пишу я гарно!

Коли умієш сам читать,
Не треба мамі докучать.
До бабусі теж не треба йти:
– Ну почитай, бодай, хоч ти!
Сестер бламати теж не треба,
Щоб почитали щось для тебе.
Ані бламати, ні чекати,
А просто взяти й почитати.

Сценка.

Син:

– Ну і мама, ну і тато,
Наче справжні дошкільнята.
Нічогісінько не знають,
Смішно і сказать комусь,
Бо щодня мене питають
Лиш одне: “Чому? Чому?”

Мама:

– Ти чому образив Віку?

Тато:

– Ти чому одержав двійку?

Мама:

– А чому прийшов так пізно?

Тато:

– А чому в чоботях різних?

Мама:

– Ти чому це вірш не учиш?

Тато:

– А чому портфель без ручки?

Мама:

– І чому такий синець?

Син:

– Ох! Настане мій кінець!
Не поясниш їм ніколи,
Хоч би й дуже захотів,
Треба їх віддати до школи,
Хай питають вчителів!

Пісня “Ой же сміху в нас було”

(Сл. Павло Воронько, муз. В.Лепешко)

Вдягнувши синій піджачок
І темно-синє плаття справне,
Ось я іду повз дитсадок,
Де я була недавно.
Біля знайомих цих воріт
Спинилась на хвилинку.
А малюки кричать:
-Привіт! Куди це ти, Христинко?
Вони кричать:
– Привіт! Заходь до нас!
– Та ні, я йду до класу.
Зайду до вас у вільний час,
Тепер – не маю часу!

Пісня “Засмутилось кошеня”

(Сл. Павло Воронько, муз.З.Кирнятка)

– Що за все миліше
Для тебе, школярко?
– У небі – хмаринка,
у молоці – пінка,
у лісі – дерева.
– А у школі?
– ПЕРЕРВА!

Пісня “Якщо весело живеться...”

(Пісня-гра)

Може хтось дорікне, що ми лиш розважались?
Ні, шановні друзі, ми дуже старались.
Букви старанно вивчали,
Знаєм їх від А до Я
І сторіночку останню

Прочитали з Букваря!

Ех, які ж ви хвалькуваті,
Ну хіба ми так завзяті?
Зараз перевірять нас,
Що насправді вивчив клас.

Пісня “Абеткова пісенька”

(Сл. Софії Андрухович, муз. Володимира Лепешка)

Сорока:

– Ми Букварика чекаєм,
А його усе нема.
Де ж так довго забарився?
Може, в лісі заблудився?
Сорока (облітаючи коло):
– Скре-ке-ке! Скре-ке-ке!
Чи ви чули про таке?
Нині свято Букваря,
А Букварика нема!
Не прийшов до діток вчасно,
Може, трапилось нещастя?

Баба Яга:

– Книгу я знайшла чарівну,
В господарстві так потрібну.
По ній буду чаклувати,
Доню магії навчати.
(Шукає доню)
– Де ж поділася Ягуся,
Моє капосне дівчисько?
Зараз мамця почаклує,
Вітерцем тебе придус.
(Баба Яга чаклує, дмухає)

Ягуська:

– Що це, матінко моя,
Невже чорна магія?
Якісь знаки та карлючки,
Мабуть, це Коція штучки?

Баба Яга:

– Не турбуйся ти, Ягусько,
Заспокійся, угамуйся.
Справді, книга чари має,
Бо дітей читають навчас.
Будь-який малий школяр
Знає, книга ця – Буквар.
Ось і ти навчись читати,
Досить вже лайдакувати.
Шістсот років лише знаєш,
Що гуляєш та гасєш.

Ягуська :

– Я читати? Ти жартуєш?

Баба Яга:

– Ти мене погано чуєш?
Я тебе наздожену і за книгу усаджу.
Букви вчи, не йди нікуди,
А то гірше тобі буде.
Ось тобі секундомір
Потім себе перевір.
Я ж лечу в ліс, на нараду,
І даю тобі пораду:
Швидко справою займися,
Часу не марнуй, учися.

Буквар:

– Я Букварик чарівний,
Швидше ти мене відкрий
Сам тобі допоможу,
Вмить читати я навчу!
Ти мене не ображай
А люби і поважай.
Коли дуже забажаєш,
Все на світі ти пізнаєш!

Ягуська:

– Хочу, хочу, ну, давай,
Мене вчити починай!

Букварик:

– Я Букварик всім відомий.
Дуже гарний, малюнковий,
Залюбки всіх вчу читати,
Ну, а зараз йду на свято.
Ти мене мерщій верни
Любим дітонькам малим
Нехай учні свято мають,
Й другокласниками стануть.

Діти:

– Букварику, Букварику!
У цей святковий час,
Ми дуже тебе просимо
Приходь, приходь до нас!

Пісня “Гей чули, чули, чули”

(на мотив української народної пісні)

Незнайко:

– Ой заждіть, заждіть, заждіть
І нічого не кажіть.
Ці малята не читають
Й нічогісінько не знають!
Та й навіщо тая мука –
Я здобув без книг науку!

Букварик:

– Ти, Незнайку, хвалькуватий,
Хоч невчений, та пихатий.
Учні наші – молодці,
Звати можна їх – знавці.
Трішки вміють вже читати,
Рахувати і писати,
Віршик можуть розказати,
Пісню дружно заспівати.

Пісня “Яка це буква?”

(Жартівлива пісенька)

– Мурчику, годі нявкати,
Я літери буду вивчати.
Не клич мене, півнику, облиш!
Я вчитися буду. А киш!
Я кинула ляльку, сиджу і мовчу,
Ой ніколи гратись, бо літери вчу!

Пісня “Урок”

(Сл. М.Івенсен, муз.Т.Потапенко)

Буквар:

– Погляньте, друзі, подивіться!
Це справді? Чи мені це сниться?
Весь клас учитися іде,
А лінь ледаря кудись веде!

Лінь:

– Ух! От вже, ледарю, невмілий,
Стоїть, мов закам'янілий.
Як вас навчити, як навчити?
Навіщо в школу вам ходит?
Давайте будемо лежати,
Не вчитися, ані читати.
Ну навіщо письмо, задачі?
Ви ж всі такі, як я – ледачі!
Не треба вам ніщо робити –
Ледачим добре в світі жити!

Ледар:

– Не хочу я задач робити –
Та як без їжі буду жити?
Я хочу куряче крильце!
Ти лінь сама подбай про це!
Я до навчання неохочий
А борщ і ковбасу я хочу!

Киця:

– Мур-мур- няв!
Я, діти, теж ледача,
Така природна в мене вдача.
Ви можете весь день кричати,
А я піду, мабуть, поспати.

Ледар:

– Чим більше навчаєшся – тим більше знаєш.
Чим більше знаєш – тим більше забуваєш.
Чим більше забуваєш – тим менше знаєш.
То ж скажіть мені, для чого навчатись?

Буквар:

– Що з вами? Може захворіли?
Може вам щось поробили?
Ані читати, ні писати,
Бо звикли лиш ледарювати?

Пісня “Ледача лялька”

(На слова Віки Зінченко)

Буквар:

– Так, так, не тільки ляльки,
Тепер і діти не читають книжки.
Закинули до шаф свої казки
І перед телевізором сидять, як старі діди!

– Ні, рідний Букварику, ми тебе любили,
Ми з тобою весело й радісно дружили.
Та прийшла пора прощатись,
Час з тобою розлучатись.

– Прощавай, Букварику,
Наш найперший друже.
Ми тобі, Букварику,
Дякуємо дуже.

– Обіцяєм не лінитись,
Добросовісно трудитись.

Вчителів не дратувати,
І оцінки гарні мати.

Книги й зошити любити,
Берегти, а не губити,
Акуратними все бути
І нічого не забути.

На уроках не жувати,
Не дрімати і не спати.
І домашні всі завдання
На відмінно готувати.

Будем вчитися сумлінно
І поводитись відмінно.
Щоб батьки могли радіти,
Що такі в них гарні діти.

Пісня “Прощальна пісенька”

(Муз. О. Латиш-Бірюкової, Сл. В. Левіна)

БУКВАРИКОВЕ СВЯТО

Мета: формувати в учнів уміння працювати колективно; створити атмосферу радості свята; розвивати пам'ять, кмітливість, інтелектуальні здібності, інтерес до знань; виховувати сумлінне ставлення до навчання, прагнення до знань, бажання вчитись, любов і повагу до вчителів, до школи.

Святково прибрана зала. На сцені кульки, квіти, літери.

Дійові особи: Букварик, Ведмедик, Бджілка, Зайчик, Їжачок, Коза-Дереза, Лисичка, Мишенята, Настуся, Колобок, Півники, Солом'яний бичок, Горобчик, Цапки, М'який знак, Апостроф, Літери.

Буде в нас сьогодні свято,
Першокласників зберем.
Хай приходять всі малята
Попрощатись з букварем

В небі сонечко сіяє,
Заглядає в перший клас.
І воно, напевно, знає,
Що сьогодні свято в нас!

Тепер ми учні. Перший клас,
Нове життя тепер у нас.
Прийшов урок на зміну грі,
Тепер ми учні, школярі!

І від дзвінка і до дзвінка
Робота наша нелегка.
Рахуй, пиши, а ще читай,
Учителю відповідай.

Та все це не лякає нас,
Бо ми старанний перший клас!
У школі нас всьому навчать,
І роки весело промчать!

Ми – школярі, ми перший клас,
Щасливі дні чекають нас!

Пісня «Ми ще звечора поклали»
(Сл. та муз. М.Дремлюга)

Я прийшов до школи вчитись,
Бо поставив я мету:
Скоро стану президентом,
Тільки трохи підросту.

Я також прийшов учитись,
Бо вже вирішив давно:
Буду ,мабуть, футболістом
Або зіркою кіно.

Поки ще казати рано,
Може в бізнес я піду,
Чи фотомоделлю стану,
Як за ростом підйду.

Я банкіром хочу стати,
Полюблю рахувати.

А я буду депутатом
Бо люблю голосувати.

А я в лікарні після школи
Всім робитиму уколи.

Я в письменники подамся,
Або, навіть, в моряки.

А я вчителькою стану,
Буду вчити малюків.

Мрію стати альпіністом,
Коли трохи підросту.
А також парашутистом,
Полюбляю висоту.

Мріємо! Мріяти не рано!
Кажуть, роки швидко мчать.
Якщо будемо старанні,
В школі нас всього навчать.

А тепер про школу нашу
Ми вам з радістю розкажемо.

Пісня «Вчать у школі»

(Сл.М. Пляцковський, муз. В.Шаїнський)

Першого вересня ми вперше сіли
За парти, розгорнули свій перший підручник – Буквар.

Він день за днем навчав нас читати й думати.
Буквар – перша сходинка до вершини знань.

Є книг багато – рідкісних, повчальних,
цікавих, барвистих....

Але одна з них – усім книжкам начальник,
і називається вонаБуквар!!!

Свято Букварика , а його немає.
Давайте запросимо його!

Діти гукають :

«Букварику! Запрошуємо на свято!»

(Букварик заходить)

Букварик:

Я веселий, я буквар
Весело говорю
Бо веселе свято в школі
Я сьогодні маю.

Я розумний, я буквар
Все про все я знаю.
Свої літери слухняні
Вже в слова єднаю.

Я щасливий , я буквар
Я тому радію,
Що всі діти в першій класі
Вже читати вміють.

Я святковий, я буквар
Прошу всіх на свято
Кожну літеру, всі разом
Будемо вітати.

Нас 33, нас 33
І ми міцна сім'я

Складаємо слова
Від А до Я, від А до Я.

Всі букви добре вивчені,
Знайомі хлопцю й дівчині,
Читає й пише наш
Чудовий перший клас.

Ми красиві і стрункі,
Прикрашаєм сторінки,
І люблю «Молодці!»
У зошиті стоять.

Нас 33, нас 33
Весела в нас сім'я
Хай музика грає,
Літери в танок гукає.

Голосиста буква А
Твій букварик відкрива.
Не одна вона іде,
А всю азбуку веде.
Як веселочка жива
З букв складаються слова.

Буквар
Які ще голосні звуки знаєте?

Учні
Ми їх не тільки знаємо,
Ми про них пісню заспіваємо.

Пісня «Голосні звуки»

(Сл. Марійки Підгірянки, муз. Т.Болова)

Буква «Бе» хоч і дзвінка,
Та повір не голосна
Звуки приголосні вона
Позначає вже здавна.

А я третє по порядку
Завжди ходжу на фіззарядку
Маю міцне здоров'я,
Їм булочки смачні та здобні.

Ведмедик:

(простягає руки до булочки у вигляді В)

О, це літера моя,
Дуже гарна, запашна!
Булочку трішки надкушу
І додому понесу.

Ні, ведмедику, не кусай,
Краще з нами пострибай.
(Ведмедик стрибає з буквою під музику)

Буква Г – як кочерга,
В неї теж одна нога,
Гуси голосно гелґочуть:
Букву «Ге» учити хочуть.

Пісня «Веселі гуси»

(Українська народна пісня)

Що за Гвалт зчинився
На подвір'ї зранку?

Загубила гудзик
Гава біля ганку,
З дерева за нею
Гедзь спостерігав
І порадив гаві
Не ловити гав.

Шостою йду по порядку.
І дивлюсь, чи все в порядку
Де взялися дикі звірі,
Дуже страшно заревіли,
Щоб подалі від біди
Дременути, хто куди
Тільки дятел не тікав,
А довбав собі й довбав.
(чути стукіт дятла)

Е(виходить з луком і стрілами)
Е-е-е – сказала буква Е
Звір мене не дожене.

Є-є-є – сказала буква Є
Все, що треба, в мене є.
Є в нас лук – це наша зброя,
Він тебе не підведе.

Е нікуди не тікає,
Е про звірів і не знає.

Є лякатися не вміє,
Є завжди лише радіє
Гляне звір на букву є
І забуде зло своє.

Бджілка:

Ж-Ж-Ж

Скільки квіток облітала!

Скільки меду назбирала!

Піду тепер на базар

Свій медок продаватъ.

Пісня«Ой єсть в лісі калина»

(Українська народна пісня)

Наче рідні дві сестри -

Буква «Зе» і цифра 3.

Зайчик:

Звусь я зайчик-Побігайчик,

Хочу зватись Зайчик-Знайчик.

Я вам віршик розкажу

Про своє життя в гаю.

Там живеться мені добре,

Маю вдачу я хоробру.

Там я голосно сміюся

І нікого не боюся.

«И» хороший голос має,

Але спів не починає.

Й (грається беретом)

Ей,малий!

Ти хто такий?

Я не хто!

Я буква «Й».
Щоб не сплутать мене з «И»
Я купив берет новий
Не великий , не малий,
Подивися, ось який.

І (підбігає)
Он який ти молодець!
Помирись ж на кінець
І – підслухало розмову,
І – єднає слово з словом,
І – друзів швидко помирило
І співає всі пісні
І веселі , і сумні.
Над собою крапку носить
І нічого в вас не просить.

Пісня«Якщо весело живеться» (Пісня-гра)

Це чиї крапки?
Це ж мої
Закричала буква Ї

Їжак:
Їжачок давно не їв,
Чистив голочки свої,
Щоб прийти до дітвори
Й показати букву Ї.

Коза-Дереза:
Я коза-дереза,
За три копи куплена,

Півбока луплена.
Тупу-тупу ногами,
Сколю тебе рогами,
Ніжками затопчу,
Хвостиком замету.
Тут тобі й смерть.
А як дасте Кіндера
То віддам вам букву «Ка»

Лисичка:

Я – лисичка рудо хвоста,
В лісі господиня,
Що де вкрали, схитрували,
Всюди лиска винна.
А на моїм хвості пишнім
Буква «ЕЛ» пригрілась,
Вона мені по дорозі
В курнику зустрілась.

Пісня «Лисичка»

(Українська народна пісня)

Мишенята:

У нас хвостик, як ниточка,
Самі ми, як калиточка,
А очі, як насінини.
Ми малята-мишенята,
Любим танці і стрибки,
Ми не любим працювати,
А гуляєм залюбки.

Настуся:

Добрий день, діти!

Я – Настуся!

Я прийшла до вас на свято

Загадки вам про букви загадати

- Сіла мишка у куточку,

З'їла бублика шматочок,

І тоді від бубличка

Залишилась буквочка (Буква «ЕС»)

Що стоїть посеред Києва? (Буква Є)

Котилося й окало, упало й довго охало! (Буква О)

Пісня «Перший клас»

(Сл.. і муз. Семенюк)

Колобок:

Я по засіку метений,

Я на яйцях спечений,

Я від баби втік,я від діда втік,

Від ведмедя і лисиці втік

І у клас до вас прибїг.

Букву О приніс.

Буква О, вона така:

І красива, і смачна,

Наче бубличок сама.

Рідна це моя сестра.

1-й півник:

Півник півнику сказав:

«Я сьогодні рано встав!»

2-й півник:

Півник півнику в отвіт:

-Теж встаю я ледь-ледь світ,
Бо співати так люблю,
Що ніколи не просплю!

1-й півник:

І я рано устаю,
Діток в школу я веду
А вони мені за це
Подарують буква «ПЕ»

Пісня «Два півники»

(Українська народна пісня)

Рак прокинувся раненько,
В черевики гарні взувся.
І без тата, і без неньки
Між корчами прогулявся.
Срібна рибка пропливала,
Вона рака не впізнала.
Рак розсердився, роззувся
І додому повернувся.
Дуже довго лоба тер
І згадав про букву «ер»

Солом'яний бичок:

Стриб та скок! Скок та скок!
Я – солом'яний бичок.
Я люблю, коли трава
Під ногами, як жива.
Раз і два! Раз і два!
Не тримаються слова,

Бо з соломи голова.
Просто так собі гуляю,
Я про себе пісню знаю.

Буква «Те» - як сиріжка
Є і шапочка, і ніжка.
Люблять всі гриби дощі
Першокласники ж малята
Люблять дощик закликати.

Пісня «Парасольки»
(Сл. та муз. Анни Олейнікової)

Іди, іди дощику!
Зварю тобі борщику.
Цебром, відром, дійницею
Над всякою паляницею.
Тобі каша – мені борщ,
щоб рясніше падав дощ!

Сказав горобчик:
«Букви У боюсь я дуже, татку».
Татусь питає: «А чому?»-
«У – схожа на рогатку».

Ф (показує ключик)
Що це?
Ключик від замка?
Ні, це буква «ЕФ» така.

Хрюша хрестики малює.
Ну й художник! Ха-ха-ха!
Це не хрестик! – каже Хрюша

Я вивчаю букву «ХА».

1-й цап

Цап до цапа в готі йшов.

2-й цап

Цап дороги не знайшов.

1-й цап

Цапеня його догнало.

2-й цап

І дорогу показало.

1-й цап

Цілий день в гостях сиділи.

2-й цап

Цілий віз капусти з'їли.

Я висока чаполота,
Не боюся я роботи.
Босі ноги натомила,
Білі крила замастила.
Чапу-чапу-чапу-дрила,
Мене жаба обдурила.
Обіцяла в гості звати,
Ще й обідом частувати.
А сама в корчі втекла
І сміється: «Ква-ква-ква!»
Я ту жабу, як впіймаю,
То гарненько налякаю.

Буква «Ша» із трьох значків
Весело складається
І тому багато слів
З неї починається
Мишка шишечку знайшла

І додому принесла.
І позвала всю родину
На приємну гостину.
Мишки дружно сіли в ряд,
Шишку весело їдять.

Буква «Ща»,
Як буква «Це»,
Тільки більше черевце.
Щиглик дуже гарний став.
Щітку він собі придбав.
З малку вчили пташенята.

«М'який знак»
Я не шість, я м'який знак!
Це повинен знати всяк.
В книжці-буква не нова,
Бо - пом'якшує слова.
А у слові олівець
Забігають на кінець.

Ю і Я, скажу вам, друзі
Букви ці здружились дуже.
Бо обидві чарівниці:
Я- два звуки і один,
Ю- один і зразу два.
Ось такі у нас діла.

-Я і буква, я і слово!-
Вихвалялась буква Я.-
Та чомусь у алфавіті
Стала аж позаду Я.

Апостроф:

А хто я?

Я такий же, як знак розділовий,

І відомий шкільній дівторі.

Та в словах української мови

Я пишуся не внизу, а вгорі.

Спробуй лиш написати ім'я -

Зразу стану потрібним і я.

Буквар:

Так, ми, діти, повторили,

Букви ті, що вже учили.

Хто старанно букви вчив,

То дванадцять заробив.

Хороше, діти, з вами.

Та дивіться, - вже не рано,

І мені прощатись час.

Любий Букварику!

Перша книжко!

Хочеться, навіть,

Плакати трішки.

Разом з тобою ми підростали,

Слово найперше

Тут прочитали.

Книжечку першу беру я в руки.

Перший мій друже,

Перша наука.

Я сторіночку останню

В букварі перегорну.

Свого друга на прощання

Я до серця пригорну.

Букв спочатку ми не знали,
Мами нам казки читали.
А з тобою подружились –
І самі читать навчились.

Букви всі, від А до Я
Дуже добре знаю я.
Далі я навчатись буду,
А буквар в останній раз
Несу в просторий клас.
І з вдячним серцем букварю
«Спасибі, друже!» - говорю.
Ти перша книжечка моя,
Тепер читати вмію я.

Багато в світі є книжок,
А ти найперший мій дружок.
Прощавай, букварику,
Наш найперший друже!

Разом:

Ми тобі, букварику,
Дякуємо дуже!

Буквар:

Дякую вам за добрі слова.
На згадку про свято я хочу вам щось подарувати.
(дарує листівки)

Юний друже!
Учись старанно, залюбки,

Читати полюби книжки,
Бо книжка так багато вміє:
Вона печаль твою розвіє,
В чарівний світ казок помчить,
І думати тебе навчить,
І мріяти, і співчувати,
І стільки може розказати!
Рости, як навесні трава,
І пам'ятай мої слова.
Твій Букварик!
До побачення ,діти!

Пісня «Букварик»
(Сл.та муз. Наталії Май)

Діти виходять на фінал.
Ми вчилися читати,
Ми вчилися писати.
Ми зустріли у школі
Навчання зорю.

І сьогодні від щирого серця
Ми приносим подяку свою букварю.

Словом хорошим згадаймо в цей час
Тих, хто буквар готував для нас.

Спасибі редакторам і друкарям,
Спасибі коректорам і художникам.

Спасибі письменникам і батькам.

Усі:

Спасибі,спасибі,

Спасибі кожному.

Спасибі деревам за білий папір,

А квітам і травам – за фарби яскраві.

За добру турботу,

За щастя ,за мир,

Спасибі українській державі!

Пісня «На нашій Україні»

(Сл. та муз. Наталії Май)

СЦЕНАРІЙ СВЯТА «БУКВАРИКА»

Мета: формувати в учнів уміння працювати колективно; створити атмосферу радості свята; розвивати пам'ять, кмітливість, інтелектуальні здібності, інтерес до знань; виховувати сумлінне ставлення до навчання, прагнення до знань, бажання вчитись, любов і повагу до вчителів, до школи.

Святково прибрана зала. На сцені квіти, кульки, літери.

Дійові особи: Літери, Білочка, Їжачок, Пташка, Букварик, Читанка.

Вчитель.

Любі гості мами й тати дорогі мої малята,
Рада всіх вас привітати наше свято розпочате.

Пісня «Перший дзвоник»

(Сл. та муз. Наталії Май)

Що це нині є за свято,
Що людей тут так багато?

Ти не знаєш? Мусиш знати:
Ми прийшли тут святкувати
Тато, мами ти і я-
Гарне свято букваря.

В школі цій десятки літ жив український алфавіт,
Щира, здружена сім'я: літери від А до Я

Раз, два, гри! Перша буква, говори!

А- Всім відомо: буква
А- алфавіту голова!

Б- Буква Б- як бегемотик.
Подивись який животик
В- Весела, як ведмедик,
В на цій сторіночці живе.
Г- У словах гарбуз, нога
Г- неначе кочерга!
Г в горі ріжечок має,
- кожен першокласник знає.
Д- Що за буква далі йде?
Дивовижна буква Д.
Е- Далі, після букви Д,
йде весела буква Е.
Є- Хто не знає букви Є?
Язичок у неї є.
Ж- Буква Ж- вона така:
трохи схожа на жука.
З- Буква З і цифра
З- наче рідні дві сестри.
И- Палички з'єднайте три
- от і буде буква И
І- Буква І струнка, як спиця,
і на вид, як одиниця.
И- И беретиком накрий
- от і буде буква И.
К- Ось початок Колобка.
Познайомтесь, буква К.
Л- Буква Л- початок літа,
люблять Л дорослі й діти
М- Знають букву М малята.
З неї пишуть слово мати.
Н- Нам знайома буква ця:
Н- як планка на стовпцях.
О- М'яч летить! Ловіть його!

Ой, не м'яч! Це буква О!
П- Букву П я на футболі бачив
- це ворота в полі.
Р- Тигрєня ричить:
«Тепер добре знаю букву р.»
С- Придивіться в ночі до небес,
світить місяць там буквою С.
Т- Букву Т потрібно знати,
з неї пишуть слово тато.
У- У букварику живу,
відгадали букву У?
Ф- Буква Ф чудна така,
наче ключик від замка.
Х- Спитали діти в хом'яка,
чи є гризун на букву Х.
Ц- «Цирк,- сказала буква Ц,
- моє улюблене слівце.»
Ч- Ч з четвіркою так схожі,
хто їх розрізнити може?
Ш- Шурхїт, шелест комиша починає буква Ш.
Щ- букву Щ впізнає кожен бо вона на щітку схожа.
Ь- Це - м'який хитрущий знак,
бо не вимовиш ніяк!
Ю- Буква Ю смішна така: бублик став коло кілка.
Я- Знає навіть гороб'я цю гордючку - букву Я.

Бачу, букви вам відомі з ними добре ви знайомі.
І, щоб нам не сумувати, будем разом ми співати,

Пісня «Гей, чули, чули, чули...»
(На мотив української народної пісні)

Лисичка

Ой, як весело у вас музика співає.

То ж дозвольте, хоч на хвилику, до вас завітаю.

Білочка

І мене тоді впустіть на веселе свято.

Я горішки принесла, буду частувати.

Їжачок

Я колючий їжачок, маю повно голочок.

Тож пустіть на свято й мене погуляти.

Вчитель

Заходьте, звірята, раді вас вітати !

Пісня «Якщо весело живеться»

(Пісня-гра)

Пташка

Що я бачу, що я чую!

Свято тут уже вирує!

Та букварика нема.

Де ж букварик, дітвора?

То ж давайте голосніше, кличемо його скоріше:

«БУКВАРИКУ!»

Букварик

Ось і я прийшов до вас.

І вітаю перший клас.

Допоміг я вам відкрити диво те чудове,

Як з малих зерняток - літер виростає слово.

Вчитель

Заходь, букварику, до нас, тебе чекає весь наш клас.

- Діти давайте покажемо букварику наші знання.
Ось бачите, діти, які чудові і мудрі слова ви склали.
Тож нехай: КНИЖКА, ДОБРО, ПРАЦЯ, ДРУЖБА та
МИР,-
Завжди будуть з вами.

Пісня «Мій Букварик»
(Сл. та муз. Наталії Май)

Всі літери прочитані, усіх їх 33.
Тепер всіх вас учитимуть підручники нові.

Букварик

Читанко добра, прийми естафету види школярів по
дорогам планети.

Читанка

Я - Читанка не читана, навчатиму ваш клас
Я з вами говоритиму про ваш прекрасний час.
Треба вчитися старанно букви та склади вивчать,
Щоб раділи мама й тато, що ми вміємо читать.
Книжка - це наш друг чудовий, найкращий, дорогий.
Наче квітка, кольоровий вчитель розуму живий.

Вчитель

Часу ви не марнували, прагнете учитись. То ж медалі
букваря слід уже вручити.

СВЯТО ОСЕНІ

Мета: узагальнити знання прикмет осені, особливостей кожного осіннього місяця. Розвивати артистичні здібності дітей, їх мовлення, логічне мислення, вміння спостерігати, бачити красиве, виділяти ознаки. Виховувати гостинність, щедрість та щирість, естетичний смак, любов до природи, свідому дисципліну, колективізм.

Святково прибрана зала. На сцені озеро, дерева, квіти, сонце.

Дійові особи: Жабки, Ведучі, учні, Осінь, Вересень, Жовтень, Листопад, Гарбуз, Диня, Огірки, Морква, Буряк, Картопля, Цибуля, Господарі.

1 жабка:

Привіт, сусідко!

2 жабка:

Здраа-астуй, сусідко!

1 жабка:

Чом не спиш, сусідко?

Уже Здвиження пройшло,

всі вужі і жаби

у норах сплять, а ти?

2 жабка:

Ти що, Квакунечку, нічого не знаєш?

Сьогодні у з класі Свято Осені!

1 жабка:

Ква! Ну то й що? Осінь як осінь!

2 жабка:

Як це що? Восени – краса!

Дош ква-пає! Сиро!

Мокро! Ква-люжі по кво-ліно!

1 жабка:

Пра-авда! Пра-авда!

2 жабка:

А на городі! Все, що хочеш є!

Квасолька, картопелька,
квакурузка, кабачки,

мор—ква і навіть брю-ква!

Пішли зі мною на свято!

Там весело, діти співають!

А ти любиш співати?

1 жабка:

А як же? Ти що не чула?

1 ведучий:

У нас сьогодні гарне свято.

Гостей зібралось тут багато.

Ану ж на них Ви подивіться

І весело їм усміхніться,

Що завітали в добрий час.

2 ведучий:

Добрий день усім!

І дорослим, і малим.

Свято осені сьогодні

Вам сподобається всім.

Учень 1:

Осінь чарівна в гості йде,

Щедрі дарунки усім нам несе.

Яблука стиглі і груші смачні

У кожній хатині стоять на столі.

Учениця 2:

Осінь чарівна у гості іде,
Барви чарівні усім нам несе.
В золото вбрались дерева й кущі,
Подарувала нам щедрі дощі.

Учень 3:

Подивіться ж усі!
Ніби в золоті гілки.
Всюди осінь походила,
Листя все позолотила

Учениця 4:

Фарбу вилила свою
На берізку у гаю.
І калини, що у лісі,
Також стали золотисті.

Учень 5:

Погляньте, діти, у віконце:
Де сховалось наше сонце?
Хмаринки в небі пропливають,
Холодним дощиком лякають.

Учень 6:

А листочки закружляли —
Враз метеликами стали.
І лунають пісні дивні,
Бо прийшла пора осіння.

Учень 7:

Пісенька весела хай,

як дощик, ллється,
Осінь нас почує,
щиро усміхнеться.

Пісня «Диво-осінь»

(муз. Анна Олейнікова, сл.Лариса Ратич)

Учениця 8:

Красуня, ти така чарівна!
Найкраще платтячко вдягла,
І я люблю тебе найбільше,
Бо ти – як фея чарівна.

Осінь:

Дякую! Дякую за теплі слова.
Ось в садах, гаях блукаю,
Жовти шати одягаю,
Золоту стелю постіль,
Жду синів своїх я в гості.
Не сама до Вас ішла,
Ще й синочків привела.

Вересень:

Я – добрий місяць Вересень.
Тепло Вам дарував...
Відкрив я двері школи
Вам, Гостинці приписав.

Учень 9:

Звозить вересень з комори
Кавуни і помідори.
Спілих яблук, груш і слив
Цілі гори натрусив.

Учениця 10:

І вантажать гарбузи
На машини і вози.
Йде до гаю, де гриби
Виростають щодоби.
На чолі іскриться піт –
Сто турбот і сто робіт.

Вересень:

А чи знаєте Ви, який овоч найголовніший?
Жовтий, круглий, головатий,
Весь перистий та бокатий.
Він дітей багато має,
Їх гуляти не пускає. (Гарбуз)
А ось, здається, і він.

Осінь:

Ти, Гарбуз, всьому господар,
Ти найголовніший на городі.
Як живе твоя сім'я?

Гарбуз:

Добрий день, красуне Осінь!
Все достигло й налилося,
Підростаємо щодня
Я і вся моя рідня.

Сценка «Ходить гарбуз по городу» (на новий лад)**Ведучий:**

По городу Гарбуз ходить,
Всіх із роду оглядає.
Кого хвалить, кого учить,

А кого і навчає.
І звернувся до газдині,
Молодесенької дині.

Гарбуз:

Розкажи мені, красуне,
Як ти влітку працювала?
Може, трохи лінувалась?
Чи сумлінно дозрівала?

Диня:

Ой, Гарбузе – Гарбузенко,
Вічно ти підозри маєш,
Не сидиш на однім місці,
По городу все гуляєш.
Бачиш же, я постаралась,
Ніжним соком все набралась,
Налилася на всі боки,
І важкі вже мої кроки.

Гарбуз:

Ой, чудова ж господиня,
Моя ніжна, смачна Диня.
А що скажуть Огірочки –
Мої любі сини й дочки?

Огірки:

Не свари нас, любий татко.
Гарно ми росли... спочатку,
Та якісь дощі махнули –
Заховатись ми забули.
Коли сонечко світило,
Ми листочками не вкрились,

На кілках – шнурках висіли
І, звичайно, перезріли.

Гарбуз:

Ой, ну що ж, я розумі.
Та надіятися смію,
Щоб в наступне знову літо
Все завчас буде прикрито.
А що тут за каруселі,
Чому всі такі веселі?

Морква:

Любий братику, послухай,
І сестрицею пишайся,
Бо не просто я Морквиця –
Гарбузовая сестриця.
Я пробилась в депутати,
Скоро буду виступати
І доб'юся для городу
Перегною аж підводу! О!

Гарбуз:

Радий, радий я, сестрице,
Маєш розум, хоч дівиця.
Пишна, гарна і в достатках,
А тепер ще й депутатка.
Ну, а як же Бурячок,
Мій шановний своячок?

Буряк:

Що казати, я – у нормі,
Круглий, чистий, соком повний.
Так же кольором налився,

Ніби в Африці родився,
Буде борщ смачний, червоний,
З бурячком такий чудовий.

Гарбуз:

Добре, добре, зрозумів,
Що ти роду не підвів.
А що скаже Бараболя?
Як жилося їй у полі?

Картопля:

Хоч проблем було багато,
Та не буду нарікати.
Мене люблять, поважають,
Другим хлібом називають.
Можу бути у меню
Хоч по кілька раз на дню.

Гарбуз:

Так, звичайно, правду кажеш,
Людам ти сердечно служиш.
Хоч циганської натури,
Та високої культури.
Задоволений я вами,
Бо багатий родичами.
А Цибуля в нас чудова,
Правда, трохи гонорова,
Але, якщо лад у вас,
Страва буде – вищий клас.

Цибуля:

Не соромте мене, дядьку,
Бо покину зараз грядку,

Я серйозна у всіх справах
І смачна у різних стравах.

Диня:

Не сердись на дядька, люба,
Бо від нервів смаку згуба.
Усі знають – рід наш славний,
Гарбузовий рід преславний,
Тож тепер, Гарбузе – батьку,
Всім подякуй для порядку.

Гарбуз:

Я вклоняюся Вам гречно
І всім дякую сердечно,
А також даю наказ:
Щоб любили люди нас
І смачні вживали страви –
не псували тої справи.
Хай наш рід чудовий буде,
На поживну користь людям.

Ведучий:

А тепер послушайте пісню про те, яку смачну страву
готують восени з цих овочів.

Пісня «Борщ»

(Сл. та муз. Геннадій Желуденко)

Осінь:

Кличуть нас ліси, поля, сади
Дозбирати осені плоди.
Із дерев спадає листя жовте –
То землею ходить місяць (жовтень).

Учень 11:

Золотистий місяць жовтень
Стелить постіль ясно-жовту.
Вітер хмари вдаль несе
Над полями і шосе.
(Виходить Жовтень)

Жовтень:

Так мене назвали, бо кругом все жовте стало.
Маю пензель чарівний, маю пензель золотий!
Розфарбую все навкруг, золотіє ліс та луг!

Учень 12:

Осінь... Осінь. Лист жовтіє,
З неба часом дощик сіє.
Червонясте, золотисте
Опадає з клена листя.

Учень 13:

Як на небі сонечко,
Можна йти гуляти,
І стрибати, й бігати,
У піжмурки грати.

Учень 14:

А як небо хмуриться,
Дощик накрапає,
Парасолька всіх нас
Від дощу ховає.

Ведучий:

З давніх – давен восени, коли вже зібрано врожай,

в Україні проводиться ярмарок.

Сценка «Ярмарок»

Ведучий:

Увага! Увага!

Спішіть – поспішайте!

Господарі й гості – глядіть не минайте!

У гості заходьте гуртом, поодинці.

Чекають на Вас тут чудові гостинці.

Ведучий:

На ярмарку нашим – веселім, багатім –

Є чим дивуватись і є що придбати.

1 господар:

Купуйте, купуйте усі бараболю,

Варіте і смажте із сіллю й без солі.

Сто страв господиня з картоплі зготує –

Картопля, як хліб, вона всіх нагодує.

2 господар:

Бережіть помідори, вони пречудові,

До Вашого столу хоч зараз готові.

3 господар:

А морква, дивіться яка соковита,

Морквяного соку вам треба попити!

4 господар:

Здорові будьте – часник купуйте!

Усякі хвороби Ви ним лікуйте!

5 господар:

Яблучок не минайте!

Які до смаку вам, такі вибирайте.

6 господар:

Беріть калину – червоні корали,

Це кетяги сонце і небо ввібрали.

Напоїть матуся калиновим чаєм –

Недугу ураз, як рукою, знімає.

Пісня «Що нам осінь принесе?»

(Сл. Л. Некрасов, муз. З. Левіна)

Осінь:

Капле з неба, дахів, стріх.

Дощ холодний, перший сніг.

Почорнів без листя сад.

Що за місяць? (Листопад)

Жовтень:

Похмурий ти, брате, та сірий.

Пташки полинули у вирій.

Мовчить діброва, мов німа,

Вже близько матінка – зима!

Листопад:

Я – Листопад – похмурий брат.

Дощами поливаю сад.

Промокла добре вся земля,

Спустили і ліси, й поля.

Холодний вітер завива,

До нас збирається... (зима).

Осінь:

Ось, діти, які в мене сини!

Прийшли вони до Вас не з порожніми руками,
а з повними кошиками.

Принесли Вам багатий урожай овочів та фруктів,
грибів,
духмяний свіжий коровай, золоту ковдру з листя
і червоне намисто з ягід червоної калини.

Так, настав нам час прощатись,

В ліс осінній добиратись.

І ми кажемо: «Бувайте!

Осені не забувайте!»

(Звучить музика. Діти, Осінь, місяці танцюють вальс.)

Дозвольте сьогодні усім побажати

Багато хороших і сонячних літ.

Так будьте ж здорові!

І будьте багаті!

Хай діти радіють у батьківській хаті!

Нехай розквітають лани і оселі

Так будьте ж щасливі і будьте веселі!

Пісня «Навіть неприємність не засмутить нас.»

(Сл. А.Харитонова, муз. Б.Савельєва)

ПАН КОЦЬКИЙ

(театрально-віршована казка)

Мета: навчити дітей драматизувати зміст віршованої казки; залучити до читання, розігрування віршованих творів за ролями на літературних ранках в школі.

Зала оформлена у вигляді лісу.

Дійові особи: Кіт, Лисичка, Вовк, заєць, Ведмідь, Миша.

Дія 1: (Лісова галявина. Кіт сидить під деревом.)

Кіт:

Вже в лісі світає. Вже сонечко сходить.
По мене мій Газда чомусь не приходить.
Учора мене він ось тут залишив,
Щоб я для вечері мишей наловив.
Та звідки тут миші, мишей тут нема.
Тут є лиш дерева й висока трава.
І як же ті звірі у лісі живуть?
Я краще додому шукатиму путь!
Додому, до Газда, в свою комірчину,
Там з'їм кусень сала і гарно спочин

(Чути голос лисички. Вона співає пісню "Я лисичка, я сестричка")

Ой! Хтось вже тут ходить, сховаюсь під кущ.
Якщо ж мене знайдуть я стрибну чімдужч.

Лисичка:

(Листка бере kota за плече.)

Ой! В нашому лісі гудя новий гість.

Як зваги його? Чи той гість відповість?

Кіт:

Я-я, Па-ан , Пан Коцький.

Ось ... хто я такий.

Я дуже відважний і дуже меткий!

Лисичка:

Та це ж бо я бачу, що ти не зайча,

Солідний мужчина, не просто хлопча.

Красиві тут лапи, розкішний тут хист.

Хоча, як на мене, маленький на зріст.

Але познайомлюсь з цим панночком я.

- Лиса Патрикіївна - кличка моя.

Кіт:

Пан Коцький, Пан Коцький - сердечно Вам рад.

(Говорить в сторону)

Хоча од лисиці подамсь я назад.

Лисичка:

Куди ж ти мій любий, іще не тікай.

У нашому лісі хоч день погуляй.

Як вечір настане, тебе милий мій,

Я чемно запрошу в будиночок свій.

А зараз з Тобою ми вдвох погуляєм

І щось для вечері собі пошукаєм

Дія 2: (Вовк, зайчик і ведмідь на лісовій галявині.)

Зайчик:

Ох друзі, ох друзі, у нас новина:
Ліса Патрикіївна вже не одна.
Я вчора у хащах її пострічав
І в неї докладно усе розпитав.

Ведмідь:

Кажи нам зайчатко, кажи нам скоріш.
Який з нього газда? Чи вартий хоч гріш?

Зайчик:

Казала Лисиця, що дуже меткий,
Що дуже відважний, а ще більше злий.

Вовк:

Та злішого мене в цім лісі нема!
Це Лиска збрехала! Не вірю!

Зайчик:

Дарма!
Я сам його бачив!
Вусища 0!-Ух!
А спину як вите і як здійме пух!

Вовк:

Вусища! Лапища! Очища? Ух!-Ох!
Та я розізлися і з'їм їх обох!

Ведмідь:

Ой Вовчику-братику, ти постривай,
У нашому лісі є інший звичай.

Гостей ми, як водиться; гарно приймаєм.
Для них ми святковий обід накриваєм.
Тож, вирішить варто відразу, в цей час.
Хто й що для обіду приносить із нас.

Зайчик:

Я знаю! Я завжди готую закуску:
Морквину, капусту, салату, петрушку.

Вовк:

А я, як не зрадить мене гострий клик,
На званий обід приготую шашлик.

Ведмідь:

А я, щоби ситним удався наш стіл.
Подбаю про хліб, про медочок і сіль.

Зайчик:

Ну що ж, до робота, до діла пора!
Збирати поживу для цього стола.
(Звірі хочуть розбігтися.)

Ведмідь:

Стоп друзі, стривайте, заждіть ще хвилину!
Хто гостя запросить на нашу гостину?

Вовк:

Я зовсім не зможу, я Лисці не друг,
А ще - алергія у мене на пух.

Ведмідь:

Я також не зможу його попросити.

Не знаю чи зможу я лісці вгодити? (Іде геть)

Вовк :

То ж Зайчику любий, запросиш їх ти,

До нашого столу в неділю прийти. (Вовк зникає)

Зайчик:

І так ось завжди, і так ось щоразу,

Якщо щось зробити - до Зайчика зразу...

(Зажмурений зайчик іде собі геть)

Дія 3:(У лисички в хаті. Стіл. Кіт не за столом.
Лисичка і накриває **на стіл**

Лисичка:

Ось, Панночку любий, тут ложка і вилка,

Росолу 2 кружки, з курчатком тарілка.

То ж прошу, будь-ласка, до столу сідати.

Пора, Пане Коцький усе скуштувати.

Кіт:

Та я моя Лиско,... Та я залюбки...

Я вже нюхом чую, що тут за смаки.

(Сідають до столу, але Лиска йде до печі, а кіт буркоче.)

Якби не росолу, якби молока

Мені роздобула ця Лиска прудка.

Якби не курчатка, а гарного сала,

Сметани з пів кружки. Ох-мяу, Ох-мао.

Лисичка:

Ото ж видно пана! Ох-мяу, Ох-мяо.

Йому подай сало! Йому курки мало!

(Чути стукіт у двері.)

Кого це до хати несе в такий час?

(Відчиняє двері.)

Ох, Котику любий, йдуть гості до нас!

Заходьте до хати. То ж будьте ласкаві...

Зайчик:

(Тим часом зайчик вже зайшов.)

Та я на хвилинку... З поважної справи.

Мене мої друзі до Вас, ось, послали,

Покликать на званий обід й наказали

Щоб Ви , пані Лиско, і пан Ваш вусатий

До дуба старого прийшли гостювати.

Як сонце над соснами стане, в неділю,

Ми будемо разом. Я маю надію.

То ж будьте здорові! Ми будем чекати!

(Говорить в бік.) З цієї оселі пора утікати...

(Лиска зачиняє двері.)

Лисичка:

Ти чув? Пані Лиска. І пан Ваш вусатий.

Всі звірі в неділю Вас будуть чекати.

(Лиска підмащується до Кота)

То ж підемо, любий, у двох на гостину.

(Говорить в бік)

Від кухні цієї я трішки спочину.

(Кладе Котові голову на плече)

То ж підемо, добре?..
Підем на гостину,
Мій любий, мій гарний...

Кіт:

Стривай но хвилину !
(Встає з за столу. Ходить по хаті, роздумує)
Хто там біля дуба старого збереться?
Яка ж бо там кількість осіб набереться?
Я мушу все відать... Я хочу все знати.
Коли, й що, й до кого я можу сказати

Лисичка:

Збереться, мабуть, багатенько народу...
(Задумалась)
Ти ж смілий, ти ж сильний,
Ще й гарний на вроду.
То ж ти не повинен нікого стидатися!
Нехай усі звірі Тебе лиш бояться!

Кіт:

(Кіт обнімає лиску і хитро говорить)
Підемо ми разом. Удвох!... На забаву...
Й цим звірям покажем хорошу виставу?
(Завіса. Кінець 3-ї дії)

Дія 4: (Лісова галявина. Високий дуб, кущ і стіл накритий)

Вовк :

Чомусь їх не видно? Пора б вже прийти...

(Говорить до ведмедя, який сидить на дереві)
Ведмедю, чи ж бачиш ти їх з висоти?

Ведмідь:

Та ж бачу, та ж бачу, та ось Вони йдуть!
А наш куцохвостий показує путь.

Ведмідь:

Такий той Пан Коцький на вигляд сердитой.
Такий ось пихатий, такий гордовитий.
Ой! Вовчику, краще я тут залишусь,
На всю що гостину з гори подивлюсь.

Вовк:

Я також, по-правді, їх стрінуть не рад.
Я краще у хащі вернуся, назад.

Ведмідь:

Та ні, брате-Вовчику, не утікай,
А лапи і хвіст свій у кущ заховай.
Якщо ж не судилось за стіл нам сідати,
То ж будем із схованок спостерігати:
Які в того Пана поведки?.. І рух?..
Який апетит?.. І до чого є нюх?..
(Вовк ховається у кущ, а іншого боку виходять
Зайчик, Кіт та Лиска. Зайчик задкує до столу і
говорить)

Зайчик:

Ось просим Вас, любі, до столу такого...
(Говорить, в бік)

От лихо!.. Що сталося!.. Не видно нікого...
Куди ж то поділись брат-Вовк?.. І Ведмідь?..
(Говорить до гостей)
Ви друзі сідайте і трішки заждіть.
(Відходить за куліси)

Кіт:

Чого ж тут чекати, чекать я не звик.
Я вже запримітив великий шашлик!

Лисичка:

А я тут полумисок меду уздріла!..

Кіт:

На що Тобі мед? Чи ж ти Лиско здуріла?
Дивися, яке тут є гарне курчатко.

Лисичка:

За нього я, мабуть, візьмуся спочатку...
А потім я буду калачик ламати
І в мед, пресолодкий, кусочки кидати...

Кіт:

(Кіт кривляється)
Калачик ламати .. Кусочки кидати...
Хотів б я тій Лисці два слова сказати.
Та що говорити, не варто, дарма.
Бо Лиска управиться з всім цим сама.

Лисичка:

Ох смашно, ох солодко, що ще й казати

(Потягується)

Мені би тут ліжечко, щоб полежати.

Кіт:

(Кіт потягується також)

Ох добре, ох смашно, ох-мяу, ох-мао...

Усе забирайте, падайте ще сало...

(Лиска кладе голову на плече Кота. Мріють

З'являється мишка і співає весело
пританцьовуючи)

Миша:

Тра- та, Тра-та-тах

Миші їздять на китах.

Тра -та, Тра-та-тух

і вискубують їм пух.

Тра- та, Тра-та-тах

Миші житимуть в лісах.

Тра та, Тра та-тух,

Бо у лісі кіт лопух.

(Мишка сходить в бік, дивиться і згодом помічає
кота)

Кіт:

(Кіт принохується, розплющув очі і радіє)

Ой Лиско, дивися. Чи бачиш ти диво?

Мишенятко у лісі гуляє. Ось ... сиве ...

Його упіймати за хвостик я хочу

І трішки жовотик йому полоскочу.

Ходи-но сіреньке, Ходи-но сюди ...

Миша:

Ой! Лихо... Це ж Кіт. Не минути біди.
Мабуть, це на дерево треба тікати,
Щоб хвостик і вушка свої врятувати.
(Лізе на дерево)

Кіт:

Чекай, Мишко сіра. Чекай, бо спіймаю.
Ой, падаю вниз! Зараз лапи зламаю.
(Кіт падає в куц на **вовка**. Вовк вилазить з під
кота. Кіт не рухається)

Вовк:

(Сердито)
Та що за біда! Та з мене вже досить!
Що всіх тих вусатих на дерево носить?
Ось Пан той грубезний на мене як впав,
То мало хребта мого, тут, не зламав.
Не хочу дивитись на всю цю забаву.
У хащах я маю важливішу справу.
(Вовк пішов, а Кіт підводиться)

Кіт:

Чекай, Мишко сіра, ось я підведуся
Й до Тебе, на дереві, вмить доберуся.

Миша:

Ой лихо! Ой горенько! Це ж бо не жарти.
Мабуть, на вершечок вже вилізти варто.
(Мишка лізе вверх до Ведмедя)

Ведмідь:

Ні-ні! На вершечок не треба! Ні-ні!
Ось тут на вершечку вже тісно мені.
Аще на біду цей вершечок тріщить.
Напевно ламається ...
(Кіт швидко підводиться і втікає від куща.
Ведмідь падає в кущ)

Кіт:

Ой! Щось летить!
Не хочу я більше ось тут zostаватись.
Не хочу тортурам таким піддаватись!
А, та, люба Лиско назавжди "Прощай"!

Лиска:

(Біжить за Котом)
Ой милий! Ой любий!
Зажди! Постривай!

Ведмідь:

(Підводиться Ведмідь)
Ото так пригода. Ото так невдача.
Побив усі боки собі я добряче...
До рідної хати піду відпочити,
Щоб рани великі свої полічити.
(Ведмідь помалу, тримаючись за боки та охаючи
йде зі сцени.
Мишка злазить з дерева і виходить на середину)

Фінал

(Всі звірі помалу, тихо виходять на сцену і стають

позаду Мишки)

Миша:

Ось бачете, друзі, який тут кінець.
До Газди повернеться Кіт-молодець.
І Мишкам з комірки повернеться свято
З Котом волохатим змагатись завзято

Ведмідь:

(То ж друзі хороші)
То ж любі малята мораль тут така:

Заяць/Миша

Нехай всі вертають до свого житла.

Лиска:

Хай кожен виконує вправно і вміло
Для нього привичне і корисне діло.

Вовк:

Хай кожен виконує звичную справу

Кіт:

А мищі маленькій співаємо «СЛАВУ»
(Завіса. Кінець.)

ХЛІБ – УСЬОМУ ГОЛОВА

Мета: Ознайомити дітей з тим, що хліб – це цінний продукт харчування, це – святиня народу. Показати традиційні уявлення українців про хліб, ставлення до нього. Розширити знання про працю хлібороба, суспільну значущість їх праці для всіх людей. Вчити цінувати працю. Виховувати бережливе ставлення до хліба, повагу до людей, які його вирощували.

Святково прибрана зала. На сцені квіти, вишивки, хліб.

Дійові особи: Осінь, Вересень, Жовтень, Листопад, Урожай, учні.

(Під музику заходять учасники свята)

Дівчинка:

Добрий врожай у просторах безмежних,

Праці віддячують щедрі поля...

Горда країна моя незалежна,

Вільна, свята українська земля!

Ансамбль дівчаток виконують пісню

«Моя Україно»

(Сл.. Н.Куфко, муз. Т.Димань)

Вчитель:

- Осінь – найдорожча серцю хлібна пора. Отож і на нашому святі славитимемо тих, хто любить землю, вирощує хліб, садить сади, плекає землю квітами.

- Кланяємось Вам низько, шановні хлібороби. Хвала рукам вашим роботящим. Вклонимось і ми діти, хліборобській зміні.

- Чула я від весни і літа, що добре ви працювали, рано вставали, сонце в полі зустрічали, і піснею проводжали.

- Бачу (*показую на корзини*), що не даремною була ваша праця. Ось який багатий стіл у цьому залі, аж очі розбігаються.

- Чим тільки не порадувала нас золота осінь! Сьогодні учні запросили вас на свято «Хліб – усьому голова».

Діти виконують пісню «Збирай урожай».

(Слова Т.Волгіної, муз. А.Філіпенка)

(Під музику на середину залу виходять Осінь, Вересень, Жовтень, Листопад)

Осінь:

Добрий день! В добрий час!

Рада діти бачить вас!

Не сама до вас прийшла –

Я синочків привела.

Вересень: Дзвонить вересень в комори,

Кавуни і помідори,

Спілих яблук, груш і слив,

Цілі гори натрусив.

Йде до гаю, де гриби

Виростають щодоби.

На чолі іскриться піт –

Сто турбот і сто робіт.

Жовтень:

За календарем жовтень – другий місяць осені і десятый року. Назва місяця пов'язана з кольором листя. Глянеш – і замилюєшся: неначе чарівник пофарбував все навкруги в червоні й жовті кольори. І

господарює жовтень скрізь, де не глянь. Убрав
золотом сади, ліси, парки і струшує додолу жовте
листячко.

Листопад:

Листя з лип і беріз осипається,
За стебло верболіз зачіпається.
Стали трави, стежки золотистими,
А гілки тоненькі та й безлистими.

Пісня «Падає листя».

(Слова М.Івенсен, музика М.Красєва)

(Місяці віншують посівають)

Вересень:

Сієм на вас жито,
Щоб вам в мирі жити.

Жовтень:

Сієм на вас пшеницю,
Щоб вам родило сторицею.

Листопад:

Сієм на вас овес,
Щоб вами гордився рід увесь.

Учениця:

А чому так радість сяє
У очах діток малих?

Разом:

Бо сьогодні – свято хліба,
Коровай гостює в них!

Він шишкастий і рум'яний
Ліг на шитий рушничок,
А на тому короваї –
Солі білої дрібок.
І калини грона повні
Червоніють для прикрас.
Короваю, гість шановний,
Звідкіля прийшов до нас?

І сказала перша Оля:
«Коровай прийшов із поля,
Це не тільки коровай,
Це – багатий урожай!»

Пахне полем, колосками
Цей хороший коровай.
В ньому праця тата й мами,
Що збирали урожай.

Одне з див на землі – хлібне зерно. Люди називають його житом, від слова «життя». Хліб – то достаток, сіль – то гостинність і щирість.

З давніх-давен хліб у великій шані у нашого народу. Шанобливе ставлення до нього підкреслюють у прислів'ях «Земля – матінка, хліб – батечко», «Без хліба суха бесіда» та інших.

Пісня «Як діждемо літа»
(Українська народна пісня)

(виходить хлопчик – Урожай)
Я – Урожай добірний,

Багатий, щедрий, вірний.
Хто глядів мене ціле літо –
Зимуватиме смачно й сито.
(кланяється)
Щастя, радості цій господі,
Кажуть виріс я на городі,
І у полі, на ниві, в саду,
А господаря не знайду.
А скажіть мені, хто доглядав,
А скажіть мені, хто мене викохав?
Хто у спеку збирав,
У комори засипав?

Разом:

Це – хлібороб!

Одвічно так велося: життя хлібороба, його достаток і добробут залежали від урожаю. Щедрилася нива – в родині була злагода і дзвеніла пісня, а випадав голодний рік – сім'ю обсідали злидні й хвороби. Через те й говорять: як вродиться жито – то будем жити.

Вінцем хліборобських трудів були жнива. Женчики всю пшеницю, жито пожали. Снопи пов'язали. Наставили кіпок, як на небі зірок.

Кінець жнив віншував обжиновий вінок. Обрядовий вінок плели із зібраних на стерні колосків або з останнього обжинку. Кожна господиня намагалася зробити його розцяцькованим і пишним.

Кінець нивоньці, кінець
Будем плести вінець.
Ой причини, наш господарю, ворота,

Несем тобі вінчик із золота.
Ой причини, наш господарю, віконце,
Несем тобі вінчика, як сонце.

(Дівчатка виконують хоровод із вінком)
Хоровод «Край обжинкам»
(Українська народна обжинкова)

Фу! Фу! Фу!
Фуркоче млин –
Вас багато, я один.
Та для діток залюбки
Швидко намелю муки.
Чи то з жита,
Чи з пшениці
Будуть гарні паляниці.

Пісня «Про хліб».
(Сл. П.Каганової, муз. В.Вітліна)

Вчитель:

А чи хто з вас куштував хліб від зайчика, принесений
батьком з поля? Звідки ж він береться?
Їздив заєць до млина
П'ять пудів змолот зерно.
Цілу ніч у хаті тихо
Випікала хліб зайчиха.
Рано-вранці у хустинці
Понесли зайці гостинці:
Пташеняткам і звіряткам,
Хлопчєняткам і дівчаткам.
Аж хрумтять окрайчики –
Добрий хліб від зайчика.

Пісня «Хлібина»

(Сл. Григорія Грайка, муз. Іди Шайкіс)

Сценка

Чого ти плачеш?

Та мало не вмер.

Голова болить?

Ні.

Чи серце коле?

Ні.

Може ноги крутить чи руки від роботи болять?

Зовсім не від того.

Од чого ж?

З голоду.

Хіба хліба не було?

Та був, так ножа не було відрізати.

**(Група хлопчиків виконує жартівливий танець
«Вийшли в поле косарі»)**

Вчитель:

Є таке страшне слово – голод. Людина, яка пережила його, із жахом згадує це слово. А скільки довелося нашому народові пережити в голодне лихоліття. Був і страшний голодомор в Україні 33-го року. Від голоду повмирали дорослі, і такі, як ви, діти, промовляючи своє останнє слово в житті – «хліб». Матері божеволіли, бо не могли порятувати своїх дітей від голодної смерті. Шматок хліба коштував стільки ж, як і саме життя. І коли вам скажуть, що є легкий хліб, то знайте – це неправда. Є гіркий, прошений; є солодкий,

зроблений; є чорний - позичений; є білий – дарований;
є солоний – горьований. А легкого хліба нема.

Ми кажем: хліб
У слові цім – усе.
Життя, котре виблискує червоно,
Весна, що цвіт калиновий несе,
І осені достигле гроно.

В путі не впав, з дороги не зійшов
Ніхто, якщо у жилах його – сила.
Ми кажем: хліб.
І знов живе любов,
А в хлібороба виростають крила.

Ми кажем: хліб.
Так важко він росте.
На нього спеки, буря, град і злива.
Як часто ще колосся золоте
Калічиться негодами на ниві.

Вчитель:

Хліб – частина історії і його майбутнього. Він початок і щастя життя. Раніше люди говорили про хліб, як про живу істоту: «Хліб – годувальник», «Хліб – батечко». То чи ж заслуговує він такої величі?*(діти відповідають)*. Ви цілком праві. Наші дівчатка роздають вам пам'ятки про хліб. Давайте уважно її прочитаємо.

(Пам'ятку зачитує)

Друже! Може ти поет, а може збираєшся ним стати.
Може ти станеш трактористом, чи шахтарем, але хто б

ти не був і ким би ти не став, ти ніколи не зможеш обійтися без хліба.

Живи так, щоб хліб твій був завжди справедливий і чесний, стався до нього так, щоб і для твоїх дітей і працівників він назавжди лишався прекрасним дивом, витвором рук людських.

Запам'ятай і скажи всім: у хлібі душа твоєї землі, долі багатьох людей, їх невтомна праця.

Не топчи хліба, не кидай недоїденим, не гордуй ним. Пам'ятай: за хліб платять життям. А шматок хліба, поділений навпіл, робить людей друзями.

Головним твоїм годувальником був завжди твій народ. Намагайся віддячити йому за хліб усім добром, на яке тільки здатен.

Про людину можна судити з того, як вона цінує хліб: тільки сильний духом вдячний за хліб!

Будьмо ж вдячними, друже!

Я впевнена, що ці слова залишаться не тільки в вашій пам'яті, а і в серці, у вашому ставленні до хліба назавжди.

Шануйте працю хлібороба! Шануйте хліб!

В народі хліб, мов матір поважають,

Ця шана з плином часу не зника.

І дорогих гостей завжди стрічають

З хлібиною в барвистих рушниках.

Так хай же щедро наливає соком

І колоситься золотистий сніп!

І хай же родить більше з кожним роком

Разом: Його величність – годувальник хліб!

Ми люди гостинні, гостя приймаємо

Хлібом-сіллю та щедрим серцем.

(Дівчинка та хлопчик підносять коровай на вишиваному рушнику та говорять)

Гостя ми завжди стрічаєм.

Круглим житнім короваєм

Шанобливо хліб підносим

І, вклонившись, щиро просим:

Любий гостю наш, приймай

Символ дружби – коровай!

Пісня «Ой зелене жито,зелене»

(Українська народна пісня)

Вчитель:

На закінчення свята ми пропонуємо вашій увазі українську народну казку «Колосок».

Ролі виконують:

Півник –

Мишеня Круть –

Мишеня Верть -

(інсценізація казки «Колосок»)

Вчитель:

Ось і закінчилося наше свято. Ми кожного дня співаємо пісні про хліб, розповідаємо вірші про працю хлібороба. То ж давайте поважати працю інших і шанувати хліб тихою любов'ю. Як це? Це значить, що ви ніколи не викинете шматок хліба, не залишите його на підвіконні, а побачивши таке, піднімете хліб із землі, а хліборобу вклонитесь за його працю.

(Всі учасники свята кланяються. Під музику виходять із залу)

КОЗАЦЬКОМУ РОДУ НЕМА ПЕРЕВОДУ

Мета: узагальнити знання учнів про життя та побут козаків, виховувати почуття патріотизму, гордості.

Святково прибрана зала. На стінах вишиті рушники, квіти.

Дійові особи: козаки, писар, батько, син, Хмельницький, Любов Хведорівна, Мотря, Кочубей, Мазепа.

Під звуки «Запорізького маршу» заходять учні.

З давніх-давен людям відомо «дерево життя».

Це гілочка, на якій ростуть три листочки:

Перший – символ минулого;

Другий – символ майбутнього;

Третій – символ сучасного.

В минулому України відоме таке неповторне і легендарне явище, як Запорізька Січ.

Нехай дійде до ваших душ шелест козацьких знамен, брязкіт їхньої зброї, стогін української землі від копит навальних ординців, як межа між минулим і майбутнім нашого народу.

Є і нам про що згадати...

Пісне, душу возвелич!

Ой, була в нас ненька – мати,

Запорозька славна Січ.

На острові, на Хортиці

За порогами Дніпра

Там зійшла козацька слава

Для майбутнього добра.

Там стояли на сторожі

Запорожці січові.

Ой не раз тут до схід сонця

Грали сурми бойові.
Тут життя і кров віддали
Запорозькі козаки,
Україну рятували
Від ворожої руки.
(Входить козак із синами).

Козак: – Ось, сини мої , ми на славній Запорізькій Січі.

Писар: – Ого-го! Я дуже хотів вас бачити, славний побратиме. Ось ми і зустрілися. Проходьте, проходьте.

Козак: – Здоров був, пане писарю! Ось привів тобі своїх синів. Ану глянь, які славні козаки.

Сини: – Здорові були. (Вклоняються).

Писар: – Здорові були. Ну що, в Христа віруєте?

Син: – Віруємо.

Писар: – І в Трійцю Святу віруєте?

Син: – Віруємо.

Писар: – А в церкву ходите?

Син: – Ходимо.

Писар: – Ану перехрестіться. (Сини хрестяться). – Хороші козаки з вас вийдуть.

Батько: – Дорогі мої сини. Підійдіть до мене. Благословляю вас. (Сини підходять до батька, стають на коліна, схиляють голови).

Батько: – Благословляю вас, дорогі мої сини. Свято бережіть козацьку честь. І Боже вас збав зрадити своїй землі, своєму народу. Хай береже вас Господь.

Писар: – Зараз і козаки підійдуть. О, чути пісню!
(Входять козаки, співають пісню «Ой на горі та й женці жнуть»).

Перший козак : – Ось вона наша Січ. Ось те гніздо, звідки вилітають усі горді та дужі, як орли. Ось звідки розливаються воля та козацтво на всю Україну!

Другий козак : – Та в нас поповнення. Чиї ж ви будете?

Син: – Ми сини славного козака.

Перший козак: – Ну що ж, будьмо знайомі. В гарний час приїхали. Гетьмана вибирати будемо.

Другий козак: – А кому ж бути у нас за старшого?

Всі: – Хмельницького! Хмельницького на гетьмана постановляємо.

Хмельницький: – Панове козаки! Лицарі запорожці. Недостоєн бути вашим гетьманом.

Всі: – Усі за тебе. Усі просимо на старшого, на гетьмана. Слава, слава гетьману Хмельницькому.

Хмельницький: – Слухайте, панове старшини і се військо Запорозьке. Булаву гетьманську приймаю. Служитиму вам вірно, аж до самої смерті.

(Приймає присягу).

Я, Богдан – Зіновій, двох імен Хмельницький, лицар, писар і сотник, пан на Суботові, а віднині гетьман усього війська Запорозького, присягаю Богові в Тройці Єдиному, вірно і невідступно при справі Батьківщини нашої України до сконання віку стояти, з ворогами аж до перемоги прапорів наших битись, ні життя, ні майна свого не жаліючи.

(Дзвонять дзвони).

Всі – Слава! Слава! Слава!

Старий козак: – Тримай цю булаву. Керуй з розумом і душею. Господа поради питай.

(Хмельницький бере булаву, вклоняється).

Навесні 1648 року Богдан Хмельницький підняв козаків на Запоріжжі. Почалася визвольна війна

українського народу проти польського короля. В травні біля Жовтих вод, а згодом у битві під Корсунем козаки Хмельницького розгромили полки шляхти. Зросло військо Богданове. З усіх усюд потяглися до Хмельницького козаки і селяни.

Пісня «Гей шуми , Великий Луже»

(Сл. П.Ребро, муз.Є.Пасічник)

Пісня «Гей, там на горі Січ іде»

(українська народна пісня)

Та не довго гриміла слава України.
Підступництво російських царів вкратило волю України,
зрадило добрі наміри Хмельницького.

Т.Г.Шевченко «Розрита могила».

Пісня «Віє вітер»

(Сл.І.Котляревський, музика народна)

Т.Г.Шевченко «Стоїть в селі Суботові».

Сьогодні наше слово й про Мазепу.

Людину мужньої, великої мети.

Орла, героя Золотого Степу,

Якому волю прагнув принести.

Прорив його до вічної свободи

В Петровім деспотизмі захлинувся.

Померкли ясні зорі, тихі води.

Народ зі щастям волі розминувся.

А на імення славного гетьмана

Петро прокляття церкви нацькував.

Світ рабства, підлого обману

Мазепу чорним брудом обливав.
Яка страшна Вкраїни доля:
Король і цар, султан і хан –
Всі рвались до Золотого поля,
Всі завдавали кровогнійних ран.

Сцена з роману Б.Лепкого «Мазепа»

Любов Хведорівна:

– Що ти кажеш, Василю? Не будемо спинятися в половині дороги. Не осоромимо себе. Почали так і кінчати треба.

Кочубей:

– В тім-то й лихо, що ми його почали. Недобре мені серце віщує.

Любов Хведорівна:

– Говориш, як перед вінчанням відданиця. Коли ж краще, як не тепер. Подумай. Гетьмана нема. Він в Києві. Будує тую фортецю. У твоїх руках булава. Гетьманом станеш не наказним – з ласки Мазепи, а справжнім – із волі його величності.

Мотря:

– Тату, батеньку, послухайте дочку свою рідну. Покиньте ви це діло. Ви можете осоромите себе і нас, можете пошкодити Україні.

Не послухав Кочубей мудрої поради, захотівши булави, став на шлях він зради.

(Входить царський речник) .

Його величність цар ствердив справедливий присуд свого суду і пересилає наклепників і облесливих

брехунів гетьманові Івану Степановичу Мазепі для покарання. Покарати їх негайно та прилюдно, для постраху іншим, щоби всякий знав і відав, і затамив собі добре, яка доля чекає того, хто зважиться безчестити гонор і добре ім'я свого зверхника і впроваджувати в блуд його величність царя. Такому не буде ніякої пощади.

Яке маєш останнє бажання перед смертю?

Кочубей: – З гетьманом України зустрітися хочу.

Мазепа: – Прости, Василю, що не допомагаю тобі. Бачить Бог – не можу. Ти в моїм таборі, але в московських руках.

Кочубей: – І не треба. Донесу свій хрест. Краще гріб, ніж такий сором.

Мазепа: – Люди забудуть. Люди все забудуть. І добре і зле.

Кочубей: – А історія?

Мазепа: – Всіх нас на її суд покличуть. Нікому не простять.

Мазепа й Україна – неподільні,
Як не подільні воля й розум.
Тепер на Україні люди вільні,
Ми захистити волю зможем.
То ж слава Мазепі і Орлику слава
І всім, хто загинув в нерівній борні.
Хай пісня крилата і величава
Веде нас подвиги в сонячні дні.

Пісня «Козачата»

(Сл. О.Яворська, муз.М.Ведмедеря)

Згадаймо праведних гетьманів:
(Виходять учні із запаленими свічками в руках).
Дмитро Байда – Вишневецький
Петро Сагайдачний
Петро Дорошенко
Богдан Хмельницький
Полковник Іван Богун
Іван Виговський
Іван Мазепа
Павло Полуботок
Іван Калнишевський

Ми любимо сонце і квіти,
І сонце нам шле свій привіт,
Ми роду козацького діти,
Землі української цвіт.
Наш приятель сміливий вітер,
Відвага – це наш заповіт.
Ми роду козацького діти,
Землі української цвіт.

Пісня «Гей, співай козаки»

(Сл.М.Воньо, муз.М.Болема)

КОЗАЦЬКІ ЗАБАВИ

Мета:розкрити учням образ козаків, ознайомити із життям козаків, виховувати почуття патріотизму.

Святково прибрана зала. На стінах вишиті рушники, квіти, малюнки.

Дійові особи: ведучі, Отаман, козаки.

Ведучий:

Сьогодні свято всіх зустріне,

Сьогодні все козацтво тут.

І в цьому залі радість лине,

Козацькі ігри всіх нас ждуть.

Нумо, хлопці, покажіться!

А ви, друзі, подивіться.

За якого вболівати

Ви прийшли на наше свято?

(Під козацький марш діти заходять до залу і шикуються)

1 команда «Козачата»

Девіз : «Козацькому роду нема переводу»

Отаман:

Для боротьби ми не збирали

Ані рушниць, ані гармат.

Здоров'я й знань понабирали

Що вистачить для всіх команд.

2 команда «Соколята»

Девіз : «Нуте, браття, або перемогу добути, або дома не бути!»

Отаман :

Ми прийшли сюди сьогодні,
Щоб вести запеклий бій.
Тільки, ні, не кулаками,
А в веселій, дружній грі.

3 команда «Звитяжці»

Девіз : «Борітеся – поборете»

Отаман:

Прибули ми змагатися і перемагати.
Отож і просимо вболівальників щиро
Нам у цій грі допомагати.

Ведучий:

Всі ви повинні змагатися чесно,
тому що справжні козаки – лицарі честі.

Ведучий:

Козаки! Обіцяйте, що в серцях ваших буде горіти
чесний спортивний вогонь!
Обіцяємо!

Ведучий: Виховувати себе мужніми, готовими до
будь-яких випробувань!
Обіцяємо!

Ведучий:

Бути сумлінними, доброзичливими, порядними!
Обіцяємо!

Ведучий:

Судді! Обіцяйте, що чесно і справедливо будете ставитися до всіх, без винятку, учасників змагань.
Обіцяємо!

Ведучий:

Тоді починаємо наші змагання. Вам доведеться пройти через дев'ять випробувань. Це стільки, скільки було колись порогів на Дніпрі. В давні часи ці пороги були страшною перешкодою на шляху до того, хто плив Дніпром на Січ. Вважалося, що справжнім козаком може зватися лише той, хто пройшов хоч раз у житті через пороги.

Ведучий:

Дозвольте представити журі.

Ведучий: Команди шикуйсь! Починаємо змагання!

Ведучий:

Всі ви знаєте і бачили картину, на якій зображено той момент, коли дотепні і веселі козаки писали листа турецькому султану. То ж зараз ми подивимось, яка команда швидше передасть написання.

1 конкурс «Передати лист»

Ведучий:

Відомо, що козаки самі садили городину, самі обробляли город, щоб себе прогодувати. То ж і ви зараз покажете свою майстерність.

2 конкурс «Посади город»

(У відрі кеглі. Їх потрібно розставити одному учаснику команди, а зібрати наступному і так далі.)

Ведучий:

Всі козаки були вправними мужиками - покажіть но, діти, свою вправність.

3 конкурс «Попади в ціль»

(У коло попасти маленьким м'ячем)

Музична пауза. Пісня «Запорозькі козаки»

Ведучий:

А якими вправними і сміливими були козаки. Ще й дуже добрими вершниками.

4 конкурс «Вправні вершники»

(Діти тримають між ногами м'яч, в руках шаблю. Дострибати до кінця залу, повернутися назад і передати естафету товаришеві).

Ведучий:

Ось прискакали ви на своїх конях до болота, як же переправитися? Нам допоможе наступний конкурс.

5 конкурс «Переправа»

(Учасники підтягуються на гімнастичній лаві, тим самим пересуваючись вперед).

Ведучий:

Коли підходили вороги, то сторожа, яка стояла далеко в степу в дорозі, запалювала високу вежу, сповіщаючи : «Ворог іде». І у нас буде схожий конкурс.

6 конкурс «Засвіти вежу»

(По шведській стінці добратися до кульки і торкнутися ї рукою).

Музична пауза (Танець)

Ведучий:

Різне траплялося у козацькому житті. Було й так, що козаки потрапляли у полон. Та при першій нагоді вони тікали з неволі.

7 конкурс «Козаки тікають з полону»

(Гра «Поїзд»)

Ведучий:

Нарешті ми дісталися до ворожої фортеці! Щоб визволити друзів, треба розібрати прохід у стіні, а саме витягти і перенести цеглини.

8 конкурс «Перенесення цеглин»

(Передача м'яча над головою).

Ведучий:

Козаки крім бою уміли ще дуже гарно танцювати. Козацький танець був не просто танцем для душі. Це були спеціальні акробатичні вправи, які допомагали козаку навіть у бою. Отож, спробуйте і ви свої сили в танці.

9 конкурс «Хто кого перетанцює»

(За бажанням вибирається по одному учаснику з кожної команди. Хто довше танцюватиме навприсядки, той – переможець).

Ведучий:

Ці змагання – річ почесна,
Й рада нас оцінить чесно.
Бачать всі присутні в залі,
Хто набрав найбільше балів.

Просимо наше журі підбити підсумки змагань.

Запитання для вболівальників

1. Кого називали козаком? (Вільну людину).
2. Хто стояв на чолі козацького війська? (Гетьман).
3. Де розташовувались козацькі табори? (Запорізька Січ).
4. Про який одяг козаків казали : «Широкі, як Чорне море»? (Шаровари).
5. Як називалась зачіска козака? (Оселедець).
6. Яка їжа була в козаків найулюбленішою? (Каша).
7. Як називався козацький човен? (Чайка).
8. Назвіть найвідомішого гетьмана України. (Богдан Хмельницький).

Ведучий: Для оголошення підсумків змагань командам «Стояти струнко!»
Слово надається журі. (Журі оголошує переможців).

Ведучий:

Привітаймо переможців,
Славних наших запорожців!

Ведучий:

Хай не буде суперечок серед нас ніколи!

Нехай спорт нас об'єднає в нашій рідній школі!

Ведучий:

Ось і закінчились змагання. Наші команди показали, що вони – гідні нащадки славного козацького роду, справжні козаки. Навчайтеся бути здоровими! І навчайте цього інших людей, що оточують вас.

Успіхів вам і здоров'я!

АНДРІЙВСЬКІ ВЕЧОРНИЦІ

Мета: ознайомити учнів з традиціями українського народу святкування вечорниць, виховувати почуття поваги до традицій своєї Батьківщини.

Святково прибрана зала. На сцені стіл зі скатертиною, посуд, лави, ікона з рушником, коцюба.

Дійові особи: господарня, дівчата, хлопці, Калитинський.

Вчитель:

13 грудня – одне з великих та улюблених свят-день святого Андрія Первозванного .

Або , як в народі називають, день Калити. Народні традиції міцно переплелися з релігійними .

Так вони дійшли до наших днів. Вечір напередодні молодь святкувала , як Андріївські вечорниці. До однієї господині зносили борошно,крупу , сушені яблука та груші і готували пісню вечерю. Бо ж Пилипівський піст. І обов'язково пекли калиту - цю найвеличнішу ознаку свята.

Дівчата в цей вечір ворожили на заміжжя. Сьогодні і ми з вами повернемося трохи в минуле, щоб відчути красу та поезію древніх обрядів. Давайте завітаємо в одну з українських хат, де на нас чекає господарня.

(Декорація хати , святково прибрана світлиця. На столі стоять глечики,глиняні миски. Господарня сидить за столом.)

Учениця:

Обійшли весь світ безмірний

І скажіть, в якій країні

Так зберігся скарб безцінний,

Як у нас, на Україні?

Пісня « Як у нас на Україні»
(З репертуару Катерини Бужинської)

Учениця:

Просим всіх у нашу хату,
Превелику, пребагату.
Від зірниці до зірниці
Хай лунають вечорниці.

Господиня:

Господи! Як подумаєш, що коли ми діували, зачуєш де-небудь вечорниці, так аж тини тріщать...Зовсім не те , що тепер. От скоро вже треті півні заспівають, а вечорниці ще й не починалися.Ой-йо-йой! Куди це все поділося?

(Чути сміх. Господиня схоплюється. Заходять дівчата.
Співають пісню
« Ой піду я з хати до хлопців гуляти»)

Дівчата:

Добрий вечір вашій хаті.
Уклін господині.
Чи веселі вечорниці
В нашій Україні?
Добрий вечір,господине,
Славна молодице.
Чули, що у цій хатині
Будуть вечорниці.

Господиня:

Добрий вечір,добрий вечір,любі гості! Прошу! Прошу
до хати!

Дівчина:

Аби щастя було в хаті,
Щоб усі були багаті.
Аби було любо, мило,
Аби всі були щасливі.

Господиня:

Проходьте, гості дорогенькі! Знов моя оселя приймає дівчат на вечорниці. Дуже рада господиня, дуже рада і хатина.

Дівчина:

Які пахощі! Напевно все смачненьке!

Господиня:

Смачне то воно смачне, але основної страви-калити ще немає. Сьогодні ж Андріїв вечір, а найважливіша ознака його- калита.

Дівчина:

Добрий вечір, дівчата.
Добрий вечір, господине.
А я дров принесла, щоб піч розтопити для калити.

Дівчата:

- Оленко, переклади полінця, поворожи собі.
- Ой, дівчата, мені страшно! Мені так страшно їх перекладати.
- Не бійся, від долі не втечеш.
Вдівець,молодець,вдівець,молодець.....молодець!

Господиня:

От бачиш, доля до тебе милостива. Судилося тобі вийти за молодого парубка.

Дівчина сміється:

За Гриця!

Пісня «Грицю, Грицю, до роботи»(інсценізація)

Дівчина:

Не хочу такого лінивого парубка.

(Дівчата сміються)

Дівчина:

Ой, дівчата! А як я вчора ворожила! Ось я вам розкажу! Уже надворі темно стало,вийшла я ніби-то до комори, а сама-хутчішна вулицю. Стала від воріт стовбці рахувати. Рахую собі: «Вдівець,молодець, вдівець , молодець...». Раптом чую, хтось іде назустріч. Я заховалася за кущем. Ну, думаю, якщо не вдалося поворожити за кого заміж вийду, то хоч дізнаюся , як його буде звати. Сиджу, чекаю. Чую,іде. Порівнявся зі мною,а я як вискочу, як спитаю голосно: «Дядьку, як вас звати?». А він з переляку аж присів і хреститься, хреститься. Потім, як дременув. Так я і не дізналася нічого.

(Дівчата сміються)

Дівчата:

- Годі,дівчата, теревені розводити. Швидше калиту треба місити.
- Водице,студенице. Окропи калиті дорогу до печі від порогу,а

- від печі до стелі, щоб ми були гарні і веселі.
- Гарною буде наша калита. Круглою, наче сонечко, наче віночок.
 - Сонце до заходу, а коноплі до сходу.
 - Калитою радію, конопельки сію.
 - Грабельками волочу, бо заміж хочу.
 - Дай, доле, знати, з ким життя буду мати.

(Чути стукіт у двері)

Дівчата:

- Там щось стукнуло!
 - Та ні, почулося!
- (Знову стукіт)

Дівчина:

Піду, подивлюся.

(Повертається і заводить з собою хлопців)

Пісня « По той бік гора »

(Українська народна пісня)

Дівчина:

Ой, Господи! Скільки парубків. Та які всі гожі! Чи не свататись ви прийшли?

Хлопець:

А що? Можна і посвататись. Якщо господині ви гарні.

Пісня « А мій милий вареничків хоче »

(Українська народна пісня)

Хлопець:

Оце так хазяйки! Зате , як співають!

Дівчина:

Ну що? Передумали свататись?

Хлопець:

Та ні!

Дівчина:

То хто ж перший?

Хлопець:

Я! Мене звати Іван. Я –хазяйський син. Багатий!!!!
Маю дві курки. Одна,правда, сліпа на одне око, а друга не несеться, зате бачить добре. Маю землі-видимо-невидимо! Скільки не дивився і не придивлявся-нічого не побачив. А що вже до худоби! І павуки,і комахи, і мухи , а що вже молі і мурашок-світу білого не видно! Чим я не жених?

Дівчина:

Та куди вам іще до женихів!

Хлопець:

Дівчатонька-голуб'ятонька, ми не сваритися прийшли, а миритися. Сьогодні ж Андріїв вечір. Давайте краще разом заспіваємо.

Пісня « Від Києва до Лубен»

(Українська народна пісня)

Дівчина:

Нумо, хлопці, «Гопак» нашого українського
затанцюйте!

Танець «Гопак»**Дівчата:**

Ну от і добре! Вже і калита достигла. Прийшов час
калиту піднести. Сонце заходить, а калита сходить.

У небо, калита, у небо.

А ти, сонечко, піднімись.

Та на нас подивись.

Ми калиту чіпляємо,

На місяць поглядаємо,

Свою долю-радість закликаємо.

Хлопці:

- Дозвольте мені бути паном Калитинським!

- А я буду паном Коцюбинським.

- Добрий вечір, пане Коцюбинський!

- Добрий вечір, пане Калитинський!

- Куди йдете?

- Калиту кусати.

- Чи вкусиш ти, чи ні,

А я на золотому коні,

То й калита мені.

(Під музику Коцюбинський кусає калиту)

Калитинський:

А хто хоче ще калити?

Калита, калита, солодка така!

Хто вкусить калиту,

Тому всю зиму сонце світити буде.
Тому буде добре в домі.

Хлопці: І я, і я хочу калиту кусати!
(Під музику кусають калиту)

Дівчина:

Добре, добре! Для вас, хлопці, калита пеклася. Всім
дістанеться по шматочку.

(Дівчина ламає всім по кусочку калити)

Хлопець:

Калита, калита, солодка була.
А ми її з'їли, аж до сонця підлетіли.

Пісня « Одна калина »

(Сл. В.Куровський, муз. Р.Квінта)

Господиня:

Ми гуляли, веселились, усім весело було.

Вечорниці закінчились,

І здається, все пройшло.

Ні, так просто не проходить,

В серці струночка бринить.

Про Андріїв вечір спогад

В нашій серці буде жить.

Пісня « І в нас , і в вас хай буде гаразд »

(Сл. В.Лагода, муз. Г.Верьовка)

УКРАЇНСЬКІ ВЕЧОРНИЦІ

Мета. Вивчати традиції, звичаї та обряди українського народу; виховувати у дітей почуття національної гордості.

Святково прибраний зал: українська хата, тин, у хаті рушники, лавки, піч, коцюба.

Дійові особи: господиня, господар, дівчата, хлопці, Калитинський, Коцюбинський.

Вчитель:

Шановні батьки, дідусі та бабусі! Щиро вітаємо Вас на нашому святі.

Є в нашого народу чудові традиції — колядування і вечорниці. Віддаючи шану минулому, беручи все найкраще у сьогодення, ми на вечорницях відроджуємо усе найдорожче, що є в народі: його пісню, мову, етнографію, історію. Пора вечорниць — це довгі вечори глибокої осені і зими. Збирались у когось у хаті. Кожен брав із собою роботу. На вечорницях пряли, вишивали, мотали пряжу, чесали вовну. Плели кошики й майстрували інші предмети домашнього вжитку. На вечорницях співали і танцювали.

Сьогодні ми з вами в українському селі минулого століття погожого зимового вечора. Лежать високі сніги. То тут, то там ліниво гавкають собаки. Загоряються і гаснуть вогники у приземкуватих хатах. Давайте і ми завітаємо до однієї з українських хат, де на нас чекають уже добрі господар та господиня.

Господиня:

Добрий вечір, добрі люди!

Господар:

Доброго Вам здоров'ячка!

Господиня:

Будьмо знайомі: я — Одарка, господиня вечорниць.

Господар:

А я господар вечорниць — Микола.

Господиня:

У нас часто молодь збирається. Щиро просимо і Вас завітати до нас на вечорниці.

Господар:

Та поспішайте, бо вже не рано. Одарко, чи чуєш, Одарко! Ти ще й досі не зварила вечері, а вже скоро дівчата почнуть сходитись.

Господиня:

А ось і вони, ось, чуєш? Вже йдуть.
(Вбігають дівчата).

Дівчата.

Добрий вечір, хазяєчко! А чи можна завітати до Вас на вечорниці? Де Ваші ключі?

Господиня.

На горищі у вівсі, щоб ви заміж повиходили всі.

Дівчата.

Спасибі. З Калитою, будьте здорові!

Господиня.

Спасибі, дівчатонька. Будьте і ви здорові. Та поспішайте, дівчатонька, все приготувати, бо вже пора вечорниці всім нам починати. Ось наліпимо вареників, біленьких, смачненьких, та й запросимо до нас хлопців гарненьких. Щоб вони разом з нами дружно працювали, наші вечорниці пісню стрічали.

(Дівчата роздягаються, беруться за роботу, співають пісню)

Пісня «“Ой за гаєм, гаєм».

(Українська народна пісня)

1-а дівчина.

Дівчата, а давайте, поки хлопці наші не прийшли, поворожимо. Бабуся мені говорила, горіх треба розламати, а з двох половинок зробити по човнику і пустити на воду. В яку сторону попливе, звідти і суджений буде.

2-а дівчина.

А я наберу насіння повну жменю. Якщо парне число, заміж вийду, а ні — ще почекаю.

3-я дівчина.

Ой, дівчата, а як я вчора ворожила. Вже коли надворі стемніло, вийшла я нібито до комори, а сама хутчій на вулицю. Стала біля воріт стовпці у плоті рахувати. Рахую собі — вдівець, молодець. Аж чую, іде хтось назустріч. Я мерщій заховалася за кущем. Ну, думаю, раз не вдалося поворожити, за кого заміж вийду, то хоч узнаю, як його звати. І тільки-но перехожий порівнявся з кущем, я як вискочу, як заверещу: “Дядьку! Як вас звати!” А дядько з переляку аж присів. А потім, уздрівши, що перед ним хтось стоїть, як схопиться, як дремене. Скоріше за вітер побіг і дороги не вибирав.

4-а дівчина.

То, Катрусю, знак тобі такий. Не знайдеш цього року ти собі пари. Але не хвилюйся, женихів у нас багато. А от я з учорашнього дня геть спокій втратила.

Дівчата.

А що трапилося?

4-а дівчина. І не питайте. Ото учора ввечері посадила я на покуті півня, а внизу на долівці посипала такого гарного добірного зерна, а поруч поставила водички. Та й дивлюся, до чого спершу підійде. Так що ж ви собі думаєте, той невдячний когутяра замість того, щоб клювати зерно, спершу заходився воду пити. І так довго пив...

5-а дівчина.

Дійсно, то знак недобрий. Бути твоєму чоловікові п'яницею...

6-а дівчина.

Ой, Настю, не зважай. Ти того півня скільки часу гонила, щоб впіймати?

4-а дівчина.

Та майже годину. Такий дикий та лякливий, все ніяк до рук не йшов.

6-а дівчина.

От бачиш. А якби тобі добру годину побігати, та ще й перелякатись до смерті, то за що ти спершу взялася б — за їжу чи за воду? Ото ж бо!

7-а дівчина.

А я спіймала у курнику курку і півня, хвости їм зв'язала, а щоб не кричали решетом накрила. Бачу — мовчать. То я їх і впустила. Курка в свій бік швидше півня перетягнула, — значить верховодити чоловіком я буду. А в сестри моєї півень першим перетягнув, — значить чоловік у сім'ї верховода.

8-а дівчина.

А я вже свого батечка вчора згадувала не злим тихим словом... якби я знала, то і не бралася за таку ворожбу!

Дівчата.

А що сталося?

8-а дівчина.

Вирішила я узнати, який буде у мене чоловік багатий чи бідний. Ото вийшла з сіней і смикнула жменю соломи зі стріхи. Якщо колосся з зерном — багатий, а якщо без зерна — вимолочено — бідний. Дивлюся, є колосся. Зраділа. Стала я колосся перебирати, а хоч би тобі одне зернятко!

6-а дівчина.

Не хвилюйся! Як будете жити дружно і не лінуватиметесь, то де тій бідності узятися? Батько твій якби не старався, у стрісі колос із зерном залишав, то бідувала б твоя мати із таким чоловіком і ти разом із ними.

8-а дівчина.

Ой... ти всіх заспокоюєш, бо в тебе добра вдача і вправні руки. Тобі можна і не ворожити. Святий Андрій і без ворожби дасть тобі гарного жениха. Та що там дасть! Якого хочеш, такого і вибереш собі. І так всі хлопці за тобою зітхають.

(Заходять хлопці з піснею).

Пісня «Добрий вечір, дівчиноньку»

(Українська народна пісня)

Хлопець.

Хазяєчко, а чи можна до Вас?

Господиня.

А чого?

Хлопці.

З Вашої ласки хату звеселити.

Господар.

Заходьте, звеселяйте, добрим людям моя хата завжди навстіж.

Хлопці.

А де Ваші ключі?

Господар.

На горищі за засіками, щоби ви скоро стали чоловіками.

(Хлопці заходять).

1-й хлопець.

Добрий вечір, щебетушки, ви вже тут?

2-й хлопець.

А гарні які дівчата, мов писані.

3-й хлопець.

Олю, твої очі зорями горять.

Оля.

А ти не дивися вгору, голова замакітриться.
Придивляйся не на личко, а на руки, личко одцвіте з літами, а вміння лишається на все життя.

4-й хлопець.

Оксаночко, твої очі такі голубі, як волошки в житі.

Оксана.

Голубі, тільки не для тебе.

5-й хлопець.

Галю, а тебе можна поцілувати?

Галя.

О, закохався, як чорт у суху вербу.

6-й хлопець.

Дівчата! А чи готові вже наші вареники? Почастуйте нас!

Дівчина.

От зараз ми вас почастуємо!

**Дівчата і хлопці співають у формі діалогу пісню
“Наші хлопці вареників хочуть” на мелодію “А мій
милий вареників хоче”.**

Господиня.

Дівчата, а давайте і справді пригостимо наших хлопців варениками. Хлопці, ви хочете вареників?

Хлопці.

Хочемо, тільки не таких.

Дівчата.

Та ми ще не чули, як вони співають.

(Хлопці співають пісню).

Пісня «Ой, що ж то за шум учинився»

(Українська народна пісня)

(Чути з-за дверей шурхіт, необережний стук).

1-а дівчина. Ой! Щось стукнуло!

Господиня. Та це вам почулося.

(Знову чується шурхіт і стук).

Три дівчинки. Ой, щось стукнуло!

1-а дівчинка. Треба подивитися.

2-а дівчинка. Сьогодні, що хочеш може бути!

(Дівчата підходять до дверей, впираються і ловлять хлопця за чуб).

1-а дівчинка. Ага, попався! Ти що тут робиш?

Хлопчик. Та хотів віник до хати прив'язати.

2-а дівчинка. То ти хотів нам шкоди наробити?

3-я дівчинка. Покараємо тебе!

1-а дівчинка. Давайте кинемо його у воду.

Дівчата (разом). Не просись, ми не відпустимо.

Хлопець. Відпустіть, дівчата, він більше не буде, а як відпустите, то ще хлопців приведемо веселих.

Дівчата. Правда, приведете?

Хлопець. Їй-Богу приведу.

(Дівчата відпускають хлопця).

Хлопець. Гайда, хлопці, в хату цю гуляти,
З нашими дівчатами Андрія справляти!

(Заходять хлопці до хати).

Хлопці. Добрий вечір! Зі святою Калитою будьте всі здорові.

(До хлопців підбігають дівчата).

Господиня. Подивіться, яку гарну Калиту виробила!
Треба її в піч щоб вона випеклась.

Дівчата.

Гори вогонь ясно, спечи Калиту красно!

Щоби ми кусали і горя не знали!

Господиня (окроплює водою і примовляє).

Водице – студенице,

Окropи Калиті дорогу

від печі до стелі,

щоб ми були всі веселі.

(Говорячи це, садить Калиту в піч, і цією ж водою вмиває дівчат, промовляючи).

Аби всі були гарні та красні, як наша Калита. Поки Калита випікається, дівчата, заспівайте жартівливої.

Пісня «Чом я не хазяйка»

(Українська народна пісня)

Хлопець. Хлопці, дівчата! Дивіться, наш Грицько заснув! Грицько. Що? Я не спав!

Дівчина. То вставай же до роботи!

Пісня «Грицю, Грицю, до роботи»

(Українська народна пісня)

Господиня.

За піснею і час швидко злетів. З Калитою золотою, будьте всі здорові, з пресвятим празником Андрія. Хлопці та дівчата. Калиа, Калита, з чого ти вилита?

Господиня.

Ой, я зжита сповита, та сонцем налита,

Для красного цвіту, по білому світу.

(Дівчата беруть Калиту, прив'язують червону стрічку, яку протягують до жердини, промовляють).

У небо Калиту, у небо,

А ти, сонечко, підіймись,

Ми Калиту чіпляємо,

На місяць поглядаємо,

Свою долю закликаємо.

Господар. А щоб Калита була смачна та весела, нам треба приставити вартового. А де ж його узяти?

Господиня. Увага! Увага! Увага! Хто хоче бути паном Калитинським?

Хлопець. Я маю бажання бути паном!

Господар. Витримаєш іспит — пан, а ні — пропав. Знаєш, як дівчата на Андрія тісто для пампушок замішують?

Хлопець. Знаю, тісто замішують водою, яку в роті принесли.

Господар. От і ти зараз набереш в рот води, виїдеш перед наші ясні очі на коцюбі, і якщо витримаєш хоча б кілька хвилин не засміявшись, бути тобі паном Калитинським. Зрозумів?

(Хлопець набирає в рот води, а друзі намагаються його розсмішити).

Хлопець. Розступіться, люди, кінь з водою повертається.

Господар. Молодець, хлопче, витримав ти іспит. А тепер виберемо хазяїна.

(Вибирає дівчинка, яка стоїть у “хороводі”).

Дівчата.

Водим, водим хоровод,

хто набрав водички в рот,
тихо, скромно і без крику
вибираєм чоловіка.

7-й хлопець.

Мене звати Маркіян. Я хазяйський син. Багатий. Маю дві курки. Одна, правда, сліпа на одне око, а друга не несеться. Зате добре бачить. Маю землі видимо-невидимо. Скільки б не дивився і не придивлявся — не побачиш. А що вже худоби! І жуки, і гусінь, і мухи, а що вже комарів, то світу білого не видно!

(Дівчина не сміється).

8-й хлопець. Не хоче вона тебе — ти багатий, а вона хоче роботящого.

А чим я не жених? Може не зовсім гарний, та роботящий. Вже як за щось візьмусь — за вуха не відтягнеш. Спати можу до обіду, а що вже обідати люблю! Обідав би до самої вечері, вечеряв би до самого сніданку. Вибереш мене — горя не знатимеш.

9-й хлопець. Не підходиш ти їй. Вона хоче роботящого, розумного та гарного!

10-й хлопець. А мама кажуть, що я такий гарний, як місяць, а розумний, як п'ять писарів вкупі. Мені б таку жінку, як я. А то візьму гіршу — люди сміятимуться. Та не дивись, що я такий замурзаний, а ти мене вмий, причеши, — і можна під вінець шкандибати! А цілуватись я й зараз готов.

(Дівчина сміється і виливає воду з рота, вибирає).

Стукіт).

Господиня. Ви хто?

Пан Калитинський. Я пан Калитинський! Я буду стерегти Калиту!

(Знову стукіт).

Господар. А ви хто?

Пан Коцюбинський. Я пан Коцюбинський! (Їде на коцюбі). Добрий вечір, пане Калитинський!

Пан Калитинський. Добрий вечір, пане Коцюбинський. Куди їдете?

Пан Коцюбинський. Їду Калиту кусати!

Пан Калитинський. А я буду по писку писати!

Пан Коцюбинський. А я вкушу!

Пан Калитинський. А я впишу!

Пан Коцюбинський. Ти писнеш чи ні, я на білому коні, та й Калита мені!

(Сперечаються доти, доки хтось не засміється.)

Вчитель.

Вже й Калиту розділили між всіма, і хлопці прощаються. Для дівчат настає найприємніша і найстрашніша хвилина — час ворожби. А хлопці? Хлопці роблять збитки, та тільки там, де дівчата неодружені, і майже ніхто на них не сердиться, бо ж незвичайна ніч. Господар. Дякуємо Вам шановні батьки, гості, що завітали до нас на вечорниці.

Господиня.

Дякуємо вам, хлопці та дівчата, що не забули тітки Одарки та дядька Ми коли, що звеселили нашу хату піснями та жартами. А ми були раді вас пригощати чим хата багата!

Дівчата.

Хай Ваша хата завжди буде багата і хлібом, і сіллю, і добрим здоров'ям, і піснею, й сміхом, і сімейним теплом.

СВЯТО КАЛИТИ

Мета. Вивчати традиції, звичаї та обряди українського народу; виховувати у дітей почуття національної гордості.

Зал оформлений як світлиця української хати: портрет Т.Шевченка або ікона з рушником. Біля вікна стіл з наїдками в керамічному посуді, застелений вишитою скатертю. В кутку ліжко з подушками, піч, біля якої стоїть коцюба. Біля столу стоять лави. У хаті поряється господиня, одягнена в старовинний національний одяг.

Дійові особи: ведуча, господиня, дівчата, хлопці, Андрій, пан Калитовський, пан Коцюбинський.

Ведуча:

Дорогі діти, шановні гості! От ми і дочекались Андріївських вечорниць або свята Калити, яке в сиву давнину було одне з найулюбленіших народних свят. Відзначалося воно 13 грудня в день святого апостола Андрія. На андріївських вечорницях чого тільки не відбувалося: молодь працювала і жартувала, хлопців посвячували у парубоцтво, дівчатка ворожили на свою долю. А головним ритуальним дійством вечорниць - було кусання Калити – великого круглого коржа, обрядового хліба, символу Сонця.

І щоб не відбувалося, на вечорницях завжди звучала народна пісня. Бо пісня, як душа народу – завжди з нами і в радості, і в горі. Тому сьогодні наші діти хочуть донести до ваших сердець ті перлини української усної народної творчості, які збереглися у фольклорній скрині нашого народу. То ж запрошуємо до привітної української хати на Андріївські вечорниці.

Задрімало все село,
Сонечко зайшло.
В небі зорі показалися,
А дівчата позбирались
До Уляни – молодиці
На веселі вечорниці...
(Хлопці тимчасово стоять поза залом)

Дівчата :

(стукають заходять в зал)
Добрий вечір, тітко Уляно!
А чи можна збиратися до Вас на вечорниці!?

Господиня:

Добрий вечір дівчатка, заходьте будь ласка!
Я вже давно вас чекаю.

(Дівчатка заходять і сідають на лавку)
Поспішайте, дівчатонька все приготувати, бо вже пора
вечорниці всім нам починати.
Ось наліпим вареників біленьких, смачненьких.
Та й запросимо у гості хлопчиків гарненьких,
Щоб вони разом з нами дружно працювали,
Андріївські вечорниці піснею стрічали

(Дівчата взялися до роботи: хто допомагає господині
коло столу, хто сів квасоллю лущити, кукурудзу
теребити, пір'я дерти. Кілька дівчат вишивають)

Господиня:

Ось так, все приготували
І хлопцям буде, що робити,
Коли б тільки прийшли...
Наварили, напекли,

Стіл накрыли, посідали
І чекали дівоньки -
Коли ж прийдуть парубки.

Дівчина:

Ой коли ж то вечір буде?
Що багато хлопців буде!?
І веселих і смішних,
І великих і малих,
І убогих, і багатих -
Буде з кого вибирати! (замріяно)

Господиня:

От згадується мені, коли ми ще дівували-зачуєш де-небудь вечорниці,
То так молоді понаходить, що аж тини тріщать...
А оце вже скоро півні заспівають, а хлопців щось нема.
(Стукіт у двері чи у вікно)

Хлопець:

Пу-гу! Пу-гу!

Господиня:

А от і козаки з лугу!

Хлопець:

Дівчата, до хати пустіть, бо замерзли.
(заходять, знімають шапки, кланяються)

Хлопці:

Добрий вечір всім у хаті!

Дівчата:

Доброго здоров'я! (кланяються)

Хлопці:

Боже помагай!

Дівчата:

Спасибі!

Хлопець:

А що дівчата, зачекалися на нас?

(смикає одну з дівчат за стрічку, та відходить від нього і махає пальцем)

Пісня «Добрий вечір, дівчино»

(Українська народна пісня)

Господиня:

От добре, що вже і хлопці прийшли,
і поміч буде, і веселіше.

Сідайте, хлопці, до роботи, допомагайте дівчатам,
бо самі не впораються з тим всім.

Дівчата, щось ви не дуже веселі.

Чи не раді таким помічникам, чи спати вже хочете?

Сьогодні ж свято, то ж заспівайте жартівливу пісню,
Нехай на все село чують як молодь гуляє!

Пісня «Ой, що ж то за шум учинився»

(Українська народна пісня)

Господиня:

От вже чути, що вечорниці в тітки Уляни.

Молодці, дякую, що розвеселили мене.

Дівчата, та чого ж ви хлопців не кличете до столу.

Он скільки всього наготували.

Та спочатку почастуємо Андріїв, бо ж скоро їхнє
свято.

(Дівчинка підносить Андріям на тарілці кілька великих пиріжків)

Дівчина:

З'їж Андрію пиріжок!
Він дуже смачненький,
Бо у ньому в середині
Мачечок дрібненький (лукаво)

Андрій:

Чи ти дівко зроду – віку
Пирогів не їла,
Що ти свої пироги
Клоччям начинила?

Дівчина:

А це вам за ті пироги з горобцями,
Що ви нам підсунули у торбі,
край дороги, пам'ятаєте?

Андрій:

Коли?

Дівчина:

А тоді, як орали у діда Панаса!

Господиня:

Що ж то за пироги з горобцями,
Що за торба край дороги, розкажіть і мені!

Пісня «Та орав мужик край дороги!»

(Українська народна пісня)

Хлопець:

Все б віддав за вареники з сиром!

Господиня:

Та мої вареники дуже смачні, з картоплею.
Пригощайтесь!
(розносить в макітрі пироги)

Пісня « Із сиром пироги»

(Українська народна пісня)

Дівчина:

Отакі ви наші хлопці!
Їм би тільки пироги та пампухи, та тертухи та вареники,
а до роботи вони не годяться.
От дивіться - квасоллю не долушили,
пир”я не додерли і кукурудзу не дотеребили.
От такі з вас помічники.
Підкріпилися – ідіть закінчуйте свою роботу.
Лінтюхи!!!

Хлопці:

Ми лінтюхи!!! (обурені)

Прозивалки:

А, Настя - хвастя
По саду ходила
Ротом мух ловила,
Сопельки губила.

Дівчина:

Андрій- трибуха, з”їв корову та бика, 700 поросят,
коробочку маку, ще й здохлу собаку.
Іще не наївся, як той пан розсівся!

Хлопець:

До, ре, мі, фа, соль, ля, сі
Їде Надька на козі,
Коза хвостиком махає,
Надька бублики збирає.

Дівчина:

А Роман – балабан
Погнав кози на майдан
Прив’язав до лози, танцював до кози!

Хлопець:

Лізла Марта по драбині
Та й упала межи свині,
-Не кусайте мене свині,
Бо я ваша господиня!

Дівчина:

Ой Тарасе, Тарасечку,
Підтягни но сорочечку.
Та утри – но з носа бульку,
А то з’їси наче булку...

Хлопець:

Гарна дівчина Олена,
Наче жаба та зелена!

Дівчина:

А Павло наш без сорочки,
Бо ти лазив в огірочки.
А полізеш в кавунці,
Здеруть з тебе ще й штанці.

Хлопець:

Олька наша невеличка, замурзані личка,
На стільчику вмостилася, як перепеличка!!!

Дівчина:

Ігор, Ігор, огірок! Ходить ввечір до дівок!
Дівки його не злюбили, взяли віник та й побили.

Хлопець:

Ой Наталко, Наталочко
Бери в руки ти качалочку.
Туди – сюди покачай,
Нашій господині помагай!

Дівчина:

А Сашко наш вкрав коралі,
Сидів місяць в криміналі.
Туди миші забігали,
Сашку носа покусали...

Господиня:

Та годі вам дражнитися, прозиватися!
Дівчата, хлопці доробляйте свою роботу.

Хлопець:

Ми своє доробили, а ви дівчата, ніж прозиватися,
краще пограйтеся з нами в гру, а то засиділися ми
коло вашої kwasолі.
От подивимося, які ви кмітливі і чи відгадаєте – яка
праця у нас?

Пісня – гра «Яка праця у нас?»

(Українська народна пісня)

Співають хлопці:

Ой, дівчата, товариші ну ж бо гляньте на нас.

Чи вгадаєте, дівчата, яка праця у нас.

(Господиня підходить до хлопців. Вони збираються в гурт і радяться, що показувати)

А як не вгадаєте будемо карати,

Будете ви перед нами 3 дні танцювати...

Дівчина:

А, ви хлопці, знаєте таку гру «Впізнай по голосу».

От ми зараз подивимося, які ви уважні і чи впізнаєте нас по голосу.

Пісня – гра «Вгадай по голосу»

(Діти стають в коло. Одна дитина стає в коло і ходить по колу. Співають, хтось стає за спиною зі словами - Хто я?)

А ми ходимо в гаю, ми гукаємо: А-у!

Оченята закривай, хто я – спробуй відгадай!

Господиня:

От, які ви молодці! І співаєте гарно і погралися весело і цікаво. Бачите, хлопці, повідгадували дівчата, що ви показували, сідайте і доробляйте свою роботу.

(Діти сідають на свої місця)

А найголовніше за співами та жартами забули?

На Андрія ж Калиту кусають.

Дівчата, чи спекли ви Калиту?

І чи все так зробили як я вас вчила?

Дівчина:

Все так, тітко Уляно, зробили як ви казали:

-Принесли ми «непочатої» води, борошна насипали туди,

Любистковим настоєм скропили, гуртом тісто місили,

І спеклася духм’яна, запашна з маком – диво Калита!

(Показує всім Калиту, віддає господині)

Господиня:

Які наші дівчата молодці!

І справді – диво Калита.

Як те сонце кругла – ясна,

На весь світ прекрасна.

А хто Калиту кусає -

Той цілий рік горя не знає,-

А лише в щасті та добрі проживає.

(нюхає)

І маку дівчата не пошкодували, густо притрусили.

А мак, як ті зорі –буде в нас безліч худоби на пасовиську

і високий врожай на полі.

А тепер треба нашу Калиту підвісити високо, наче сонечко ясне.

(підвишує Калиту на стояку)

Господиня і діти:

У небо Калита, у небо як те сонечко, підіймись.

Ми Калиту чіпляємо, щастя-долю закликаємо!

Господиня:

Калита наче дівка гожа-
Біля неї поставте сторожу,
Яка не має гострого меча,
Лишень тримає з сажею квача.

Гра «Калита»

Господиня:

В нас буде на сторожі паном Калитовським.....
Ось бери, квача з сажею і нікому не дай вкусити
Калиту.
Смикай вчасно!
А ти, - пан Коцюбинський,- то сідай на свою
коцюбу-коня,
Зараз побачимо, який наш пан Коцюбинський
спритний!
А якщо не вкусить - то буде помащений сажею.
Але спочатку пан Коцюбинський має пройти
випробування на серйозність, він повинен не
розсміятися, коли всім смішно.
От хто розкаже смішну веселинку або небилицю, той
теж поїде на коцюбі Калиту кусати.
(Пан Калитовський тримає за кінець стрічки, щоб
смикнути)

Небелиці:

Що то в лісі за комедія була,
Що курочка поросенок навела.
Поросята та й волів навели,
А ті взяли та й яєчка нанесли,
А безрукий ті яєчка позбирав.
Та й голому за пазуху поклав!
Німий з глухим розмовляє,

Сліпий тільки поглядає,
Безязыкий «караул» - закричав,
А безногий у похід поскакав.

Як забили комара, напекли печені,
А приїхав пан Волянський забрав у кишені.

Пішли кози поза лози капусту садити.
Найшли муху, на кожухи дали ї забити.
З тої мухи два кожухи, треті - нагавиці,
Що зостане від нагавиць – то на рукавиці.

Веселинки:

Сидить козак на стерні
Та й штани латає,
Стерня його коле,
А він її лає.

Ой на дубі на вершині
Сидить баба в кожушині.
Кожушина лопнула,
Баба з дуба гопнула.

Двоє хлопців (сценка)
Ми з тобою йшли?
- Йшли!
Чоботи знайшли?
- Знайшли!
Я тобі їх дав?
- Дав!
Ти чоботи брав?
- Брав!
А де ж вони?

- Та що!

Та чоботи!

- Та які?

Ми з тобою йшли? (і т.д. нескінченно)

Калитовський

- Не засміявся, то їдь!

(п. Коцюбинський підстрибує, щоб вкусити Калиту, а п. Калитовський смикає за кінець стрічки і Калити піднімається вище).

Калитовський:

- Ага, не вкусив! Давай щоки писати!

(мастить квачем по щоці)

Господиня:

Тепер, мабуть ніхто не схоче Калиту кусати.

Ні! Всі хочете!

Той їде, хто розвеселив п. Коцюбинського.

(гра повторюється)

Ніхто так і не вкусив Калиту.

Молодець п. Калитовський, добрий з нього сторож!

Але треба Калиту всім бодай раз вкусити.

А тому ми її поділимо, щоб всім вистачило,

Щоб всі були такі ж гарні, здорові і щасливі

(ділить Калиту).

Хлопець:

Смачна наша Калита

Нам набила живота,

А тепер ми її з'їли

І всі зразу звеселіли.

Гей, музика, прошу грати

Коломийки йдем співати.

Коломийки (співають всі)

Господиня:

Молодці, дівчата й хлопці!
А лишень подивіться у вікно-
Поки ми співали, жартували,
На наших вечорницях, ніч прийшла,
Вже почало світати.
Ви мабуть втомилися, спати хочете.
Жаль, але пора вже розходитись по своїх домівках.
Дякую вам, що розвеселили мою хату.
Приходьте і на другий рік.

Ведуча:

Сьогодні ми хочемо привітати всіх Андріїв нашого класу і подарувати їм на згадку «Тлумачний словник української мови».

Всім Андріям нашого класу і школи заспіваймо
«Многая літа!»

Діти:

Бувайте здорові!

Господиня:

Ідіть здорові!

Пісня «Щоб у вас і у нас хай буде все гаразд...»

(Сл. В.Лагода, муз. Г.Верьовка)

ЙДЕ СВЯТИЙ МИКОЛАЙ

Мета: ознайомити зі святом Святого Миколая; сприяти розвитку мотивації до добрих вчинків, виховувати віру в силу добра; вчити бути слухняними і добрими.

Святково прибрана зала. На сцені стіл з скатертиною, ікони з вишитими рушниками.

Дійові особи: ведучі, учні, діди, Вовк, заєць, Ведмідь, Лис, дівчинка, зірочки, Ангел, Миколай, Чорти.

Ведучий:

Благословенне дитинство. Нема такого, хто б його не затамив. І до сьогоднішнього дня найочікуваніше для дітей свято-свято Святого Миколая.

Учень:

Ще б пак! Адже святий Миколай - чудотворець ніколи не з'являється з порожніми руками. Він завжди має при собі чарівну торбину з дарунками.

Учень:

Яких тільки гостинців там не буває! Всім вистачає. І хто з діток був добрий, слухняний - той буде обдарований.

Учень:

Святий Миколай не обійде жодної хатини, обдарує кожную дитину.

Учень:

Невмирущі доброта і добродійність Святого Миколая рятували людей у біді, допомагали хворим, страждальцям.

Учень:

Любить він і діток. У нього є дві книги-біла і чорна. До цих книг його помічники-ангели записують всі добрі та погані вчинки дітей.

Учень:

Якщо набралось багато добрих справ у хлопчика чи дівчинки-принесе Миколай їм щедрі гостинці.

Учень:

Коли ж поганих набереться багато-тільки вербові прутики.

Ведучий:

Шануйтеся діти,бо Святий Миколай усе бачить. Будете неслухняними-не принесе дарунків.

Учень:

Святий Миколай не тільки все бачить, але й має чудодійні властивості. Може непомітно пробратися до ліжка дитини і непомітно зникнути.

Учень:

А в чистеньких черевиках чи чобітках залишити свої гостинці-дарунки. А брудне взуття-обминає. Але прийде в хату лиш тоді,коли ви міцно спите.

Учень:

Миколай добрий, він приносить дарунки не тільки маленьким, але і їхнім старшим братикам і сестричкам.

Ведучий:

Хай розвеселить вас Миколай, діти, на щастя , на здоров'я , на многая літ прожити.

(Галявина. В дереві , у дуплі - поштова скринька з написом «Листи до Святого Миколая». Діти йдуть танком, співаючи , тримають в руках листи)

Діти:

Поспішаймо, поспішаймо із листами,
Бо вже їде Святий з неба саночками.
Не забули ми листочки написати
Та й Святого Миколая попрохати.

Кидають по черзі листи в скриньку, приговорюючи:

1. Мені ляльку.
2. Мені книжку.
3. А для мене з гуми мишку.
4. А мені коня швидкого, ще б і шабельку до нього!
5. А мені цукерок трішки, шоколадок і горішків,
Торбу пряників медових круглобоких і
здорових.
6. Я собачку хочу дуже, а цукерки-це байдуже.
7. Ну, швиденько, швидко, діти, починає вже
темніти. Скоро вже приїде в гай наш Святитель
Миколай.

(З-за куців виходять Ведмідь, Вовк, Лис, Засць)

Вовк:

Гей, Бурмиле, чи ти чув?
Але що це? Не збагнув!

Листи:

До святого Миколая діти тут листи кидали.

Заєць:

І у голос розказали все, чого собі бажали.

Вовк:

Жаль, ой жаль ,рідненький брате,

Що не вмієм ми писати.

Ой, хотів би дуже я

Хоч маленьке порося.

Заєць:

Е,встидайся у Святого, як проситимеш такого?

Краще побажай собі ось кап устоньки хоч дві.

Ведмідь:

Ну смішний ти, куцохвостий,

Так ж коли це Вовк та й просить?

Вовк-все вовком, а ось я

З'їв би меду горщик,два.

Лис:

Звісно, мед це не найгірше,

Але курочку смачніше заїдати на обід.

Та про це просить не слід !

У Святого Миколая

Я хоч масла попрохаю.

Ведмідь:

Чути щось здаля гуде

Може вже Святий іде.

(Звірі ховаються, вбігають діти. Одна дівчинка голосно плаче.)

Дівчинка:

Ой, не плач, ой, почекай!
Бачиш ось і лісу край!
Ну, не плач же, не ридай!
Та ж Святитель Миколай
Знає всі наші бажання,
Всі надії, сподівання!
Хоч листочка ти згубила,
Добрих вчинків ти зробила
Певно більше, ніж ми всі.
Ти цукерок не їси,
Шоколаду не купуєш,
Але гроші ти даруєш
Всім убогим діточкам.

Дівчинка:

Годі, на хвальбу не час!
Є і скринька, Олю мила,
Та листочка я згубила.
(Знову плаче)
Чуєш, хтось іде до нас?!
(Вовк виглядає з-за куща, тримаючи в зубах листа)

Вовк:

Я доріжкою ішов і листок оцей знайшов.

Ведмідь:

Це ж оця панянка мила знехотя його згубила.
Кинь , скоріш листа у скриньку,щоб потішити
дитинку!

Вовк:

О,ні-ні! О, ні! Я сам вже його Святому дам.
Може стане він добріший, дасть м'ясне мені раніше.

Ведмідь:

Швидше, Вовче, кинь листок!
О, вже чую скрип санок!
(Вовк і Ведмідь ховаються)

Танець зірочок.**1 Ангел:**

Боже Отче, глянь на діти,
На прекрасні твої квіти.

2 Ангел:

Світи сонцем і зірками
Над малими діточками.

3 Ангел:

Дай їм сили і охоти
До науки і роботи.

4 Ангел:

Щоб росли вони здоровенькі
На потіху отця й неньки.

1 Ангел:

Дух Святий хай з нами буде,
Щоб з нас стали добрі люди.

Всі:

Вітаємо вас із великим святом,

Святом Миколая!
Обличчя світяться в батьків
І в діда під кожухом,
З яких віків, з яких країв
Священним в хаті віє духом.

2 Ангел:

Мала Оля вже зрання в небо позирає:
-Коли ж прийде вечірня зірка?-
Матусю питає.

3 Ангел:

Дай Вам Бог дочекати до Нового року,
Хату прибрати,сало стопити,ялинку засвітити.

4 Ангел:

А від Нового року до Різдва Христового,
від Різдва Христового до Воскресіння,
жити до ста літ, поки вам пан Бог назначив літ.

3 Ангел:

Я маленька дівочка, як у полі квіточка.
Більше я нічого не знаю, вже ледве дарунки чекаю.

(Звучить дзвін)

Всі Ангели:

О! Чуєте? Миколай іде!

1 Ангела:

Яка радість,який рай!
Іде Святий Миколай!
Несе він даруночки

І втіху , й пакуночки.

2 Ангел :

Діточки! Миколай!

Недалеко вже й ялинка,

Там горішки для малечі,

Там з гостинцями корзина.

(Голос за сценою : Гей, хто живе в цьому домі, знайомі чи незнайомі?)

3 Ангел:

Двері відчиняйте. Миколая до хати пускайте!

Миколай з порога.

Вечір добрий, вечір файний, але трохи незвичайний.

Кланяється та звертається до дітей. Ну хто покаже мені дорогу, щоб я не заблукав?

Діти проводять його в середину зали, де на святково вбраному столі начищене дитяче взуття, хрест, образ Святого Миколая. Миколай ставить на стіл дарунки, прутики. Вітається до всіх «Слава Ісусу Христу».

Миколай :

Ось нині рівно рік минув,

Як на землі я був,

Як дітям дари я давав,

До праці всіх я закликав,

Наказував їм чесно жити,

Від зла тікати, людей любити.

Хотів би я тепер узнати,

Що піросло : добро в цих душах

А чи зло.

(Діти відповідають).

1 Ангел :

Отче Миколаю!

Не пусти на діток злої ти пригоди,
Дай рости на користь рідному народу,
Дай рости на щастя України – мами,
Будь завжди із нами.

2 Ангел :

Благослови нас, Миколай,
Зло перемогти, силу дай,
Засій в серцях бажання чисте –
Міцно любити рідний край.

3 Ангел :

Щоб ми були багаті
Розумом добрим,
Зростом годним,
Віночком ясним,
Легінцем красним.

4 Ангел:

За Петра, за Славу,
За Юрка, й Марисю,
За діток хороших,
За усіх молися!

1 Ангел :

Аби ми росли, як в лісі сосни,
Своєму няньові на потішечку,
А своїй мамці на послужечку.

2 Ангел :

Миколаю, Миколаю,
Принеси мені шоколаду,
Шоколад – лизаночки
Поклади під ялиночки.

3 Ангел:

Дай нам горішки,
Всім на потішки.

4 Ангел:

Щоб ми були всі здорові,
Як горіхи ті садові.

1 Ангел:

Миколай прийшов у хату
І приніс нам мішок –
А в мішку всього багато
Для малих діток.

(Раптом гасне світло. Світяться лише свічечки в руках дівчаток)

Миколай :

Діти, діти, що за сила
Зірку ясну погасила?
Що за темний дух гуде,
Світло вірним заступає?

1 Чорт :

Не бійтеся, діти чесні,
Я до вас посол небесний,
З пекла поміч я покличу,

Владу свою возвеличу.

2 Чорт :

Сакраменто, як ся маєте, пани братці?

Ха-ха-ха, всі хочете до неба?

А вас там не треба,

Бо ви народ є негідний,

І до неба не потрібний!

3 Чорт :

Я сатана з пекла родом,

Буваю все поміж народом.

1 Чорт :

Як же тут без нас можна обійтися?

3 Чорт :

Кажуть люди – чорт не спить,

Та й не може спати,

Поки між людьми він.

Друзів буде мати.

2 Чорт:

Діточок ось цих ми пильнуємо,

Діло зле як зроблять – все собі нотуємо.

3 Чорт :

А такі бувають, що брехати люблять?

2 Чорт :

Діти старших не шанують?

Роблять збитки і пустують?

3 Чорт :

Рідну мову забувають?
Не всі батьків поважають?

1 Чорт :

Для вас пекло все готове,
Поміж вами вічні спори,
Бійки, крики ,перемови.

2 Чорт :

Кайданами вас позамикаємо,
Вилами в пекло позапихаємо.

3 Чорт:

Там будете ви горіти,
Там будете з жари мліти.

1 Чорт :

Чув, я що діткам Миколай
Дарунки носить
Ану, сини, де це вони?

(Шукають, крик, гамір)

1 Ангел:

(хрестом на чорта)
Годі вже, антипку, цур тобі та дзусь,
За своїх діточок
Я зовсім не боюсь!

2 Чорт:

Ми йдемо знову всі до пекла,

Бо там завжди дуже тепло.

1 Чорт :

Хто не слухав тато й маму,
Згодом всі стануть чортами
Ха – ха – ха.
(Зникають)

Мелодія (Сопілка)

Миколай :

Милі мої дітки!
Ідіть всі в майбутнє без тривоги,
Між вами є правда, а з вами ваш Бог.

1 Ангел:

Та й дитина не одна,
З нею любя родина.

2 Ангел:

Надія, Віра і Любов
Між дітьми і добрими батьками,
Щоб рід був красен і здоров,
І славився господарями.

Миколай :

І як од віку в нас ведеться,
Скажіть мені щиро, від усього серця :
- Чи іграшок у цей рік ви досить мали?
- Цукерок, ласощів, солодошів?
- Як грались ви усі, відпочивали?
- Здорові всі були, чи хтось хворів?
- Чи Божий храм відвідували всі ви?

- Допомагали хворим і старим?
- Чи рідних, друзів вірно ви любили?
- Сиріт зігріли ви теплом своїм?

1 Ангел:

Милі діти!

Хто в цьому році зробив найдобріше діло,
Хай в цей празник стане першим
Перед Миколаєм сміло.

2 Ангел:

Нехай кожен скаже, що зробив
За рік якесь найліпше діло,
А ми то все розберемося
Й дарунки найліпшому дамо.

1 Ангел:

Отче Миколаю!

Але всі ті діти, що тут є в ці хвилини,
Не одно в тім році добро зробили,
Нехай вже всі сьогодні спільну втіху мають,
І тебе, як свого батька споминають.

Миколай:

Ану, діточки, ходіть та про свої вчинки розкажіть.
Чи ви чемні, чи правдиві, чи брехливі, пустотливі?
Не знаєте, що й казати. А молитви вмієте читати?

Діти :

Уміємо.

1 Дитина :

Ісусик маленький не спить, не дрімає,

Своїми руками весь світ обнімає :
І вашу хатину, і вашу родину, і всю Україну.

2 Дитина:

До Ісуса.
Небесна синя благодать
Лягає над церквами,
А я прошу у Ісусика
Здоров'ячка для мами.
Ударив дзвін і золота
Зілляв на наші свята,
А я прошу в Ісусика
Здоров'ячка для тата.
Схилились фани у поклін,
Мій зір до неба лине,
А я прошу Ісусика
Здоров'ячка для України. (В. Багірова).

3 Дитина :

Забілів від снігу гай...
Він за нас все пам'ятає,
Гляди Святий Миколай
Нагороди зготовляє.
Йде з ангели ком ясеньким
Нам даруночки приносить,
За нас в Бога ласки просить,
Усміхається миленько.
О, наш любий, Святий Отче,
Згляньсь над нами в тебе просим.
Нам велику радість дай,
Моли Бога за наш край.

4 Дитина:

Святий Миколаю.
Чи то пір'я з подушок,
Чи то з цукру порошок,
Так паде, паде з гори
На поля і на хати?
Ні! Це – Миколай Святий
Сипле з неба для дітей
Свій білесенький сніжок!
За сніжком летять
Білі крила ангелят,
А за ними саночки,
А на них самі мішки.
А в мішках м'який, як сніг
Для дітей чемненьких всіх
Найгарніші забавки!
А між ними є мішок
Для нечемних діточок,
Його чортики везуть...
Всі нечемні лізуть в кут
Зі страху, що Миколай
Крикне : «Ану вилізай,
Маєш пару різочок».

Пісня «Добрий Святий Миколай»

(Сл. В.Клаєну, муз.М.Ведмедеря)

Миколай:

Дякую за віршики, пісеньки, а я й не знав, що таких
чемних дітей зустріну. Я хочу побажати Вам, діти,
робити тільки добро. Шануйте старших, любіть
родичів своїх, допомагайте їм, а благословення Боже

буде над вами зіркою сяяти і рай вам створить у
вашій хаті.

1 Ангел :

Гарну ви, діти, почули науку, творить тільки добро.
(Вносять подарунки)

2 Ангел:

Гляньте тут, Всечесний Отче,
Щось цей Вовк сказати хоче.

Вовк:

(Підходить, вклоняється).

Ви вибачте, що я...

Бо знайшов я тут листа і не кинув ще у скриньку
(кладе листа і швидко відходить).

1 Ангел:

(Розгортає листа).

Ах, це та маленька Люба.

Що так пильно чистить зуби.

І все грошики складає.

Для тих бідних діточок.

Миколай:

Я про тебе пам'ятаю,

Гарну лялечку тут маю.

(подає подарунок).

2 Ангел:

І для тебе ,і для всіх.

Є дарунків повний міх.

(Всі учасники в центрі)

Миколай :

Всім дорослим і маленьким,

Зичу – живіть здоровенькі!

На потіху всій родині

І на славу Україні!

1 Ангел :

А ви, милі діти, послухайте уваж ненько :
Чи добро, чи лихо, чи якась година,
Будьте поміж собою, як одна родина.

2 Ангел:

Любіться всі разом, бо кругом злі люди,
Коли серед своїх любові не буде.

1 Чорт :

Та чужі вас, напевне,
Не будуть любити.
З ваших сварок скористаються,
Щоб вас всіх згубити.

1 Учень:

Хай любов і щира ласка
Живуть поміж вами,
Щоб дружба і щастя
Були завжди з діточками.

2 Учень:

Різдвяні свята ми почали
Миколая в нашій хаті привітали.
Годі, діти, сумувати,
Від сьогодні можна вже колядувати.

Пісня «Ой хто, хто Миколая любить»

(Українська народна пісня)

ЛЮБИЙ, ОТЧЕ МИКОЛАЮ, ТИ ДО НАС **ПРИЙДИ ІЗ РАЮ**

Мета : розкрити образ великої людини – Святого Миколая, який увійшов у народну свідомість як заступник, чудотворець, помічник, ознайомити зі святом Святого Миколая; сприяти розвитку мотивації до добрих вчинків, виховувати віру в силу добра; вчити бути слухняними і добрими.

Свято прибрано зала. На сцені стіл, скатертина, посуд, рушники.

Дійові особи: Ведучі, Батько, Мати, Маруся, Доня, Петрик, Ангели, Миколай, Чорт.

Що нині за днина,
Що нині за свято,
Що сюди зібралось
Так гостей багато?

Знаю, що за днина,
Знаю, що за свято.
То прийшли Вкраїні
І нам честь віддати.

Всім нам честь віддати,
Бога привітати,
Про святого Миколая
У цей день згадати.

Ведучий:

Дорогі діти! Хто не знає про святого Миколая? Малий і старий знає про нього. Щороку приходить він у кожную господу з миром і дарунками. Для маленьких стає чарівною

казкою, коли невидимо з'являється вночі і кладе під подушку такі бажані гостинці. Виростають діти — і добра казка зникає, а Миколай залишається. Наслідуймо добро і вчинки Миколая! Нехай це свято стане для нас святом Милосердя, святом Доброти, Прощення, Любові до ближніх.

За вікном сніжок летить,
Вітром завіває,
Тож спішіть усі до нас
На свято Миколая!

Ну, а хто сюди прийшов,
Раді вас вітати
Веселіться і радійте
шому святі.

Маємо чого радіти,
Добре знаєте ви, діти!
Долетіла до нас вість,
Що до нас в дорозі гість.

Хто це? Кожен пам'ятай!
Це святий наш Миколай!
Діточок він всіх згадає,
Їм дарунки посилає,
Він вже близько, вже іде,
Наша пісня хай гуде!

Ведуча:

Жив колись давно на світі
Десь у Азії юнак,
Роздавав дарунки дітям

Той багатий одинак.

Бідним дітям у потребі
Дарувати він любив,
Аж Господь Вседобрий в небі
Миколая полюбив.

Став єпископом всезнаним
Миколай і чемно жив.
Особливої пошани
Він у Бога заслужив.

Запитав Господь: «Що хочеш
За свої заслуги ти?»
— Хочу, Господи, я хочу
Раз на рік на Землю йти.

Завітати в кожна хату,
Всіх вітати знов і знов,
Чемним дітям роздавати
Подарунки за любов.

І отак щоразу, діти,
Вам щороку Бог дає:
Миколай мандрує світом —
Подарунки роздає.

(Розповіді учнів про Святого Миколая)

Нічого не бракувало малому Миколі — ні одежі, ні їжі.
Та він був сирота, мама вмерла рано, за нею і тато.
Хлопчик ріс під опікою чужих людей. Він часто

виходив на вулицю погратися з дітьми. Це були діти небагатих батьків. Микола їх жалів, але не знав, як допомогти.

Був у Миколи старий учитель. Одного разу вони читали Святе Письмо: «Коли ти робиш добро, нехай твоя правиця не знає, що робить лівиця...»

— Як це розуміти? — запитав в учителя замислений Микола.

— Коли ти робиш добро іншому, то не треба про це голосно всім розказувати. Краще не хвалитися своїми добрими вчинками.

Стояла глибока осінь. Миколка знав, що багато дітей у їхній околиці живуть бідно, у голоді і холоді. От родина старого Олександра. Мати хвора, в Петруся немає взуття, а мала Софійка вранці збирала на дорозі ломаччя, щоб було чим затопити в печі.

Увечері Миколка тихо, щоб слуги не бачили, подався до комори. Набрав у торбину борошна, налив пляшечку олії, набрав повні кишені яблук, відшукав у своїй скриньці пару нових шкарпеток, нові постолики. Все це склав у велику торбину і сховав під своїм ліжком. Коли в домі всі поснули, він тихенько вислизнув із ліжка, пробрався до Олександрової хатини, поклав там торбину й чкурнув додому.

Вранці старий Олександр не міг натішитися щедрими дарунками. Але хто це міг зробити? Кому подякувати? З того часу Миколка часто робив такі дарунки бідним

сусідам. Люди молили Бога за невідомого, який їм допомагає. Та ніхто не здогадався, що то був Микола.

Миколині слуги стали помічати, що зникають харчі, одяг, паливо з комор. Стали пильнувати. Одного разу, коли Миколка тільки-но склав торбинку і вийшов із свого подвір'я, його наздогнав старий слуга. Думав, що то злодій. Тоді й стало відомо всім, хто піклується про бідних.

Минули роки. Микола вивчився, став священиком. Усе своє добро роздав бідним людям і служив їм, як тільки міг. За це Господь дав йому силу творити добро ще більше. Коли ж Микола помер, його причислили до святих. Відтоді всі згадують святого Миколая, свято його відносять до грудня і цього дня роблять одне одному подарунки.

А десь високо в небі тієї ночі чути срібні дзвіночки. То на санчатах їздить Миколай і заглядає в кожне віконце: чи не обминули якої дитини. Переїздить з хмарки на хмарку. Дзвіночки ніжно тельнюють. Старий місяць весело усміхається в засніжені вуса. Він знає, що тієї ночі всі мають бути щасливими. І ті, що дарують, і ті, що подарунки роблять. Бо найбільше щастя в житті – робити добро.

Сценка

Батько:

—Холодно надворі. Намело багато снігу. Саме цієї ночі святий Миколай опускається на срібній ниточці з неба на землю. Сивобородий, у довгій накидці,

заходить він до кожної хати і розкладає дітям під подушки свої пречудові гостинці. Правда, неслухняним дітям святий Миколай дає хіба що гарного прутика.

Маруся:

—Мамо, а в нашій хаті також сьогодні свято буде?

Мати:

Накінець-то, діти милі,
Ви діждались тої хвилі,
Що з небесного престола
Зійде пресвятий Микола.
Темна нічка за шибками,
Сніг біленький мерехтить,
Небеса блистять зірками,
Десь дзвіночок гомонить.
Миколай вже поспішає,
А з ним ангели малі,
В кожную хату він загляне,
Бо дарунків хочуть всі.

Батько:

—А щоб від Миколая подарунки отримати, треба гарно вчитися в школі, не лінуватися ніколи, все у хаті допомагати, що лише вам скаже мати.

Доня:

А скажи нам, мамо мила,
Де той пресвятий Микола
Тих дарунків дістає,
Що так щиро роздає?

Мати: В небі є така скарбниця,
Там дарунків – без кінця.
Святий Микола їх бере

І на землю всі несе.

Батько:

Та не лише святий Микола
Сходить з небесного престола,
З ним і ангели бувають,
Що святому допомагають.

Батько: Тихо, діточки мої, щось там чути у дворі.

Мати: (визирає у вікно):

Хтось там дзвонить і тупоче,
Мабуть, до хати зайти хоче.
Підемо подивимось.

(Бере теплу хустку і виходять).

Петрик:

—Цікаво, а що мені Миколай принесе?

Маруся:

(хапається за голову).

—Ой, у нас ще не прибрано в хаті! Як же ми Миколая
будемо стрічати?

*(Порається в хаті й поправляє ряднину, бере віник і
підмітає).* А ти, Петрику, принеси образ святого
Миколая.

Петрик: —Ну, це вже не моя робота, мені пора вже
спати, щоб скоріше завтра встати.

Маруся:

А дарунків хочеш ти?

То тоді від нього різки жди!

*(Петрик приносить образ святого Миколая і вони
вдвох чіпляють його на стіні).*

Маруся:

—Як би я хотіла дістати від святого Миколая червоні
чобітки, теплі рукавички.

Петрик:

—А я – гарну іграшку, солодощів багато.

Маруся: *(бере Петрика за руку).*

—Петрику, щоби вислухав нас святий Миколай, то і сьогодні треба щиро помолитися *(вклякають перед образом, моляться).*

Святий отче Миколаю,
Щиро ми тебе благаєм,
Сповни нині наші просьби,
Що на думці ми їх маєм.
Звели дітям дарунки подати.
В надії будем Тебе чекати.

Маруся:

—А тепер пора спати. На добраніч!

Петрик:

—Цілу ніч буду чекати...

(Завіса закривається. Звучить музика колискової «Спи Ісусе, спи»).

Ведучий:

Нічка тиха, таємнича,
Повна дива і чудес.
До дітвори прийде в гості
Довгожданий гість з небес.

Буде радість, буде втіха,
Бо ж усякий пам'ятай:
За дітей цієї ночі
Не забуде Миколай!

У ніч грудневу місяць світить,
Чарівні мрії, сни.

Тихо всюди, сплять всі діти.
Вже заснули всі.
Біля ліжка ангел Божий,
Хоронитель ангел жде.
Він тихенько вчинить двері
І дарунки покладе.
Пісня «Ой хто, хто Миколая любить».
(Українська народна пісня)

Ведуча:

— Дивіться, що там світиться, горить, наче зірка
миготить.

*(До залу заходять ангели, які тягнуть сани з
подарунками, за ними величаво йде Миколай)*

Ангели:

Сніг, сніжок, посипай,
Ось і добрий Миколай!

Миколай:

— Доброго дня, любі діти, шановна громадо! Я
прийшов до вас із далеких небесних просторів і приніс
вам благословення від Бога.

Нині свято в вашім домі

І я вас вітаю,

Гараздів, здоров'я і доброї долі

Щиро вам бажаю.

Колись в цій школі я вже був,

Дарунки дітям роздавав,

До праці всіх вас закликав,

Наказував вам чесно жити,

Від зла тікати, а добро творити.

- Сьогодні я приніс вам солодкі й смачні подарунки й

усіх ними наділю: і чемних, і, навіть, не зовсім
чемних, бо ви всі мені любі й милі.

(Вибігає чорт на сцену, в руках – книга «Гріхи»).

Чорт:

Кому дарунків?

Забіякам цим і пустунам?

Боягузам, лінюхам?(сміється)

Антипкам краще знати,

Кому дарунки роздавати.

Миколаю, зупинися,

Подарунки заховай,

Тут зібрались діти грішні (показує книгу)

Ти нічого їм не дай!

О! Гріхів у них багато!

(Одягає окуляри, сідає на краю сцени, відкриває книгу
«Гріхи» і читає).

Ось вчора Гриць тихцем у друга кинув камінцем.

Іванко бігав над потоком і Ганнусі підбив око.

А малий Андрій до кави своїй мамі всипав солі.

Павло часто не ходив до школи.

А Оксанка – що їй казати, не хотіла іти спати!

Нагрішили, нагрішили, ти дарунків їм не дай!

Дай мені, а я швиденько донесу їх у свій край!

Ангел:

— Ах ти, чого вдерся в нашу хату?

Бачиш, тут святий Миколай,

Ану швидко звідси втікай!

Чортик:

— Ні, я вам не помішаю,

Я ще щось сказати маю...

1-й ангел:

Досить, досить! Щось ти
Крутиш, баламутиш.
Не дійдеш ти так до цілі.
Всі крутійства ті – намарне,
Бо всі діти наші – гарні.
Згинь, нечиста сило!
Не ходи по цьому світу,
Зла ніде не сій!!!
Геть звідси! (Виганяє чорта)

Миколай:

Я дарунки оті просто так не даю.
За всі гарні справи я торбину свою
Розв'язу для дітей, що достойні нагород,
Котрі мають повагу і до буднів, і свят.
Котрі бога шанують в юнім серці завжди,
Він спасе від невдач, відверне від біди.
Ану, дітки, тут при мамі скажіть,
А чи були ви слухняні? (ТАК)
А в школі добре вчилися?
Ці дарунки, діти, роздадуть ангели господні.
(Звучить музика. Миколай роздає дарунки.)

2-й ангел:

Вітаю вас, милі люди,
При вашій родині.
Нехай добро з вами буде,
І щастя віднині.
Нехай смуток ваш і горе
Спливуть за водою,
І утопить їх хай море
Зі слізьми і бідою.

1-й ангел:

Мир несучу я вам в оселі,
Щирість, правду, згоду,
Щоб завжди були веселі
Діти в вашім роді.
Щоб серця в вас не черствіли,
Не були байдужі,
Щоб ви інших розуміли
В голоді і стужі.

Миколай:

От настав прощатись час,
Залишаю вже я вас.
Будьте добрі й завжди щирі,
Живіть в злагоді і мирі.
Мамі й татку помагайте,
Менших себе не чіпайте.
Вчителям у поміч будьте,
І мене ви не забудьте.
Швидко мчиться часу лік,
Знов прийду я через рік
На велике, світле свято.
З Миколаєм вас, малята!

СВЯТО МИКОЛАЯ

Мета: ознайомити з образом великої людини – Святого Миколая, зі святом Святого Миколая; виховувати віру в силу добра.

Святко прибрано зала. На сцені стіл, скатертина, посуд, рушники.

Дійові особи: Зіроньки, Ангели, Миколай, Діти.

Добрий день, вам, люди добрі!

Добрий день і в добрий час!

Є в нашого народу чудові традиції:

Колядки, щедрівки, є і вечорниці.

Ось настав чудовий день,

Повний сонця і пісень,

Показати хочем нині,

Як у нашій Україні

Ми святкуєм Миколая.

Кожного року, як сніг землю встеляє,

З небес до людей Святий Миколай поспішає,

Везе з собою подарунки і гостинці

Хлоп'ятам і дівчатам — кожній дитинці.

Від усякої напасті спасе Миколай, лише не забудь помолитись!

Молитва

На колінцях я молюся:

Всі гріхи мені прости,

Від лихого захисти,

Просвіти наше серденько,

Щоби вчилися ми гарненько,

Щоб у школі і удома не робили зла нікому.

Щоб були ми всі здорові

Завжди в мирі і любові!
Чує Микола вашу молитву, уже поспішає.
Іде Святий Миколай
В Україну — милий край.

Зіронька:

Всім привіт, мої гарненькі,
Я є Зіронька ясненька.
Я — на свято Миколая.
Йому завжди допомагаю.
А до вас прийшла на свято,
Щоб гарненько розпитати:
— Що відомо вам про Миколая?
І чому по всьому світу
Йде про нього слава?

Зіронько, запитуй!
Відповіді залюбки дамо,
Зі Святим Миколаєм
Дружимо давно.

Зіронька:

Де і коли народився Святий Миколай?
Дуже і дуже давно, у 280 році це було.
У Візантії, в сім'ї Нонки і Феофана
Народження сина родина святкувала.

Зіронька:

Хто Миколая виховував, навчав?
Мудрого вчителя Микола мав.
Наставник гарних справ його навчав:
Робити завжди і всім добро,
Бо щастя може дати лиш воно.

Зіронька:

Як же склалося подальше життя Святого?
Дуже рано батьки Миколая
Цей світ залишили,
Сину у спадок велике багатство лишили.
Та бідним людям багатство син роздав,
А сам священнослужителем став.

Зіронька:

За що люди шанують Миколая?
Святий Миколай на небі не сидить,
На допомогу людям завжди він спішить:
У скруті допоможе і виручить з біди,
Завжди відповідає на наші молитви.

Зіронька:

А як Святий Миколай дізнався, який подарунок ви
бажаєте?
Ми йому листи писали.
«Святий Отче Миколає,
Вечір твій вже наступає.
Пишем, щоб полегшити роботу,
— На що маємо охоту...»
Хто чого лиш забажає
— Миколай в торбині має.

Зіронька:

Які подарунки мріють отримати діти від Миколая?

Діти кидають по черзі листи в скриньку.
Мені книжки та нові
Олівці, щоб малювати.

А я прошу санки,
Щоб спускатися з гори.

Хочу дуже лижі мати,
Щоб усіх переганяти.

А я прошу рукавички,
Такі самі, як в сестрички.

А мені м'яча такого,
Як у старшого брата мого.

Я ляльок багато маю,
Але прошу Миколая,
Щоб приніс мені новеньку,
Кучеряву і гарненьку.

А я люблю мандарини.

А мені — цукерок трішки,
Шоколадок і горішків,
Торбу пряників медових,
Круглобоких і здорових.

Я у нього завжди прошу
Не цукерок і не грошей,
А здоров'я мамі й тату,
Миру, щастя в нашу хату,
Слави й волі всій родині,
Нашій славній Україні.

А я написала листа до Чудотворця:

«Святий отче Миколай!
Мою хату не минай!
Подаруй мені потіху
І торбину, повну сміху,
І здоров'я для України!
Принеси мені гостинців,
Скільки вміститься в торбинці.
Ані мало, не багато —
Так, як кажуть мамо й тато».

Ми листи ці заліпили,
За вікно їх положити.
Все зробили так, як треба,
І вони дійшли до неба.

В небі метушня і рух .
Янголята працю мають:
Білий тріпають кожух
Для Святого Миколая.
Сів у санки Миколай
В шубі, в теплих рукавицях.
Янголятка, підганяйте,
Щоб на землю не спізниться!

Тож готуються всі діти
Миколая зустріти,
Миколая величають —
Завітять до них прохають.

Святий отче Миколай,
Нашу хату не минай!

Та ось послухайте, ось там

Дзвіночок дзвонить, каже нам,
Що Миколай, Отець Святий
Спішить на свято до дітей.

Ангели заводять Миколая.

Святий Миколай:

Слава Ісусу Христу! Навіки слава!

Що за спів тут гарний чути?

Я не міг цей дім минути.

Я — Святий Миколай,

І покинув небо-рай.

Щоб на землю прийти,

Чемних діточок знайти.

Хто був добрим, не сварився,

І з увагою учився,

Чемним був і був слухняним —

Подарунок враз дістане.

Подивись - но, Миколаю,

Як тут діточок багато!

Всі вони тебе чекають

Нетерпляче виглядають.

Святий Миколай:

Дарунки оці просто так не даю,

За хороші справи я торбину свою

Розв'язу для дітей,

Хто в цім році зробив найкраще діло,

Хай стане переді мною сміло.

Хто був скромний, добрий, ще й трудівник,

Той одержить славний медівник.

Подивимось, як чекали Миколая у давні часи в Україні.

Інсценізація

Святий Миколай.

Віншуємо вас, чесна громадо,
Усім добром, усім гараздом.
Що собі у Господа Бога жадаєте,
Та думкою думаєте,
Щоб так воно і сталося!

Святий Миколаю, зносим руки,
Дай нам сили, дай охоти,
Помагай нам у науці
Всякі труди побороти.

Нашу працю і забаву
Зволь з небес благословляти,
Дай нам вирости на славу,
Щоб зраділа рідна мати.

Принеси здоров'я для мами, для тата.
Щоб хата хлібом була багата.
Запануй над нашим краєм,
Понад селами й містами,

Величаєм тебе, Святителю, Отче Миколаю.

ВЕРТЕП

Мета: ознайомити учнів із традиціями та обрядами українського народу святкування Різдва;

Звучить колядка.

Святково прибрана зала. На сцені вишивки, різдв'яна зірка.

Дійові особи: Ангели, Пастухи, Царі, Козак, Мошко, Колядники.

Ангели, царі і пастухи заходять на сцену.

Всі колядують:

Колядка «Прилетіли ангелята»

(Українська колядка)

Ангели:

Христос ся рождає! Славимо Його!

Де з молока тече дорога,

Де безліч зір, де царство Бога,

І звідти вість веселу несу у Вашу я оселю.

На світ сей грішний нині

Прислав Господь свого сина

Він народився у ясині,

Де бідні люди, де билини.

Не лякайтесь, не смутітесь,

Сину Божому вклонітесь.

До вертепу поспішайте,

Сина Божого вітайте,

І всім людям говоріть,

Що прийшов Христос на світ.

Колядка «Бог ся рождає»

(Українська колядка)

Колядка «Добрий вечір тобі, пане господарю!»
(Українська колядка)

Пастухи:

Добрий вечір, господарю, мир і щастя в хату.
Можна заколядувати? Бог вам дасть зарплату.
Ой, прийміть нас, добрі люди, до своєї хати,
Бо прийдеться у пустині марно погибати.
Ідемо ми до вертепу Богу помолитись.
Ідемо ми Ісусові низько поклонитись.

Колядка «Христос народився»
(Українська колядка)

Царі колядують: « За світлом деś аж зі сходу ідуть
тріє царі з княжого роду.»

Пастух:

А скажіть, що ви за люди? Хай нам всім відомо буде!

Царі:

Ми царі зі Сходу, з Перської столиці.
Прибули вклонитись нашому владіці.
Нам на сході красна й ясна зірка ся з'явила,
Про народження Месії весь світ сповістила.
Йдемо вклонитись до яскині Божому Дитяті.
Ми будемо навік-віку Його Царем звати.
Ми йдемо з Востоку аж до Віфлеєму,
Щоб принести щирі дари Синові Божому.
Тож ми дари усі зібрали,
Йдемо за звздою,
Щоби вас розрадувати,
Щоб ви з нами порадили

тою новиною.

Пастухи:

А ви, царі, що маєте для Сина Божого?
Адже царюєте многії літа.

Царі:

Я взяв золото з собою, думаю придасться,
Бо зіслав на грішну землю Бог велике щастя.

А я ладан взяв з собою, щоб народ був з ладом.
А я миро, бо без миру нема добра людям!

Пастух:

Ми теж ідемо за зіздою,
За небесною дугою,
З гір, з лісів у Вифлеєм,
Дар Ісусові несе́м – колядку!

Колядка « Нова радість стала »
(Українська колядка)

Козак:

Вечір добрий!
Багато горя бачив я, йдучи із-за Дніпра.
Рідних моїх Монгол замучив, а тепер я сирота.
Боровсь я з Турком, із Монголом,
Боровсь з Поляком, з Москалем,
Не раз тікав я із неволі,
І тратив сили з кожним днем.
Не раз лягав я в домовину,
Не раз із неї я вставав,
Не раз йшов в бій в важку годину.

Друзів із собою брав.
По світу довго я блукаю,
Козацьку волю я шукаю.

Ангел:

Утри свої сльози, кобзарю, і знай:
Устане з неволі замучений край!
Борітеся за правду, молітеся Богу.
Христос вам покаже до щастя дорогу.

Козак:

О, хоронителю, я ласку Божу добре знаю.
У Бога для України я щастя благаю.
Христа всюди прославляю і пісню співаю.

Колядка « Бог предвічний народився...»
(Українська колядка)

Мошко грає на сопілці.

Мошко:

Ох, витайте, ясне панство, з далекого краю
Ви, напевно, втекли з бунту, що вибух у Китаю?
Добрий вечір, пани мої, що тут в вас за чаї?
Як до мене б ви зайшли, то не знали б ви журби.
Хто у мене побуває, про всю біду забуває.
В мене ліки такі є, той веселий, хто й їх п'є.
В мене є де в корчмі сісти, можна смачний обід з'їсти.
Маю бурки, маю булки, маю мило, маю пиво.
Ну, купуйте, живо, живо!

Козак:

Забирайся, Мошку, з хати, бо торгу не буде.
Зараз хочуть святкувати усі чесні люди.

Мошко:

Ну, то купіть собі краму у моїй крамниці.
Як вами будуть тішитися файні молодичі!

І дитину, як звичайно, Мошко вбере дуже файно.
А як грошей забракує, то Мошко вам заборгує.

Пастух:

Ти наразі заборгуєш, а потому не даруєш,
Людей з хати виганяєш І маєтки забираєш.

Пастух:

Виганяйте Мошка з хати, ми не хочем торгувати.

Мошко:

Ой, людоньки!

Що воно ся таке діє, Мошко ніц не розуміє?

Козак:

Досить лиха ти надіяв,
Зло в народі ти посіяв.
Наробив дідів з торбами ...
Хочеш це зробити й з нами?
Помудріли вже їх внуки,
не попадуть тобі в руки.

Мошко:

Ай-вай- вай-вай-вай, як ви помудріли!
Що би тотак і зробити, щоб ви продуріли?

Всі:

Боже, боже, поможи позбутися цієї біди!
(Мошко втікає.)

Всі:

Слава Богу!

Пастух:

Тепер, браття, ми безпечні, вже нема кого боятись.

Козак:

Добре, хлопці, слава Богу!
Можемо вже йти в дорогу.
Господарі, прощайте!
Хай минає усе лихо.
Нехай біда сидить тихо.

Тож збираймося в дорогу,
Заспіваймо славу Богу.

Колядка «Небо і земля нині торжествують»
(Українська колядка)

Ангели:

Мир вам, браття мої милі, тут слабі пекельні сили.
Нічого ся не лякайте, тільки віру в Бога майте.
А хто Бога споминає, то там місця злу немає.
Бог мене сюди послав, щоб я вас охороняв.
Стеріг і в хаті, і на полі людей від всякої недолі.

Ангел:

Прощавайте, дорогі люди, вже спокій віднині буде.
Щиро Господа благайте, своїх діток навчаєте.
Щоб до церкви всі ходили, щиро Богу ся молили.
Здержуйтеся від пустоти, не робіть батькам гризоти.
В хаті клопіт не ведіть.
Із сусідами, звичайно, не сваріться, бо не файно.
Шляхом Мошка не йдіть, до Бога ся поверніть.
То Вас Бог буде любити, буде вас благословити.

Всі:

Пошле вам щасливу долю.

Колядка «Радуйтеся, всіє людіє»
(Українська колядка)

РІЗДВ'ЯНИЙ ВЕРТЕП

Мета: узагальнити знання учнів про традиції святкування Різдва в Україні; виховувати високоморальну особистість.

Святково прибрана зала.

Дійові особи: Пастушки, Ангели, Царі, Ірод, Жид, Чорт, Смерть, Звіздар, Колядники.

Коляда «Бог предвічний»

(Українська колядка)

Звіздар: Слава Богу добрі люди

З Вифлиєму ми ідемо

І співаємо усюди

Вістку радісну несемо.

Добра ласка, пустіть в хату,

Бо далека нам дорога

І звольте колядувати

І славити Христа Бога.

Коляда «Добрий вечір тобі»

(Українська колядка)

Входять пастушки і ставлять шопку.

І пастушок:

Направду чудо це було

Якого світ не бачив зроду

В ту ніч дивлюся за селом

Палає зірка з небозводу

І промінь кидає ген-ген

Де Вифлиєм дрімає в смутку

І всі ми встали як один.

II пастушок:

Я з дива з рук пустив аж дутку
І кажу: «Браття, є новина
Приснився дивний сон мені,
Що в Вифліємі народився той,
Хто нестиме мир землі».

I пастушок:

Це народився Христос Спас
Він знищить зла страшні окупи
І принесе він час обнови
І встане правда на землі.

Разом пастушки:

Тож поспішати треба нам
За сяйвом зірки у дорогу.
Коляда «Нова радість стала».
Входять три царі.

Разом:

Ми йдемо із колядою
За небесною звіз дою
До царя йдемо нового,
Що родивсь для світу цього.
Спішимо зложити щиро

I цар: Золото

II цар: Ливан

III цар: Миро

I цар:

Благословляю цей дім Божий
На все добре, на все гоже.

II цар:

Ми пустилися в дорогу
Поклонитись Христу Богу

III цар:

Ми царі-володарі Заходу і Сходу
Через ріки, через гори шукаємо дорогу
Зоря ясна привела нас до вашої хати
Розкажіть нам люди добрі
Куди путь держати.

I пастушок:

Прилетіли ангелята
Під нашу стріху
Під нашу хатину
Принесли нині веселу новину
Що у Вифліємі Христос родився
І від Діви Марії на світ воплотився.

II пастушок:

Пророче слово сповнилось нині
Во Вифліємі в бідній ясині
В яслах убогих, землях дрімучих
Спочив на сіні цар всемогучий
Цар всемогучий днесь народився
Щоби весь світ розвеселився.

Коляда «У Вифліємі новина» (Українська колядка)

Ірод:

Чого тут шум, чого всім треба
Чого ви тут усі сховались

Ви йому вже поклонялись
Добре, що я вас тут маю
Зараз всіх вас покараю
Подивися слуго вірний
Що в моєму царстві нині

Чорт:

Аугітен ахт! Як ся маєш
Пане-браце, ха-ха-ха
Ви хочете до неба
Вас там не треба
Для вас пекло вже готове
І Содома і Гомора
Поміж вами вічні спори
Бійки, крики, перемови
На воловій шкурі спишу
Ні одного не залишу.
В кайдани позамикаю
Вилами в пекло позакидаю,
Бо ви нарід є негідний
І до неба не потрібний
Діти старших не шанують
Роблять збитки і пустують
Рідну мову зневажають
І батьків не поважають
За ці збитки і розпусти
Я вам всім поломлю кості
(до Ірода)
Люди всі оті бунтують
Митингують і страйкують
Кажуть, що зійшла зоря
Хочуть нового царя

Ірод:

Я цар над царями
Я володар цього краю
Царя-дитяти я не знаю
Та його я покараю
Десь у мене мошко-вчений
Треба його запитати
Мошку!

Жид: Вай-вай-вай!

Ірод: Йди но сюди!

Жид: Та я ще маю час

Ірод: Йди, бо буде кара

Жид: Щось-ти в мене хтіли?

Ірод: Скажи де Бог родився?

Жид: а-а-а. Бук родився в лісі. Там його садили, там його рубали, там його стругали і таку палку мені з нього дали.

Ірод: Кажі Мошку, де Бог родився?

Жид:

Є тут такі вісті
Що цар світу народився
В Вифлиємі-місті

Ангел:

Що задумав ти лукавий
Знищити весь світ правий
Ти задумав Христа вбити
Так тепер тобі не жити
Кару Божу я зсилаю

Смерть на тебе закликаю

Вбігає смерть. Ірод до неї люб'язно:

Ірод:

Смерте моя люба,
смерте моя мила
Ти завжди мені служила
Ворогів моїх косила

Смерть:

А тепер кого косити?

Ірод:

З них ніхто не сміє жити
А найперше скоси того
Сина Божого малого.

Смерть:

О, ні, любий царю
Я косою тут не вдарю
Я косила їх в 30-40-50-их
В Чорнобилі побувала
До Києва завітала
В Єривані руйнувала
Подивилась в Чернівцях
На маленьких ангелят
А мале дитя в яскині
Має владу в світі нині
Буду я йому служити
А тебе я маю вбити
(косить Ірода)

Ангел:

Звершилась воля Господа
Усяк однаково життя своє кінчає
Та тільки блаженні духом
Світяться мов свічка і
Чистим сяйвом до неба сягають
Що Ірод той хвалився, вихвалявся
А нині він жменька праху
Зганьблена всіма
І всі ми діти України
Ликуймо, рождество Христа
Месії святкуймо
Як зійшло спасення світу у яскині
Так зійде зоря обнови
На рідній Вкраїні

Звіздар:

Найвищий час нам чесні люди
В дорогу далі вже іти
І вістку радісну нести
Про Вифлиємське світле чудо
Нехай люд божий вже не спить
А жде великої мінuti
Як зірка сяйвом загорить
Щоб сонним і німим не бути
Так заким вийдемо звідсіль
Бажання треба нам зложити

Ангел:

В добрий вечір всім
Весела година
Вітає вас нині маленька дитина
Хоче поважне вам слово сказати

Хоче поклін вам низенький віддати
Може в вашій хаті когось бракує
Може хтось в хаті гірко сумує
Кого бракує – не забувайте
Хто сумує – розвеселяйте
З Ісусом на сні, по всій Україні
Христос ся рождає!

Коляда «Бог ся рождає»
(Українська колядка)

I пастушок:

Я вам дарую зерно ячменю
Хай вам вродить повну жменю
А через рік дай Бог діждати
Повну комору будете мати

II пастушок:

Я вам дарую зерно лляне
Хай воно зійде і зацвіте
Щоб ваші діти в будні й неділі
Ходили чисті, здорові й білі

НЕБО І ЗЕМЛЯ НИНІ ТОРЖЕСТВУЮТЬ

Мета. Закріпити знання дітей про святкування Святвечора; познайомити з народними традиціями; поглибити знання про свято Різдва.

Святково прибраний зал, на сцені піч, біля печі пораються мати, донька прибирає у кімнаті.

Дійові особи: Мати, Донька, Син, Батько, Ведучий, Колядники, Пастушки, Ірод, Вояки, Ангели, Царі, Смерть, Чорт, Біда, Жид, Віншувальники.

Вчитель.

До золотих традицій Різдва наш народ повертається щороку. Як і багато століть назад, звучать від села до села, від господи до господи, від родини до родини посівальні мелодії: по всьому світу несуть звістку колядники про народження Божого Сина. Сьогодні ми хочемо запросити Вас в українську родину на надвечір'я Різдва.

Ведучий.

Зима. Над кожною хатою стовпом в'ється дим. Здається, що село ще спить: на вулицях нема нікого. Але в кожній хаті кипить робота. Заклопотана господиня у доброму настрої готує святечну вечерю.

Дочка.

Такий на кухні аромат, аж млосно у повітрі.

Мак для куті втирає брат у глиняній макітрі.

А я дивлюся раз у раз чи не димить із печі.

Щороку в нас буває, коли під Святий вечір...

В однім кутку – сніпок - дідух, у другому – ялинка,
від пампушків – солодкий дух, аж набігає слинка.

Мати. А чи все готово, доню?

Дочка. Та ніби все. В хаті прибрано, у печі – повно. От тільки свічечку засвічу.

Мати.

Вже й кутя давно готова. І страви пісні на стіл просяться, а батька ще й досі немає.

Ведучий.

В той час, коли господиня поралася в хаті, господар напоїв худобу, дав їй свіжого пахучого сіна. Потім він поодкидав сніг від хати, розчистив стежки і уважно оглянув все господарство. Все, що є у господарстві, повинно зустрічати урочисту хвилину Святого вечора на своєму місці. Ніщо не повинно ночувати цієї ночі поза домом у чужих руках, позичене. Навіть на своєму подвір'ї ніщо не повинно десь стирчати на кілках, висіти.

Мати.

Вийди - но, доню, на подвір'я і глянь, чи все на місці, нічого не залишили поза домівкою? Чи на кілку горщики не залишили?

Ведуча.

Всі члени родини теж мусять бути вдома. В народі кажуть: “Боже сохрани в людях ночувать, тоді будеш цілий рік блукать”. Не можна сваритись, а навпаки, треба помиритись, навіть, з ворогами, щоб у новому році було мирно.

Донька.

Давайте всі помиримось, щоб у новому році не було сварок. Беріться за руки.

Діти.

Мир, миром, пироги з сиром, варенички в маслі, ми дружечки красні! Обіймімося! Поцілуймося!

Мати.

А тепер беріть ганчір'я і затикайте дірки в лаві, а як будете затикати, ось так промовляйте: “Не дірки затикаю, а роти моїм ворогам, щоб їх напасті не зловили мене через увесь рік”.

Син.

Мамо, вже перша зірка зійшла, час вечеряти.

Мати.

Та й вже скоро колядники прийдуть, а ми ще до столу не сідали.

(Входить батько з жмутком сіна та соломи, розтрушує її по всій світлиці).

Батько.

(Заходить з “дідухом”). Дай, Боже, здоров'я!

Мати.

Помагай, Боже. А що несеш?

Батько.

Несу злато, щоб увесь рік ми жили багато! Віншую Вас зі щастям, здоров'ям, з цим Святим вечором, щоб ви в щасті та здоров'ї ці свята провели та других

дочекались – від ста літ до ста літ, поки Господь назначив вік! (Тричі підносить “дідуха” вгору). А зараз веселіше, дітки, квокчіте, розгрібайте соломку по хаті, щоб кури гніздилися та неслися, щоб курчата та гусенята в господарстві водилися!

Мати.

Тихіше. Хіба можна в Святий вечір так шуміти? Сусідів полякаєте!

Батько.

Е-е ні, жінко. Хай діти гнізяться у рідній стрісі, а не в чужому лісі, хай повертаються завше додому, хай люблять і знають рідну соломку. А щоб краще гніздилися і квокали квочки, хай діти збирають мідні копійчки.

(Господар виймає з кишені жменю мідяків і сипле на розкидану на долівці соломку).

Батько.

Ану, жінко, зніми зі столу скатертинку.

(Жінка знімає скатертинку, а господар розстеляє сіно і промовляє).

Батько.

Щоб в господі все велося,

Щоб у голоді і в холоді

Сидіти не прийшлося.

Щоб збиралися до рідного порога

Рідні всі – багаті й убогі.

Щоб худоба завжди була сита,

Від негоди у теплі прикрита,

Щоб гніздилися кури

У пахучім сіні,
Щоб велася живність
Від віку до нині.

Мати (накриває, встелений сіном стіл скатертиною,
приносить страви, промовляє).

Хай Господь Бог
Не пускає на наш поріг
Горе, біду та непрохане зло,
Щоб завжди у цій хаті
Здоров'я та щастя жило.
Якщо і будуть невдачі, то
Дрібненькі, як мак.

Батько.

Сину, постав “дідуха” під образами. Не молочений
сніп жита ставиться на Різдво Христове кожного
року. Раніше, у сиву давнину, цей сніп замінював
різдвяну ялинку.
(Чути дзвоники)

Син.

Мамо, колядники йдуть.
(Заходять колядники. Співають “Добрий вечір тобі,
пане господарю”)

1-ий колядник.

З тим Різдвом Христовим, пане господарю,
Зичим Вам здоров'я і щедрої днини!

2-ий колядник.

Щоб були здорові Ви і Ваші діти,
Щоб росла щасливо вся Ваша худібка!

3-й колядник.

Щоби ся вродило без вогню і тучі,
А до мішка плили зернятка сипучі.

4-ий колядник.

Щоби дочекали внуків оженити,
В щасті і здоров'ї до ста літ дожити.

Мати.

Дякуємо Вам, коляднички,
за Ваші добрі віншування, щирі побажання.
Запрошуємо Вас у нашу оселю.

5-ий колядник.

Коляд-коляд, колядниця,
А без меду не така,
дайте, дядьку, п'ятака.

6-ий колядник.

Колядин - колядин,
А я в батька один.
Мене – хто Я – не питайте,
А калача дайте.

7-ий колядник.

Щедрик, щедрик, щедрівочка,
Прилетіла ластівочка.
Стала собі щебетати,
Господаря викликати.
Вийди, вийди, господарю,
Подивися до кошари.
Там овечки покотились

І ягнятка народились.

8-ий колядник.

Щастя Вам дай, Боже, на все гоже!
А що негоже, то не дай, Боже!

9-ий колядник.

Живіть здоровенькі
у слові і силі.
Рідним приємні,
добрим людям милі!

Всі.

На цьому слові – бувайте здорові!
(Звучить коляда, колядники виходять).

1-ий пастушок.

Добрий вечір, господарю.
Мир у вашу хату.
Будьте ласка нас прийняти.
Бог Вам дасть заплату.

2-ий пастушок.

Слава Богу! Мир цій хаті,
Перестаньте сумувати.
Ми із далеку прийшли
І новину принесли.

3-ій пастушок.

Ми були у тій хатині,
Де Ісус лежить на сні.
Довгим світлом і теплом
Сповнене усе кругом.

1-ий пастушок.

Пресвятая Мати-Діва
Свого Сина ісповила,
В ясла бідні укладає
І тихесенько співає.

2-ий пастушок.

А із пісні б'є тривога.
Була тяжкою дорога!
А якою буде далі?
Чи у муках і печалі,
Чи легкою і ясною?
“Святий Боже, будь зі мною.”

3-ій пастушок.

Так Марія промовляє,
Святі сльози утирає,
Утіша старенький Йосиф,
Милосердя в Бога просить,
Щоб їх Ангел схоронив,
В небезпеці захистив.

1-ий пастушок.

Скільки там людей зібралось.
Славлять диво те, що сталось.
І багаті, і убогі, і каліки, і здорові.
Вірять, що святую силу,
Мале тіло воплотило.

2-ий пастушок.

Я чую гамір з вулиці!
Ой, браття, то Ірод-цар з вояками! Ховаймось!

Ірод.

Які новини в моїм царстві?

1-ий вояк.

Новина, царю, в царстві є –

І не проста...

Бо на твоє могутнє ім'я посягнули.

Родився новий цар і чули,

Що Богом послане Дитя

Вже покорило всі серця.

Ірод.

Я – цар юдейський! Не дозволю!

Мою тут владу уламати!

Чи моє ім'я повторити нешанобливо, без покори.

Ніхто й ніколи!

Я всього світу володар!

І свою владу не порушу.

Усіх зігну, усіх примушу

Мені коритись! Ти сказав

Дитя святее народилось

А, може, все це вам приснилось?

1-й вояк.

Та, ніби, ні.

Ірод.

Тоді до зброї!

Весь мій край,

Кожен куточок обшукайте!

Хлоп'ят дворічних приведіть,

і всіх доценту постинайте!

Хай не здригається ваш меч,
Нехай летять голівки з плеч.
Щоб не прослизнуло дитя,
Бо не видать і вам життя!

Цар 1.

Ми три царі великії, прибули ми зі Сходу.
Не знаєш ти, де тут є
Вифлеємське славне місто?

Ірод.

А для чого воно вам?

Цар 2.

У Вифлеємі, в шопці бідній
Народився Цар Всесильний!

Цар 3.

Із Марії воплотився,
Ідем йому поклониться.

Ірод.

Та я ж є цар,
І нема царів у світі більше понад мене.

Цар 1.

О не правий ти, Іроде поганий,
Ти – цар земний,
Ісус же – Цар Небесний!

Ірод.

Ідїть же, та назад до мене поверніться.
Христові хочу, Ісусові, поклониться.

Ангел.

Мене Господь послав до Вас!

Ось, бачите зорю?

Вона вам скаже, де стаєнка,

В якій родився світу Спас.

А як будете вертатись

Не йдіть до Ірода

Він знищить хоче це дитятко,

Убити хоче він його.

Царі.

Ми зробимо усе, як ти сказав нам.

Ірод.

Які новини в моїм царстві?

1-ий вояк.

Які новини? О, царю Іроде!

Твоя сваволя меж не знає!

Не в силі, серце не приймає

Твою жорстокість.

Царю, царю...

2-ий вояк.

Твою волю ми вчинили,

Всю дітвору перебили.

В тім числі і твого сина,

Ось в чому твоя причина.

Ірод.

Замовчіть мені, прокляті,

Бо скараю вас в тій хаті.

Усе! Терпінню мому край!
Я викликаю смерть!

Смерть.
Я тут, царю наш!

Ірод.
Ти, смерте, знаєш де Христос?

Смерть.
Так, знаю. Це Дитя – святе!

Ірод.
Тоді, кумасю, вбий його.

Смерть.
Як? Це дитя?

Ірод.
Так. Це дитя!

Смерть.
Я повбивала тисячі людей,
Але Дитятко я не рушу!
Якщо вже я Дитятко вбити мушу,
То краще я тебе самого вб'ю.

Ірод.
Що ти, смерте, що ти коїш?

Смерть.
Ти погубити хотів мале Дитя,
А погубила за те тебе я.
Піду я краще в Вифлеєм

Охоронять Дитятко Боже.
(Смерть вбиває Ірода).

Чорт.

Чигав я на твою душу.
Мати я її вже мушу.
І спіймав тебе на вудку!
Будеш нам смолу возити
Вічно в пеклі будеш жити!
В пекло! В пекло!

Вояки.

Злочин не минув безкарно –
Ірод згинув, згинув карно!
(Стук у двері)

Біда.

Я ваша Біда, я вас знаю,
Я вас мучу проклинаю,
Відбираю ваші статки,
Не лишаю, навіть, латки!
Сію я вам в душі страх –
Сила в мене є в руках!

1-ий пастушок.

Ти, Бідо наша проклята,
Ти на злидні все багата!
Ходиш людям за спиною,
Дружиш, мабуть, з сатаною?

Біда.

Лиш один би мене стяв,
Якби в світі панував,

Бог, що вчора народився,
Але Ірод розізлився,
Він ще нині його вб'є.
Ірод – мій приятель є!

2-ий пастушок.

Ха-ха-ха! Спізнилась, люба!
Ірод в чорта, твого брата.
То й тебе чекає там.

Жид.

Дурна Біда, я – не дурний.
Не люблю злидні, люблю гроші.
І вещи маю я хороші.
Малий, малий, а не дурний...
А ще не проч би трохи сісти,
Півдека випити і з'їсти.

Чорт.

Ух, ух ,ух! Я злий дух!
Я упрів, як у жнива.
Ну й тяжезна голова Ірода-царя!
Я її поки доніс, то замучився до краю.
Мабуть, тут я відпічну,
Десь тут приятеля маю.
Де ти, мошечку? Де ти?

Жид.

Я тут!

Чорт.

Де ти?

Жид.

Тут я.

Чорт.

Де?

Жид.

Та тут!

1-ий пастушок.

Гей ви, чорти і чортенята!

Тікайте геть з цієї хати!

2-ий пастушок.

Гляньте, браття, світло є!

Як у вікна сильно б'є!

3-ій пастушок.

То ж до хати запросім,

Хай освітить весь наш дім!

Ангел.

Хай цей дім добром панує,

Хто тут світла потребує?

Пастушки.

Всім, всім, всім нам гірко,

Засвіти нам, ясна Зірко!

І подай нам добру раду –

Цій Біді на смерть за зраду!

Ангел.

На біду є спосіб певний –

Ум свідомий, ясний, ревний.

Не незгода, а злагода,

Єдність і душа народу:

Не пільма, а лиш просвіття, що, як сонце серед літа.

Гріє квіти, гріє трави
Так зігріє душі праві.
І Біду я поконаю –
Світлом я її злякаю!
(Змахує рукою в бік Біди).

1-ий пастушок.

Добре слово – мудре слово!
Нам на радість все готово,
Так і там нам говорили
У Вифлеємі Божі сили.
Забирайсь, Бідо, із хати –
Ми не хочем тебе знати!

2-ий пастушок.

Нам освітить світло Боже –
І всі біди переможе!

3-ій пастушок.

На сторожі щастя людства,
Долі України,
Стане нам Ісус Рождений і Мати Марія.
Тим ми його нині
Щиро величаєм
І дари Сину Божому, які можемо, складаєм.

Цар 1.

Я вітаю Йсуса Христа
Й миро йому дарую.

Цар 2.

Я вітаю Христа — Бога

Й ладан йому приношу.

Цар 3.

Я привітати хочу Йсуса

Й несу йому в дар золото і срібло.

1-ий пастушок.

Пізній час, пора рушати.

Треба лиш провіншувати.

1-ий віншувальник.

В день Різдва Христового

Ми прийшли в ваш дім,

Щоб добра і злагоди побажати всім.

Щоб від нас, вам люди,

Додалось тепла,

Бо в цей день Марія Сина зродила!

І зійшла зірниця Божого Дитяти,

І про це ми хочем усім розказати.

2-ий віншувальник.

Українцям нашим побажати волі,

Щоб скосили дружно бур'яни у полі.

А потім зорали і заволочили

І добротне зерно в землю положили.

Хай нашої єдності вороги лякаються,

А ми кажем дружно:

Всі. Христос Рождається!

3-ій віншувальник.

Віншую Вас, пане господарю,

З Рождеством Христовим!

Щоб Вам щастя квітло вінком калиновим.
Щоб над Вашим домом любов процвітала,
А у Вашім домі слава панувала.
Щоб Ісус із того світа
Слав Вам щастя, долю і многії літа.
Христос Рождається!

Жид.

Я віншую Вам як жид,
Хай Вам гроші ся держит,
Хай вам дітки ся ведут,
Хай яйце знесе когут.
Хай дає вам молоко
І корова. і бико.
А за тую коляду
Дайте щось,
Бо я вже йду!
Не давайте копійки,
Бо дияві кишеньки,
Будьте, люди, гонорові
Дайте гроші паперові!

Коляда “Небо і Земля нині торжествують”
(Українська колядка)

НАШ ЛЬВІВ

Мета:ознайомити учнів з історією міста Львова, звичаями та традиціями його мешканців.

Святково прибраний зал. Герб міста Львова. По обидва боки - плакати з видами рідного міста. По центру - напис « Наш Львів».

Дійові особи: Ведучі, Дівчинка, Мати, Ангел, Король, Лев, учні.

Ведучі:

(показ кадрів із фільму «Наш Львів» на екрані, що супроводжу - ються словами ведучих)

- Це місто ще й досі не можуть поділити народи ,які вважають його своїм.

«Княжий Львів» - кажуть українці. Поляки зітхають: «Семпер Фіделіс»-«завжди вірний».Майже «Штетль»-додають євреї. Натомість австрійці називають його ніжно» Кляйне Лемберг». Інколи до цієї багатоголосої розмови долучаються греки, вірмени, угорці і навіть росіяни. Насправді це місто належить всім, хто хоче його любити. Усім, хто відчуває насолоду, вештаючись до болю знайомим середмістям. Кого заколисує біль годинника на ратуші і не дивує паркування автомобілів серед вулиці. Щодня і щогодини Львів готовий відкриватися кожному, хто повірить у його легенди. Хто розгадає таємницю ментальності мешканців, постійно залежних від кави і води. Хто навчиться розуміти львівську гвару і відрізнати «дефіляду» від «атракції», а «коліжанку» від «філіжанки».Хто врешті відчує колорит цього міста, яке ніколи не погодиться на статус периферії. Бо від народження Львів має амбіції центру Європи.

(Посередині сцени стіл, накритий вишитою скатертиною, два крісла, на яких сидять мати і донька. Мати вишиває, дочка читає. У залі напівтемно, горить на столі свічка.)

Дівчинка:

(відриваючись від читання) Мамо, а хто такий король Данило?

Розкажи мені про нього.

Мати:

(відкладаючи вишивання) Іди до мене, донечко. Я розкажу тобі дуже дивну і дуже давню історію про короля Данила Галицького.

(Мати розповідає, звучить музика)

- На мальовничих берегах Дністра і Бугу лежить предивна земля - Галичина.

Воістину, дитинко, це-райська земля, де течуть молочні ріки, де пшеничний золотий колос пахне медом і вітром, де живе працьовитий народ, який вміє слухати мову трав, дерев, своєї матері-землі... І зоветься цей народ галичанами.

(Музика звучить голосніше)

- Віки історії бурею пронеслися над галицьким краєм. Хто тільки не хотів осісти на цій землі. Були тут і монгольські орди, була тут і Польща, і Австро-Угорщина, була і Москва. І ніхто з них не йшов до народу українського з миром, бо кожному сіллю в оці було те, що король Данило Галицький об'єднав землі Галича і Волині, що силою мудрого слова і гострого

меча змусив народи галицькі і волинські любити й поважати один одного. Бо лише взаємоповагою і взаємодопомогою сильний, нездоланний народ може протистояти ворогові.

(Музика стихає)

Дівчинка:

Мамо ,а чи правда ,що Данило Галицький заклав і наше місто?

(Непомітно з'являється ангел, стає за плечима дівчинки)

Ангел:

Так, дитинко, могутній володар Галича і Волині вирішив заснувати на трьох горбах місто, рівного якому не було б у цілому світі. І був це рік 1256-й.А назвав це місто король Данило на честь свого сина Лева.

Дівчинка:

А що ти тут робиш, Ангелику ?

Ангел:

Я твій Ангел-хоронитель, а прийшов я тому, що тобі, маленька, час у ліжечко.

Мати:

(бере дитину за одну руку, ангел-за другу).

-І нехай тобі, донечко, насниться у золотому сні мудрий король Данило, або спробуй полічити усіх левів і левенят, які вночі сходять зі своїх п'єдесталів і охороняють мирний сон міста Львова.

(Мати гасить свічку, усі сходять зі сцени.)

(Виходять король Данило із сином).

Король:

Це для тебе, сину, мій найдорожчий дар. На семи холмах і долах возведемо новий город і назвемо його іменем твоїм. Тут буде город Львів. Розбудовуй його!

Лев:

Дякую, батьку, я приймаю з великою вдячністю твій дар. І зроблю все для того, щоб місто Львів розквітло і прославило свою назву!

Король:

Швидко зростало місто. Князь Лев зробив його столицею своєї держави.

Лев:

І знову, Львово, ти мені відкрився

В бурхливім леті літ...

Як ти, рідний, виріс ,

Як змінився,

Весняною зеленню обплівся ,

Став мудріш дивитися на світ!

Ти відчуваєш радість, жити ,

Щодня новішати, рости ,

Здійматися у лет могутній...

Ти нині вже помолодів.

Яким вродливим у майбутнім

Ти виростеш.

Мій рідний Львів!

Вірш М.Хоросницької «Звідки в міста назва»

Довго я не розумів ,звідки в міста назва –Львів .

Брата старшого питаю :А ти знаєш?

Каже: Знаю,

Князь був, Галицький Данило, сім віків перекотило,

Як дзвеніла княжа слава та не тільки в славі справа -

Сумував князь ,що один...

Народився в князя син!

Сильним будь, наш рід прослав(Левом сина князь назвав).

Щоб віки жила ця днина! Місто князь як збудував, -
Дав йому імення сина,
Так от з княжих ще часів в міста горда назва -Львів.

Ведучі:

Були інші припущення. Мовляв, своєю назвою місто завдячує цареві звірів.

Бо ж звідки на князівському гербі чужа для цих країв тварина? Хіба від божества, яке зображали у лев'ячій подібі, і буцімто його святиня знаходилась на теренах майбутнього міста. Але версія залишилася симпатичною легендою.

Учень:

Тінь грайлива від дерев,
Кама'ний у тіні лев.
В ніздрях – вітер, жар в очах,
Буйна грива, що аж страх.
Так стоїть лев день і ніч
Протягом цілих сторіч.
В тінях-затінках дерев
Не один у Львові лев.
Може, сотня, може дві,
І всі леви –вартові.
Як зачинить нас хто-будь,
Леви зразу заревуть.

Пісня «Левеня із міста Лева»
(автори невідомі)

Ведучі :

Львів'янам і гостям у будь-якій частині міста відкривається його краса: в сучасних висотних будинках і любовно відреставрованих старих ,у буйній зелені парків та скверів. До найкращих парків світу належить Стрийський парк.

Учениця:

Поїхали люди з поклоном від нас
Туди, де карався великий Тарас.
Туди, де схилилась плакуча верба -
За Україною туга-журба.
Віддавши належну пошану-хвалу.
Зламали львів'яни галузку малу.
І бережно, ніжно тендітну галузку
У Львів привезли.
І в Стрийському парку зима-не зима,
До сонця пагіння своє підійма
Вербиця-подібної в світі нема.

Ведучі:

Відкривається краса Львова і в непроминальній цінності історичних, архітектурних та художніх пам'яток, у нових житлових масивах.

Учень:

Йде від князівських воріт вниз стрімка дорога.
Коли ожеледь та лід-поламасш ноги.
Вулиця зоветься та Замковою звісно,
І ковзається крута аж до Торгу міста.
О, як красно гнати вділ на дзвінких гринджолях !
Мить - і ти вже між кущів, що гудуть, як бджоли.
Мови тут з усіх країв - Вавілон , їй-богу!

Бо до Ринку звідусіль збіглися дороги.

Ведучі:

- Це непросто уявити, але у XVI-XVII ст. площа Ринок повністю відповідала своїй назві. Купи товарів, багатомовний галас і несамовита конкуренція.

Недарма середньовічні хроністи називали Львів «містом ста народів».

Учениця:

Може тут і вузько є, але як без Руської?

Вулиця та, як струна, дзвонить нею давнина.

Є на Руській кам'яниці, де вмуровані таблиці

З написами: древні мури - пам'ятки архітектури.

Всі будинки тут і брук-праця прадідівських рук.

Берегтиму, доки віку, спадщину дідів велику.

Учень:

А як пахнуть медом, цвітом шоколадки фірми «Світоч».

Ведучі:

Більш ніж семисотлітня історія міста закарбована в численних пам'ятках історії культури та мистецтва. Найбільш цінні входять до складу історико - архітектурного заповідника.

Це будинки на площі Ринок, численні храми, міський і королівський арсенали. Близько двох сотень будівель і пам'ятників. А який чудовий Театр опери і балету.

Учень:

Ви бачили, як в центрі міста, коли затишне шум і гам,

Міцкевич слуха урочисто, ламає скелі Каменяр,
Іде Шевченко - дум владар.

Ведучі:

Всесвітньо - відомим є заповідник «Личаківський цвинтар» та каплиця Боїмів , яка занесена до світового списку кращих пам'яток архітектури.

Прикрасою міста є пам'ятник Тарасові Шевченку, Адамові Міцкевичу, Михайлові Грушевському, Іванові Федорову, Маркіянові Шашкевичу, Іванові Франку.

Учень:

Біля університету шум зелених верховіть.
Я приніс букет поету, що в граніті тут стоїть.
Шапку перед ним скидаю у пошані я, школяр ,
Це Іван Франко, я знаю, наш великий Каменяр.
Нам Франкове слово світить сяйвом рідної землі.
І усі ми-львівські діти, всі, як є, - каменярі.

Ведучі:

Львів повен сонячних проспектів і старовинних майданів, таємничих вуличок. Та й саме місто творилося, мов пісня, поема .

Учень:

Зовсім не казка, ані не сон це. В подолок тут липа ловить сонце.
А клен з каштаном щоднини нишком свій ріст рівняють на телевишку!

Шумлять дерева - весни знамена. Високий Замок-гора зелена.

Гора зелена, трава шовкова... Все місто видно, й навколо Львова!

Пісня «Ой, там у Львові»
(Народна рекрутська пісня)

Учениця:

Ти, Львово, зродився від великої любові до рідної землі, щоб утверджувати на ній мирну працю. Але з перших днів тобі судилося одягнути лицарську одіж, узяти до рук щит, аби захищати батьківщину. На твоїх узгір'ях і долах, на перехрестях вулиць спинилися вітри історії.

Учень:

О, наш сивий і юний, довго ти виміряв путь...
Хай століття на струни пісню свою покладуть.
Хай розкажуть бандури повість про давні роки...
Як у ночі похмурі йшли Богдана полки.
Ти за волю змагався і обняв її ти.
Древній Львово мій, слався !
Юний Львово, рости !
Хай розкажуть бояни повість про наші часи.
Хай нітрохи не в'яне знатність твоєї краси.

Учениця:

- Ще за Другої Речі Посполитої місто швидко відновило свій потенціал, набуло слави культового. Кавалери з усієї Галичини з'їжджалися сюди на каву чи у пошуках симпатії.

Пісня львівських батярів (супроводжується хореографічною композицією)

Учень:

А які красиві львів'янки. Ще у XVIII ст. турецький мандрівник сказав:

«У сприятливому кліматі тутешніх місць дівчата такі гарні, що побачивши їх, втрачаєш голову...»Львівські модниці не поступалися французьким, маючи останні зразки вбрання і капелюшки з Парижу.

Ведучі :

Чудовий Львів навесні, коли його гори і пагорби вкриваються ніжною зеленню, коли птаство щебече у парках, коли запалюються «свічки» на каштанах, коли цвіте бузок. А коли цвітуть тюльпани і нарциси, ви мимоволі стоїте і милуєтесь ними.

Восени наше місто, мов казка .Відомо, що львівська осінь-золота пора року: сонячна, тепла, лагідна. До середини грудня цвітуть у парках і скверах хризантеми. На околицях Львова сади вгинаються від плодів, висять над перехожими яблука, чваняться міським походженням . Але що це? Неначе накрапає дощ .Але не хвилюйтеся, ніщо не може зіпсувати настроїв львів'янам .

Учениця:

Знов падав дощ .І музику осінню
Заграли краплі на брудному склі.
Знов падав дощ, десь гілку непомітно
Поцілували губи дощові.

Байдужі краплі скачуть по калюжах.
І те т- а- тет :я й пожовтілий сад.
Застигли краплі, дощові сюжети,
Й маестро - вітер на вогких очах.

Пісня «У Львові дощ»(супроводжується хореографічною композицією)

(Сл. Т.Василько, муз. Є.Заставний)

Учень:

Чому ти сумуєш? Поглянь, дощик закінчився, знову на
небі сонечко, а ти
невесела.

Учениця:

Так. Дощ закінчився, змивши весь порох з львівської
бруківки, дерев, будинків , змив сміття. Але чи
надовго? Ти знаєш, мені дуже прикро дивитися, як
після такої чистоти дехто з львів'ян , проходячи
вулицями , недбайливо кине огризок від яблука чи
обгортку з-під морозива або зробить написи на стінах
чи парканах . А от колись :

Учень і учениця:

Моя бабуся пам'ятає , яким був Львів у давнину.
Коли вона розповідає, я навіть оком не моргну!
Чистенькі, рівні тротуари...Щоб десь папірчик чи
стебло...
Щоб хтось когось штовхнув чи вдарив -
Такого бути не могло!
Підлітки поважали старших: знімали шапки з голови
І говорили не інакше, як через «прошу»,через «ви».
Поганих написів на мурах не зустрічалось в ті часи.

В людей тоді була культура й велика тяга до краси.
Наслухаюсь - бере зажура...А що це з нами сталось
враз?!

Куди поділася культура? Коли повернеться до нас ?

Учениця:

Ось, які були часи. Але ми, галицькі діти, славного
Данила правнучата. Нам у цьому місті жити і для
нього славу здобувати.

Пісня «Львове, мій!»

(Сл. та муз. І.Шевчук)

Ведучі:

Наші спадкоємці будуть добрими й сильними,
щедрими на любов до рідної землі, що обдарувала їх
неоцінними скарбами. Вони творитимуть хороші
справи, і древній Львів молодітиме з року в рік.

Учениця:

Горджуся Львовом і росту для нього.

Не знаю міста іншого такого.

Це тут, по львівським посивілім бруку,

Ходити вчивсь я з мамою за руку.

Слова найперші вимовляв за татом,

Сміявся, плакав...Львів - це мій початок.

І де б не був я, серцем полум'яним

Скажу по праву: «Я малий львів'янин !»

(Всі разом говорять: «Ми справжні галичани!»)

Пісня «Галичани»

(З репертуару І.Кульчицького)

НАЙКРАЩЕ МІСТО НА ЗЕМЛІ ДЛЯ МЕНЕ ТИ, МІЙ ЛЬВОВЕ

Мета. Ознайомити учнів з цікавими фактами історії рідного міста.

Святково прибрана зала. На сцені світлини Львова.

Дійові особи: Ведучі, Учні, Княгиня, Князь, Лев, Боярин, Біла Панна, Бузкова Панна, Лісова Панна, Годинники.

Ведучий. У старовинному місті Львові, де мало води у фонтанах, а дощових днів буває багато, де живуть кам'яні леви, а звивистими вуличками з веселим передзвоном котиться трамвай, у НВК ім. В.Стуса 4-А клас закінчував початкову школу.

Учень 1.

Незабаром канікули. Так хочеться подорожувати Україною, побачити нові місця.

Учитель.

А куди б ви хотіли хотіли поїхати? Про що хотілося б дізнатися?

Учень 2.

Розповідають, що у печерах лісництва Розточчя живуть у келіях духи монахів.

Учень 3.

А я чув, що у підземеллі Олеського замку є тунель, яким можна вийти на територію іншого поселення.

Учень 1.

А скелі Довбуша славляться скарбами, які сам Довбуш роздавав бідним людям.

Учень 2.

А чи знаєте ви, що у самому серці Львова на Княжій горі заховані скарби Данила Галицького.

Учень 3.

Мабуть, нам краще познайомитись з історією свого міста.

Учень 4.

А з чого почнемо мандрівку?

Учень 2.

Звичайно, що з розповіді про Львів.

Учень 1.

Наше місто старовинне, загадкове і трішки подібне на казку. То й розповідь ми розпочнемо так, як починаються казки.

Учень 5.

Давно-давно в одній далекій країні жив собі князь. Називався він Данило, а країна, якою він правив, - Галицько-Волинське князівство. Щоб захистити свою землю від ворогів, князь Данило в різних місцях князівства будував укріплені замки, городи. На місці цих замків пізніше виростили міста. Так було засноване і наше місто, назване на честь князенка Лева, який згодом розбудує Львів і перетворить його у столицю Галицько-Волинського князівства.

Учень 6.

Літописи не подають нам точної дати заснування Львова, та перша згадка про місто датується 1256 роком. Саме від цієї дати вчені - історики ведуть літочислення нашого древнього міста. Проте, існують припущення, що Львів є значно давнішим, що назва його походить від лева — короля звірів. Втім, як було насправді, не так уже й важливо. Львів може пишатись своєю давниною. Герб давньоруських князів — гордий і сильний лев, це і герб сучасного міста. А

історія заснування Львова, його становлення і велич невіддільні від імені і слави князя Данила.

Учень 7.

Через багато років нащадки вшанували пам'ять князя Данила Галицького, спорудивши йому величний пам'ятник. З глибини віків примчав до нас вершник на баскому коні. Мужній воїн, мудрий князь, перший український король Данило своєю постаттю ніби кличе нас завжди стояти на варті рідної землі, щоб більше ніколи на неї не ступала нога чужинця.

Учень 8.

Мандрівку нашим древнім містом ми, звичайно, розпочнемо з Високого Замку. Для більшості львів'ян назва “Високий замок” асоціюється з горою, на якій стоїть телевежа, парком або рестораном. Проте рідко хто задумується: “А де ж той замок, від якого походять усі ці назви?” Невже він зник назавжди, невже не залишив по собі сліду? Саме тут, понад сім віків тому, на найвищій горі, що дістала назву Княжої, була збудована добре укріплена фортеця. Ніхто краще не розповість про заснування нашого міста, як сам князь Данило Галицький.

(Під старовинну музику виходить княжа сім'я).

Княгиня.

Нове місто будувати
Над Полтвою князь звелів,
І робота закипіла:
Ліс рубати почали,
Тут копають рів глибокий,
Нагортають там вали.

На горі, на княжій, буде замок,
Поруч — вежа з стовбурців.
Скільки теслярів зійшлося,
Скільки з'їхалось майстрів!
От і замок став великий,
Трохи хмар не дістава,
Захищає місто наше,
Як сторожа мовчазна.

Князь.

Забіліли мури, вежі,
І з'явилися церкви,
І на славу Льва - князенка
Я назвав це місто Львів.
Раз у раз цеглинка клалась,
Наше місто будувалось.
Верховодив тут мій син,
Гордий, сильний господин.
Ось чому на гербі Львова
Лев і грізний і чудовий -
Захищає наше місто,
Де цвіте усе барвисто.

Ось ця грамота, сину, засвідчує, що я дарую тобі
Львів. (Зачитує грамоту).

“Се мовлю я, Данило, князь Галицький, синові своєму
і всім, хто се слухати буде або читати. Така в цьому
воля моя, бо даю тобі, сину, город Лева, якого же
нарік іменем твоїм. А славен хай буде трудами і
звитягами твоїми. І стоятиме город, доки стоятиме
земля Галицька наша!”

Лев.

Дякую, батьку, за велику довіру. Я зроблю усе, щоб прославити своє місто!

Княгиня.

А дотримаєш слова?

Лев.

Дотримаю.

Княгиня.

Любий князю, а пам'ятаєш, яким ти розгніваним повернувся з останнього походу, але все таки не змінив свого рішення, дотримав слова.

Князь.

Так було і буде! Королівське слово — закон!

Княгиня.

Розкажи про хитрого боярина.

Князь. Цей випадок цікавий. Я звелів стратити боярина, котрий не підоспів на підмогу зі своїм загоном під час бою, а залишився у засідці. Перед смертю боярин попросив випити келих вина.

(Боярина подають вино, але у нього дуже тремтять руки).

Князь. Заспокойся! Тебе не стратять, доки ти не вип'єш до дна цей келих вина.

(Боярин, зачувши такі слова князя, розбиває келих).

Князь. Пора тебе стратити.

Боярин (скрикнув). Пане мій, князю, ти не повинен зламати свого слова!

Князь. Якого слова?

Боярин. Ти сказав, що мене не стратять, доки я не вип'ю до дна цей келих. Хіба ж я випив, що ти посилаєш мене на страту?

Князь (розсміявся). Тьху! Хай мені грець, коли не впіймав ти мене на слові. Слово королівське не можна ламати! Ну, Господь з тобою, вертайся до свого маєтку. Не дав тобі Бог хоробрості, то хоч хитрістю наділив.

Учень 9.

Майже сто років княжий замок був неприступним для ворогів.

Біля Замку ви були? Львівські бачили вали?

В давніх мурах є віконця, в них щілини не для сонця...

Ці віконця, знай, - бійниці! Били з них порохівниці,

Вилітали стріли гострі, аж відлунням гахкав простір...

Воїни на смерть стояли — ворогів від мурів гнали!

Кажуть, тому сімсот років, мури ці були високі...

Рів навколо був з водою, - захищав перед ордою.

Вірним захистом були для людей оці вали.

Учень.

Але Галицько - Волинське князівство на той час вже було ослаблене татарським набігами та незгодою між князями. В1340 році польське військо на чолі з Казимиром напало на Львів. Княжий замок був зруйнований, всі укріплення спалені, а скарби галицьких князів пограбовані. Львів опинився під владою Польщі.

Учень 10.

Поряд з Княжою горою була інша, що згодом стала називатися Замковою. Саме на цій горі поляки стали споруджувати новий замок і фортецю. Водночас король будував при замку нове місто, для якого хотів мати надійну оборонну твердиню. Замок будувався

довго, зазнавав змін і перебудов. Його було названо Високим, щоб відрізнити від другого замку в місті, який називався Низьким (він містився там, де тепер театр ім. Марії Заньковецької). Так постав середньовічний Львів з дивовижною природою. Ось як мандрівник Мартин Груневег описує природу Львова року 1582.

Учень.

Це не місто — дивовижа посеред земного раю.
Я такого ніде більше у мандрівках не здибаю.
Проживають тут русини і русинська їхня мова.
Серед пагорбів — долина, в ній блукає рідна мова.

Учень.

І ось тут, серед простору, що її з усюди видно,
Височить гора чудова, не гора, а чудо світу.
Тут є все: долина, гори, поле, хащі, переліски.
Все відразу за порогом — тільки вийти з брами міста.

Учень.

І садів таких розкішних більш нема у королівствах.
Виноград, хоча тутешній, для вина і можна їсти.
Кипариси, розмарини тут не тільки у вазонах —
Їх знайдеш і по садибах, бо прихильне їм просоння.

Учень.

Тут і дині, й артишоки, й інші гості закордонні.
Овочі тут прищуть соком, все смачне, аж тане в роті.
Нагідки тут і фіалки — круглорічно квіти свіжі.
Це не місто, це альтанка серед світу дивовижна.
(Під спокійну музику з'являються панянки-привиди)

Біла Панна.

Зеленим літом місто оповите,
Моргають затінки віконцями осонь...

Бузкова Панна.

По львівських вулицях
ходити б і ходити -
немає щастя більшого, либонь!

Лісова Панна.

Вузькими вуличками Львова
Повільним кроком виміряєм час,
Й герої із легенд середньовіччя
Немовби знов охороняють нас.

Біла Панна.

Ми – львівські привиди. Я – Біла Панна. Дуже люблю
зачіпати нічних перехожих.

Бузкова Панна.

А я дуже люблю бузкові квіти і з'являюся у нічних
сутінках. Я – Бузкова Панна.

Лісова Панна.

Колись давно я мешкала у лісах львівських
передмість. І я, Лісова Панна, застерігала від
небезпеки мисливців. Але вони чомусь завжди
лякалися мене.

Біла Панна.

Зазвичай ми з'являємось під покровом ночі.

Бузкова Панна.

Ми прогулюємося у тіні від дерев і жартуємо з поодинокими нічними перехожими.

Лісова Панна.

Але вони не розуміють наших жартів, лякаються і втікають.

Біла панна.

Ми поведемо вас вулицями нашого казкового міста.

Бузкова панна.

Старий Львів — це перш за все площа Ринок. У середньовічному Львові це була міська торговиця, з ятками, крамницями. Сюди з'їжджалися купці з різних міст і країн. “Тут, як у Венеції, стало звичним зустрічати на ринку людей з усіх країн світу у своєму вбранні. Коли бачиш, як на ринку вирує натовп критян, турків, греків, італійців, зодягнених по-корабельному, видається, наче тут порт відразу за брамою міста,” згадував мандрівник. На львівському ринку можна було побачити шовки, килими і прянощі з країн Сходу, хутра з Росії, вина і худобу з Угорщини, товари з інших західноєвропейських країн.

Лісова панна.

Від кожного кута площі Ринок відходить по дві вулиці: Руська та Сербська, Галицька та площа Катедральна, Шевська та Краківська, Домініканська та Друкарська, що через 50 метрів перетинаються ще з чотирма. Це — найстаровинніші вулиці.

Біла панна.

На всіх кутах площі симетрично розміщено фонтани з фігурами греко-латинських богів (Нептун, Діана, Адоніс, Амфітрита). Ці фонтани споруджено на місці давніх криниць наприкінці 18 ст. - на початку 19 ст.

Учень.

Кам'яниста, квадратова у самісінькій середині
Площа Ринок — серце Львова
З давніх - давен і понині.
Вулички біжать від від неї на усі чотири боки...
Є тут статуї, музеї, серед площі — дім високий.
Не так дім, як сіра вежа
Із годинником на мурі...
Біля входу леви стежать —
День і ніч очей не жмурять.

Бузкова панна.

Ратуша має 156 кімнат і 9 залів. Висота ратушевої вежі — 65 м. На ній розміщений оглядовий майданчик, до якого можна піднятися, подолавши 300 сходинок.

Лісова Панна.

Оточують площу Ринок 44 будинки, над порталами яких можна побачити вирізьблених із каменю левів. Зображення лева — складова частина герба міста.

Учень.

Тінь грайлива від дерев,
Кам'яний у тіні лев.
В ніздрях — вітер, жар в очах,
Буйна грива, що аж страх.

Так стоїть лев день і ніч
Протягом цілих сторіч.
В тінях-затінках дерев
Не один у Львові лев.
Може сотня, може, й дві,
І всі леви — вартові.
Як зачинить нас хто-будь,
Леви зразу заревуть.

Біла Панна.

Місто - фортеця, місто - ринок. За час свого існування Львів зазнав 30 війн і 40 пожеж. На нього зазіхали турецькі яничари, литовські, шведські, польські, австрійські, німецькі загарбники, але нікому не вдалося підкорити й поневолити древнє місто.

Бузкова Панна.

Іноземці привласнювали собі право на нього, називали Леополіс, Левенсбург, Лемберг, Львув, тільки не тим ім'ям, котре дали місту його засновники.

Учень.

Як бачимо, Львів увесь час був під чиймсь гнітом. Це не могло відбитись на культурі, архітектурі, мові міста. Але все ж неповторність міста в переплетенні епох: бароко, ренесанс, готика вирізняє його серед інших. Ідучи вулицями старого Львова, уявляєш граціозність з якою проходив Данило Галицький, величність Богдана Хмельницького, якого вітали львів'яни, відчуваючи гордість за своїх предків.

Учень.

Чудовий Львів навесні, коли його гори і пагорби вкриваються ніжною зеленню, коли птаство щебече у парках, коли запалюються “свічки” на каштанах, коли цвіте бузок. А коли цвітуть тюльпани і нарциси, ви мимоволі стоїте і милуєтесь ними.

Учень.

А які красиві львів'янки. Ще у 18 столітті турецький мандрівник сказав: ”У сприятливому кліматі тутешніх місць дівчата такі гарні, що побачивши їх втрачаєш голову...”

Учень.

Восени наше місто, мов казка. Відомо, що львівська осінь — золота пора року: сонячна, тепла, лагідна. До середини грудня цвітуть у парках і скверах хризантеми. На околицях Львова сади вгинаються від плодів, висять над перехожими яблука, чваняться міським походженням... Але що це? Неначе накрапає дощ. Але не хвилюйтесь, ніщо не може зіпсувати настроїв львів'янам.

Учень.

Знов падав дощ.
І музику осінню
Заграли краплі
На брудному склі.
Знов падав дощ,
Десь гілку непомітно
Поцілували губи дощові.
Байдужі краплі скачуть по калюжах.
І тет-а-тет: я й пожовтілий сад.

Застигли краплі, дощові сюжети,
й маестро-вітер на вогких очах

Звучить пісня “Дощик у Львові”.
(Сл. Т.Василько, муз. Є.Заставний)

Учень.

Чому ти сумуєш? Поглянь, дощик закінчився, знову на
небі сонечко, а ти невесела.

Учениця.

Так. Дощик закінчився, змивши весь порох з
львівської бруківки, дерев, будинків, змив сміття, але
чи надовго? Ти знаєш, мені дуже прикро дивитися, як
після такої чистоти дехто з львів'ян, проходячи
вулицями, недбало кине огризок від яблука чи
обгортку з-під морозива, або зробить написи на стінах
чи парканах. А от колись...

Моя прабабця пам'ятає,
Яким був Львів у давнину.
Коли вона розповідає,
Я, навіть, оком не моргну!
Чистенькі, рівні тротуари...
Щоб десь папірчик чи стебло...
Щоб хтось когось
Штовхнув чи вдарив -
Такого бути не могло!
Підлітки поважали старших:
Знімали шапки з голови
І говорили не інакше,
Як через “прошу”, через “ви”.
Поганих написів на мурах
Не зустрічалось в ті часи.

В людей тоді була культура
Й велика тяга до краси.
Наслухаюсь — бере жура...
А що це з нами сталось враз!
Куди поділася культура?
Коли повернеться до нас?

Учень.

Ось були часи. Але ми — галицькі діти, нам у цьому
місті жити і для нього славу здобувати.

Учень.

Чи подобається тобі вечірній Львів?

Учениця.

Туман на землю приземлився й сів,
У шапці-невидимці тихне Львів.
І граються у хованки вогні,
І жмурить ясна зірка у вікні.
Де небо? Де земля? Ніхто не знає.
Туман по струнах сні перебирає.

Учень.

Маленькі хлопчики і дівчатка вірять, що коли настає
вечір, і сутінки лягають на місто, леви і левенята
сходять зі своїх п'єдесталів і охороняють мирний сон
міста Львова.

Учень.

Кам'яні леви й левиці,
Що їм ночами сниться?
Під львівськими кам'яницями
Ні з ким наговориться.

Вдень поспішають в крамниці
Мами з дітьми, не левиці.
А левенятку так хочеться
Модну вдягти сорочечку,
Джинси і справжні кеди,
Такий, як у Левка, светр.
Потім піти погуляти
В скверику або на святі
В самого князя Данила —
Де радість літа стокрила.
Мама — хоробра левиця:
Просить синка не журиться:
Там, на Високому Замку,
Як звечоріє, до ранку
Воїв чекають із бою —
Король воює з ордою.
Вернеться — закам'яніє,
Глянути в вічність зуміє.
Станем, як леви, на варті,
Князівської слави варті.

Учень.

У старому місті Львові
Левеня живе чудове.
І сидить воно на троні,
У якому так і тоне.
Бо не лев воно, як татко,
А маленьке левенятко.
В левеняти справ чимало,
Львівські ліхтарі вмикати,
І на ратуші з забави
Переводить стрілки жваво.

Звучить пісня “Левеня із міста Лева”

(автори невідомі)

Учень.

Чи замислювались ви коли-небудь, чому й звідки у Львові так багато левів? Старші люди кажуть, що і не леви це зовсім. Якщо уважно придивитися до символів нашого міста, можна помітити, що вони нагадують людей. І це не випадково — адже це колишні львів'яни, які в своєму житті щось зробили для свого міста. Серед них є правителі і прості городяни. Існує одна ніч в році, коли всі львівські леви збираються у потаємному місці. А на свої зібрання вони запрошують лише тих львів'ян, які творять добро для міста Лева і розповідають їм свої історії.

Учень.

Головує на цих зборах лев із найстарішого з львівських гербів, оскільки це засновник нашого міста. Вже багато століть він стоїть у відчиненій львівській брамі. Поряд із ним правними гордовиті леви з площі Ринок — колишні бургомістри.

Учень.

На почесному місці — лев із Високого замку, куди він потрапив з-під старої ратуші. Це поважний городянин, який, не шкодуючи власного життя, вступив у бій з розбійниками й врятував життя бургомістра. Після цього поруч із входом до ратуші, на високому кам'янистому стовпі, з'явився лев, що тримав у лапах щит із написом: “Від вдячних львів'ян”

Учень. Усі затихають, коли з'являється лев-віщун, який колись служив флюгером, а нині сумує у музеї. Золотий блиск і корона свідчать про його винятковість. А й справді, коли він був ще людиною, то заслужив повагу городян за те, що вмів передбачати повені, пожежі та інші лиха. А коли став левом — його розташували на шпилі ратушевої вежі, де він і надалі служив львів'янам. Якщо до міста наближались вороги, то лев-віщун падав з даху в той бік, звідки слід було очікувати небезпеку.

Учень.

Вхід до потаємного місця пильнують два мармурові леви — колишні воїни, які загинули, боронячи вхід у місто. Трапилось так, що ворог уже декілька тижнів тримав в облозі Львів. Однієї темної ночі зрадник відкрив один із входів у місто. Лише два мужні воїни вступили у бій. Вони не пропускали ворога поки не підійшла підмога.

Учень.

На своїх зібраннях полюбляють леви покепкувати із двох братів-сідлярів. Які за життя були настільки дружними, що і стали левом з однією головою та двома тулубами на розі вулиць Галицької та Староєврейської. Брати не тільки були вправними ремісниками, але й добрими порадниками для городян.

Учень.

У найтемнішому кутку, наче привид, займає своє місце лев, який ніколи не бачить денного світла, - лев із печери Святоюрської гори. Колись він був воїном. Володарем могутньої держави, але згодом відрікся від світу і став першим львівським монахом та оселився в одній із печер. Відтоді гору стали вважати святою, а згодом над печерами звели церкву Святого Юра.

Учень.

Єдиним, хто не приходить, а прилітає на таємне місце, є крилатий лев - іноземець, що не випускає із своїх лап книги. За людського життя він багато подорожував. Проте зі всіх міст світу він обрав Львів і оселився у ньому назавжди, і, будучи консулом, запрошував до Львова купців, із цілого світу, які приводили сюди багаті каравани товарів.

Учень.

Жодне зібрання не обходилося без частування. Пригощає всіх лев - корчмар, який, навіть, при поважній публіці не випускає з пащі виноградне гроно. Це був чоловік веселої вдачі, він допомагав вбогим та годував голодних. Його корчму при вулиці Руській знало все місто. Мабуть, тому і серед левів у нього так багато друзів.

Учень.

У всі часи особливо шановані леви — це будівничі Львова. На зібраннях вони ведуть суперечки про сучасне архітектурне обличчя міста. І сумують, коли хтось не приходить, зникнувши назавжди разом з черговим зруйнованим будинком.

Учень.

У цю ніч надовго вони покидають львівські площі, вулиці, музеї, квартири, щоб зранку знову зайняти своє місце.

Учень.

Розгулюючи проспектом Свободи, важко уявити собі, що 250 років тому це була розлога долина річки Полтви, заросла чагарником, осокою, заболочена. Сама ріка часто змінювала тут своє русло. Всі львів'яни знають, що на річці Полтва, яка в той час протікала теперішніми проспектами Свободи і Шевченка збудований академічний театр опери та балету ім. С. Крушельницької — окраса нашого міста.

Для цього над річкою звели залізобетонне склепіння, а сам театр побудували на штучному, теж залізобетонному, острові. Цікавим є те, що річка Полтва, у якій за львівськими легендами, свого часу навіть жили водяники, продовжує текти тунелем, який і пролягає по центральній осі проспектів.

Де поділась річка бистра, та — породжена з потоків,
Що несли їй воду чисту — з Пасіки і зі Сороки.

З Погулянки один вплив, другий — із Залізних водів—

І зустрілися привітно, розлучити їх вже годі.

І помчали води разом попри Гору аж до Бугу.

Полтвою із того часу називати річку будем.

Оббігала місто луком, не губилася в мочарах,

На її багnistих луках раз топилися татари.

Ще вона млини крутила містичів і, навіть, княжий.

Мостиком ішли в гостину звідусіль мужі поважні.

І залюблені на мостик йшли на здибанку, аж поки
Місто браму не опустить, дбаючи про мир і спокій.
То чи ж Полтва сподівалась, що настане час
похмурий,
Що під землю, попід вали її пустять вбгавши в рури?

Учень.

Так не стало річки, але у 1900 році Львів вступив у
XX століття з новим театром. Та чи знаєте ви, що
театр ім. Марії Заньковецької старший за оперний на
52 роки. Фундатором театру є польський меценат
Станіслав Скарбек, який власним коштом побудував
театр за шість років. Львів отримав одну з найбільших
у Європі театральних будівель, що поступалася тільки
спорудам міланського театру “Ла Скала” та
придворного театру в Дрездені.

Учень.

Що ж говорять про Львів у світі?

Учень.

Львів — це княже місто, горде і величне.

Учень.

Львів — місто сплячих левів. А ще місто стоїть на
семи горбах, як і Рим.

Учень.

Львів — маленький Париж. А, може, Париж — це
великий Львів?

Учень.

Львів — це друга Венеція.

Учень.

Львів — це місто-феодал, власник. На території
України це явище рідкісне. Львову належало 11 сіл, а

потім їх стало 18. Їх називали “міські села”, і нині вони всі увійшли до складу Львова.

Учень.

Що не крок — нова зупинка, зачарований стою.
Площам, вулицям, будинкам всю увагу віддаю.
Був тут я не раз, не двічі, слів не маю для хвали —
Чудотворні будівничі наші прадіди були!
У сімнадцятому віці — всяка праця від руки.
А які тут кам'яниці! Ще стоятимуть віки!
Серцем, не лише очима, я сприймаю давнину.
І любов — тому причина, я давно уже збагнув.
Зачарований, з любов'ю вибрав мрію непросту:
Я також дома чудові будуватиму у Львові,
Тільки трохи підросту.

Учень.

Це казкове місто Лева зачарує всіх туристів
загадковими місцями, видатними пам'ятниками. В
місті нашому багато і соборів, і церков, і музеїв, і
театрів, парків, скверів і будов.

Учень.

Найдавніша мурована церква Львова — церква
святого Миколая. В міських документах згадується з
1445 року.

Учень.

Найстаріший львівський парк — парк ім. І. Франка,
створений у XVI столітті.

Учень.

Найстаріша вулиця Львова — вулиця Богдана
Хмельницького. Вона існує стільки, скільки існує
Львів.

Учень.

Найстаріша площа міста — площа Ринок. Вона здавна була осередком торговельного руху та громадсько - політичного життя.

Учень.

Найстаріший університет в Україні — Львівський Національний університет ім. І. Франка. Він був заснований цісарем Йосифом. Його урочисте відкриття відбулося 16 листопада 1784 року.

Учень.

Найстарішу у Львові публічну бібліотеку — книгозбірню Львівського Національного університету ім. І. Франка.

Учень.

Найстаріша літературна праця про Львів — це рукописний щоденник купця Мартіна Груневега з Гданська, за походженням німця, котрий мешкав у Львові в 1582 — 1602 роках.

Учень.

Львівська Політехніка — найстаріший в Україні технічний навчальний заклад.

Учень.

Перша в Україні друкована книга побачила світ саме у Львові. Це - “Апостол” надрукований у 1574 році друкарем Іваном Федоровичем (Федоровим).

Учень.

Перша Львівська газета, що була і першою і на теренах України, була “Львівська газета”. Вона видавалася французькою мовою з 15 січня до грудня 1776 року. А перша в Австро-Угорщині газета українською мовою була заснована у 1848 році і називалась “Зоря Галицька”.

Учень.

Найстаріший з нині діючих львівських ринків — Галицький.

Учень.

Перша в світі гасова лампа змайстрована також у Львові. У 1853 році у львівській аптеці “Під золотою зіркою”, зробили сенсаційне відкриття — винайшли простий спосіб очищення нафти для промислового вжитку. Аптекарі вперше у світі виконали хімічне очищення нафти, що дозволило її використовувати для освітлення і опалення.

Учень.

Першу лінію електричного трамваю в Європі та у світі було відкрито 16 травня 1881 року у Німеччині. А вулицями Львова перша пробна їзда електричного трамваю відбулася 15 травня 1894 року, хоча кінний трамвай курсував містом з травня 1880 року.

Учень.

Найдавніша згадка про годинник у Львові датується 1404 роком, але годинники на львівських вежах ніколи не показували однакового часу... Хотите знати чому?

Учень.

Це трапилось у місті Лева, у ті часи, коли люди вірили у те, що годинники керують плином часу, і лише зірки не підвладні їм. Головним і найстарішим еталоном часу був годинник на вежі міської ратуші. Треба ж

було такому статися, щоб одного разу опівночі він замірявся і вперше за багато століть замість дванадцяти разів пробив тринадцять. І час у місті зупинився: нічні птахи та кажани завмерли у повітрі, міська сторожа застигла на пів кроці, навіть дим з коминів завис сизими хмарками над дахами. Всі міські годинники спочатку нічого не зрозуміли, а коли отямилась, зчинили суперечку, чи можна далі вірити ратушевому годиннику, бо він такий старий і заміряний, що вже не може нести службу. Кожен почав доводити, що саме він має бути головним у місті. Першим слово взяв годинник з вежі монастиря Бернардинів.

Годинник 1:

Я стверджую, оскільки мною опікуються божі люди — монахи, то до мого механізму ніколи не вселиться нечиста сила, і я ніколи не введу в оману. А старий монах клаптями власного одягу затикає дірки та шпари на вежі, аби навіть найменший порух вітру не зашкодив моєму механізму.

Учень:

Йому заперечив іржавим голосом годинник з вежі Галицької брами.

Годинник 2:

Я найстаріший годинник у місті після ратушевого та є його найбільшою оздобою. А те, що у механізмі почали селитися птахи, то це тимчасово.

Учень:

Сліпий катедральний годинник лише посміхнувся.

Годинник 3:

Хоча у мене і нема очей циферблата, зате мої дзвони відзначаються найгучнішим серед годинників

голосом, який чути найдалі. А ще я — найточніший, бо відбиваю кожні п'ятнадцять хвилин.

Учень.

Кожен з годинників знаходив найпереконливіші, на його думку, слова. Ще б, напевно, довго тривав гармидер із скреготу шестерень, скрипу линв, бою дзвонів, писку стрілок, якби не отямився старий ратушевий годинник. Він чітко відбив дванадцять ударів. Час у місті рушив далі: залунали кроки міської сторожі, вулицями міста побігли веселі струмки, а у астронома в обсерваторії на свічках застрибали вогники. Він був єдиним із городян, хто зарухом зірок помітив, що час у місті зупинявся. Зранку всі зауважили, що міські годинники показують дещо різний час. І як не намагалися найкращі годинникарі налагодити вередливі механізми, з цього нічого не вийшло. А годинники на львівських вежах і досі не показують однакового часу.

Учень.

Сьогодні годинник на Ратуші — один із останніх діючих механічних годинників у Європі, на дзвонах якого є такі написи: *“Сніть спокійно, ми вас розбудимо”* і *“Люди, не проспите царствіє божіє і пильнуйте, бо не знаєте, які сьогодні часи”*.

Учень.

Час летить швидко. Підходить до закінчення і наша мандрівка. Обіцяємо, що будемо зростати і нести в майбутнє невмирущий український дух Львова.

МОВА КАЛИНОВА

Мета: формувати розуміння того, що українська мова - наш скарб, без якого не може існувати ні народ, ні Україна як держава. Розширювати знання про красу і багатство української мови. Пробудити почуття національної гідності. Виховувати любов до рідної мови, рідного краю, його традицій, почуття поваги до всього свого, українського, до художнього слова, пісні, повагу до батьків, бажання розмовляти рідною мовою.

Святково прибрана зала. На сцені вишивки, квіти, калина, вислови про мову.

Дійові особи: учні-читці, Сашко, Українка.

Звучить музика „Україна“ Т. Петриненко.

Вже кілька закривавлених століть

Тебе , Вкраїно, імені лишали...

Тож встаньмо , браття, в цю урочу мить,

Внесіте прапор вільної Держави.

(Вноситься прапор України)

Україно, ти для мене диво.

І нехай пливе за роком рік.

Буду , мамо, горда і щаслива,

З тебе чудуватися повік.

Ради тебе перла в душі сію,

ради тебе мислю і творю.

Хай мовчать Америка й Росія,

Коли я з тобою говорю.

Вельмишановна громадо! Сьогодні у цьому залі
звучатиме наше рідне слово, лунатиме українська

пісня, ми складатимемо шану і любов нашій
материнській мові і народу, що її створив.

Запрошуємо усіх вас на наше свято.
З'єднаймо ж свої голоси і серця в єдиній мелодії,
Одному ритмі.

Я поклик правди із трибуни Віча.
Мій гнівний вирок – вбивцям і катам.
Тобі я все віддам, двадцять віче,
І тільки мову рідну - не віддам.

Звучить пісня „Українська рідна мова”
(Сл. та муз. Олег Стадник)

Любіть Україну, як сонце любіть,
як вітер і трави, і води.
В годину щасливу і в радості мить.
Любіть у годину негоди.
Любіть Україну у сні й наяву.
Вишневу свою Україну,
Красу її вічно живу і нову,
І мову її солов'їну.

Наша Україна стала рідною домівкою для людей
різних національностей. Для кожного народу дорога
його мова, а нам українцям, найближча до серця
українська.

Мова! А що таке мова? Народ говорить, що „слово до
слова – зложиться мова.”

Першим до нас приходить слово: з колисковою
материнською піснею, тихою, доброю ласкою. Які
дивні ці перші слова: мама, тато, льоля, киця. Дитина

спинається на ноги, пізнає десятки, сотні нових ,
звучних та красивих слів: сонечко, зіронька,
Батьківщина, кохання.

Нема просто слова. Воно або прокляття, або вітання,
або краса, або біль, або бруд, або квітка, або брехня,
або правда, або світло, або пільма.

Мудре і добре слово дає радість, нерозумне і зле,
необдумане і нетактовне – приносить біду.
Словом можна вбити і оживити, поранити і
вилікувати, Посіяти тривогу і одухотворити,
викликати посмішку і сльозу, Породити віру і скувати
сили душі.

Не грайся словом. Є святі слова,
що матері з доріг вертають сина.
Спіши до неї, доки ще жива,
Допоки розум і допоки сила.

Знайди те слово – вічне і земне,
за часом час нам світ перестилає.
Минуще все. Лиш слово не мине
І та любов, що смертю смерть долає.

Рідна мово! Рідна мово!
Що в єдине нас злива,
Перші матері слова
Перша пісня колискова.

Мова – це глибина тисячоліть. Це найдорожчий
скарб, переданий нам сотнями і сотнями попередніх
поколінь, злеліяний у пісні, в переказі, приказці.

Слово нам доносить глибини віків радощі і
пристрасті, сподіванки й горе наших предків. Мова –
це душа народу.

Мова – то цілюще народне джерело, і хто не припаде
до нього вустами, той сам всихає від спраги.

Як не любити ту мову нашу?

Мені вона найкраща в світі.

Гарніша, ніж весняні квіти.

І як найпершої любові незаміню

Тієї мови. Її ніколи не віддам в поталу недругам.

Не дам. Над нею кпити і сміятись,

щоб легкодухим не страхатись,

Скажу за тебе гнівне слово.

Мова – це великий дар природи.

І у кожного народу вона своя.

Наш народ створював свою мову віками.

І витворив одну з

Найбагатших і прекрасніших слов'янських мов.

Триста тисяч пісень склала Україна цією мовою, в
тому числі явивши пісенні шедеври незрівнянної
краси.

Звучить українська народна пісня

Народна пісня – це душа народу. Історія зафіксувала
дати воєн, царювань, повстань, великих будов та
відкриттів, а пісня летіла у віки, всотуючи настрій,
світогляд, думи. Чине диво з див?

Учениця грає на бандурі.

У світі налічується близько 3 тисяч мов. І серед них – ніби запашна квітка в чудовому букеті – українська мова. Її багатство і краса, витонченість і мелодійність визнана світом.

У 1928 році у Парижі на Міжнародному конкурсі мов українська мова зайняла 3 місце (після французької та перської).

Мова рідна - з пісні та любові.
Це народ мій викохав таку.
Сотні літ несла вінець терновий,
Птахом билась в клітці на замку.
Та з Парижу, з конкурсу на мови,
Гордо йшла в лавровому вінку.

Вічний наш паспорт - пісня,
це пропуск у білий світ...
ми не ховали обличчя,
гордо ішли сотні літ.
Райдуга в небі висне,
Граючись в плесках вод.
Доки жива наша пісня,
Доти живий народ.

Яких тільки гонінь не зазнала наша мова за свою історію. Від Петра 1 і Катерини 2 до Сталіна і Брежнєва видавались укази про заборону книгодрукування. Та викладання українською мовою, закривались українські театри, скасовувалась українська преса, заборонялась українська дитяча

книга, вилучалась українська мова з навчальних закладів.

О слово рідне! Орле скутий!
Чужинцям кинуте на сміх!
Співочий грім батьків моїх,
Дітьми безпам'ятно забутий.

О слово рідне! Шум дерев!
Музика зорь блакитнооких,
Шовковий спів степів широких,
Дніпра між ними левів рев...

О слово! Будь мечем моїм!
Ні, сонцем стань! Вгорі спинися,
Осяйся мій край і розлетися
Дощами судними над ним.

Учні виконують танець

За століття зневаги, гонінь та репресій ми перестали розуміти божественну красу і таїну рідного слова. Які знання ми відкрили б для себе, якби заглянули в його душу.

Ось як прекрасно говорить про материнську мову Сергій Плачинда: „Красо моя!
В тобі мудрість віків і пам'ять
Тисячоліть і зойк матері у годину лиху, і переможний
Гук лицарів у днину побідну, і пісня серця дівочого в
Коханні своїм, і крик новонародженого...

Всесвітньо відомий перекладач, блискучий знавець багатьох мов, крoлевчанин Микола Лукаш, продемонстрував одного разу перед групою письменників багатство української мови. Брав угорське слова й дошукував його синоніми. Знаходив п'ять – шість слів. Потім проробляв такі ж операції з словом англійською, російською, польською та українською. Українська мова мала найбільше – до п'ятнадцяти- шістнадцяти синонімів.

„ Ви тільки погляньте, яким багатством є наша мова, - захоплено казав Лукаш – за нею велике майбутнє

Якщо вдаватися до цифр, то у 11-томному академічному „Словнику української мови” понад 136 тисяч слів. В аналогічному словнику російської мови їх близько 120 тисяч.

Україна дала світові геніальних і мудрих поетів, які заповідали любити і плекати рідне слово, бо воно – вічне і безмежне.

Ну щоб, здавалося, слова...
слова та голос – більш нічого.
А серце б'ється – ожива,
Як їх почуєш.

Ти постаєш в ясній обнові
як пісня линеш рідне слово.
Ти наше диво калинове,
Кохана материнська мова.

Рідна мова материнська!
Ти – душа мого народу.

Будь від роду і до роду,
Рідна мово материнська.

Ми з нею відомі усюди,
усе в ній, що треба нам є.
А хто мову свою забуде
Той серце забуде своє.

Українське слово. Ти частка тих,
що вже давно померли,
їх кров живуща, їх жага нетлінна,
безсмертне і величне, як Говерла,
Багате і дзвінке, як Україна.

Закоханим ти лагідне, як мати,
а недругам – як постріл із гармати.
Беру тебе, як скарб, в пісенній вроді
З джерел, що не міліють у народі.

Як парость виноградної лози
плекайте мову. Пильно й ненастанно
політь бур'ян. Чистіше від сльози
вона хай буде. Вірно і слухняно нехай
вона щоразу служить вам,
хоч і живе своїм живим життям.
Це пишний яр, а не сумне провалля
Збирайте, як розумний садівник,
Достиглий овоч у Грінченка і Даля,
Не майте гніву до моїх порад
І не лінуйтеся доглядати свій сад.

Мова, наша мова
Мрійнику – жар-птиця,

Грішнику – спокута,
Спраглому – криниця,
А для мене, мово,
Ти мов синє море,
У якому тоне
І печаль і горе.
Мова, наша мова –
Пісня стоголоса,
Нею мріють весни,
Нею плаче осінь,
Нею марять зими,
Нею кличе літо.
В ній криваві рими
Й сльози Заповіту.
Я без тебе, мово,
Без зерна полова
Соняшник без сонця,
Без птахів діброва,
Як вогонь у серці,
Я несу в майбутнє
Невгасиму мову
Слово незабутнє.

Буду я навчатись мови золотої
у трави – веснянки, у гори крутої
в потічка веселого, що постане річкою,
в пагінця зеленого, що зросте смерічкою.
Буду я навчатись мови – блискавиці
В клетоті гарячім кованої криці,
В кореневищі пружному ниви колоскової
В леготі шовковому пісні колискової,
Щоб людському щастю дбанок свій надбати,
Щоб раділа з мене Україна – мати.

Мово, наша мово,
мова кольорова,
в ній гроза травнева
й тиша вечорова
Мова, наша мова,
Літ минулих повість,
Вічно юна мудрість,
Сива наша совість.

Танець дівчат.

Слова, слова...Вони в собі всі різні:
тривожні й тихі, радісні й сумні,
є терпеливі , є жорстокі й грізні,
лукаві й чесні, мудрі і смішні...

О так! Смішних немало слів у нас,
бо веселий народ український.

СМІШИНКИ

Як невдаха виступав
От я вчора виступав!
Ви б почули, як співав!
Хоч немає слуху,
Я горлав щодоху:
До-ре-мі-фа-соль-ля-сі!
Голос мій почули всі.
А скінчив – що сталось!-
З місць усі зірвались,
Сцену ледь не рознесли,
А мене вхопили

Аж на вулицю несли
І вже там ... побили !

Дві дівчинки

- Ой, кумо, зима люта буде.
- Невже?
- Страшенні морози будуть!
- Та ну !
- Так буде холодно, що аж ну !
- А ти звідки знаєш ?
- Бо у мене кожуха нема!

Сашко

В трамваї переповненім
Сашко з м'ячем сидить
А біля нього згорблений
Старий дідусь стоїть.
Хтось до Сашка звертається:
Чи вас у школі вчать,
Як місце дати старшому,
Як старших поважать ?
- Та вчать – Сашко відказує.-
Але у дану мить
Розпочались канікули
І нас ніхто не вчить!

А зараз настав час для загадок. Це один з найдавніших і найбільш поширених видів усної творчості. З давніх - давен через них передавався життєвий досвід народу, знання, а також перевірялися розумові здібності підростаючого покоління, таких , як ви діти.

ЗАГАДКИ

Дуже я потрібна всім –
І дорослим і малим.
Всіх я розуму учу,
Хоч сама завжди мовчу... (Книга)

В небі я труджуся –
Знає мене кожний
Я на всіх дивлюся
На мене ж не можна... (Сонце)
Мию, мию без жалю
Мию там, де брудно.
Цю роботу я люблю
Та від неї худну... (Мило)

Шерсть гладенька
І м*якенька,
Спинка гнеться
Хвостик в*ється –
Тільки лапки
Цап – царапки ! (Котик)

На городі в нас росте
Сонце ясне, золоте.
Жовте око, жовті вії,
Та чомусь воно не гріє. (Соняшник)

Летів птах через дах
Сів на воротах
У червоних чоботах (Лелека)

Завжди ми накривали
Дружби ясні її столи,

Нас по піснях пізнавали
Де б ми таки не були.

Рідна мово, зелена діброва!
Чую пісню твою запашну.
Ти квітуєш пелюстками слова
У морозних димах полину.

Чую пісню твою колискову
і ридаю у чорнім чаду.
Воскресай, моя матінко мово !
Я листок у твоєму саду.

Мова народу – поняття священне . І зневажати її – це
не лише ознака без культур'я, а й бездуховності.

В землі віки лежала мова
і врешті вибилась на світ.
О, мово, ночі колискова!
Прийми мій радісний привіт.
Навік пройшла пора безславна...
Цвіти і сяй, моя державна ...

УКРАЇНКА.

Україно! Цвіте вишневий! Щоб наша мова буяла
пишним квітом ми присягаємо :
Любити і шанувати материнську мову.
Присягаємо!
Знати досконало нашу державну мову.
Присягаємо!
Берегти і збагачувати цей найдорожчий скарб.
Присягаємо!

Очищувати нашу прекрасну мову від словесного сміття.

Присягаємо!

Шліфувати кожне слівце калинове.

Присягаємо!

Передавати нащадкам наше пісенне диво.

Присягаємо!

Присягаємо, що ми не будемо останнім поколінням,

Яке читає „Кобзаря” в оригіналі.

Присягаємо!

Хай буде з хлібом кожен дім,
хліб пахне сонячно, медово,
а поруч з ним – струмком дзвінким
натхненне слово!

Вивчайте мову українську,
дзвінкоголосу, ніжну, чарівну,
прекрасну, милу і чудову,
як материнську пісню колискову.

Візьміть з собою усмішку, бажання,
Візьміть на згадку пісню на прощання.
І ким би не були, то знайте лиш єдине,
Що ви є на землі – Людина.

ЛЕСИНА ПІСНЯ

Мета: передати силу і глибину поетичного світу Лесі Українки, виховувати любов до українського поетичного слова, до Вітчизни, до творчої спадщини поетеси, почуття прекрасного.

Святково прибрана зала. На задній стіні сцени портрет Лесі Українки, вишивки, квіти, плакат зі словами:

«Ні! Я жива!

Я вічно буду жити,

Я маю в серці те,

Що не вмирає!»

Дійові особи: Леся, Михайлик, Батько, Лікар, Учні-читці.

Звучить запис Вівальді „Пори року”, „Весна”

Була весна, весела, щедра, мила.

Промінням гра, сипала квітки.

Вона летіла хутко, мов сто крила,

За нею вслід співучії пташки.

Все ожило, усе загомонило –

зелений шум, веселая луна!

Співало все. Сміялося, бриніло,

А я лежала хвора й самотня.

Я думала: „Весна для всіх настала.

Дарунки всім несе вона ясна,

Для мене тільки дару не придбала,

Мене забула радісна весна.

Ні, не забула! У вікно до мене

заглянули від яблуні гілки,

замиготіло листячко зелене,

посипались білесенькі квітки.

Як я умру на світі запалає
покинутий вогонь моїх пісень
і стримуваний племін засіє,
вночі запалений, горітиме удень.

Ти себе Українкою звала.
І чи краще знайти ім'я.
Тій, що радість в муках сіяла,
Як Вітчизна велика твоя.

Кожним словом,
кожним променем думки
кожним болем своїм
живе в душі нашого народу людина,
що ім'я їй – Леся Українка.

Звучить пісня „Хотіла б я піснею стати”

(Сл. Л. Українки, муз. О.Калищук)

Здрастуй, Лесю!

Привіт Українко! 140 роки тобі, але ти молода, бо не
старіють ніколи серця, що віддані людям, Україні.

У вас іще попереду той справді казковий день, коли ви
вперше прочитаєте її драми, коли кожна дівчина
уявлятиме себе тендітною Мавкою, а кожний хлопець
із задоволенням слідкуватиме за вчинками Дон Жуана.

Але це все згодом. А поки, що уявіть Лесю Українку
зовсім маленькою дівчинкою, яка вперто називає себе

не Лесею, а Лосею. Їй всього 5 років вона пише першого в житті листа до улюблених дядька і тітки.

Леся:

Мене презвали на Лесю. Мишко колись нарисував на стінічорта та ще на дверях написав козячі різки і якесь лине. Ми все сидимо дома, а то було попросимо салата й підшкваримо собі. Ми приїдемо до Вас.

Бачите, які прості й потішні листи. Зовсім такі, які й пишете своїм бабусям чи дідусям. То по них важко вгадати, що з цієї панночки виросте велика українська поетеса.

Леся Українка – це її псевдонім, а справжнє ім'я – Лариса Петрівна Косач.

На шлях я вийшла ранньою весною
і тихий спів невміло заспівала,
а хто стрічався на шляху зо мною
того я щирим серденьком вітала:
самій не довго збитися з путі,
та трудно з неї збитися в гурті.

Яскравий зимовий чистий лютневий день приніс нам нашу Лесю.

Народилася Леся Українка 25 лютого 1871 року в Новоград-Волинському в славетній родині Косачів.

Лесин батько – Петро Антонович Косач , юрист, чоловік освічений і для свого часу передовий, мав лагідну і добру вдачу.

Мати Лесі – Ольга Петрівна Драгоманова (Олена Пчілка) – відома українська письменниця палко кохалася в народному мистецтві, невтомно збирала різмаїті орнаменти, тканини, вишивки, а також пісні, казки.

В сім'ї панувало художнє слово. Перекладали , писали твори, переказували історії, записували народні пісні і звичаї.

Пісня „Подоряночка” (народна гаївка)

Батько дуже любив літературу, пишався з того, що в Чернігові його учителем був Леонід Глібов. Знав його байки і розучував їх з дітьми. Часто звучала пісня „Стоїть гора високая”

Пісня „Стоїть гора високая” (на слова Л. Глібова)

Ось як згадує про Лесю її сестра Ольга.

Леся найбільше з усіх дітей була подібна до батька і вродою, і вдачею. Вона була лагідна, безмежно добра, надзвичайно терпляча та витривала.

Була вона делікатна у відносинах з людьми, намагалася нікого собою не затрудняти . Терплячи біль, жаль чи горе, намагалася не журити, чи мучити інших і переносила все у собі з якоюсь нелюдською силою.

Як дитиною бувало,
упаду собі на лихо
та хоч в серце біль доходив
я собі вставала тихо
„Щось болить ?” – мене питали
але я не признавалась –
я була малою горда –
щоб не плакати я сміялась.

Леся мала двох братів і три сестри. Та найближчим для неї був старший на півтора року брат Михайло. Все життя їх зв’язувала найщиріша дружба. До 13 – річного віку Лесі вони були нерозлучні і разом бавилися і мріяли, разом читали і навчалися. За нерозлучність їх жартома називали дома спільним ім’ям Мишолосією.

В 4 роки Леся вже вміла читати. Найулюбленішими книжками Мишолосії були праці Чубинського, „Кобзар”, оповідання Марка Вовчка, казки Андерсена, твори Жуля Верна, Даніеля Дефо.

СЦЕНКА

Михайлик :

Сідай, Лесю, будемо читати.

Леся:

Спочатку ти мені прочитай, а тоді я тобі. Добре?

Михайлик:

Добре, добре. Сідай і слухай. Ганс Андерсен „Дикі лебеді”

Леся:

А хто такий Андерсен?

Михайлик:

Великий казкар. А переклав для нас, Леся, ці казки дядько Старицький.

Леся:

Михайлику, я так люблю читати книжки. Спасибі тобі, що ти

Навчив мене розбирати літери. Я теж складатиму вірші, я буду

Писати так, як дідусь Шевченко.

Дуже любила Леся сербські пісні про русалок, вона навіть гру придумала в „Юнака та Вілу” – Михась був юнак, а Леся – Віла. Розігрували діти і сцени з Іліади чи Одиссеї. Подивіться, як діти грали гру „Козуню-любуню”

Діти виконують танець-гру.

Для менших Леся була і вихователькою, і наставником, і вчителькою. Для сестри Ольги, наприклад, вона написала підручник „Стародавня Історія східних народів”.

З раннього дитинства Леся почала знайомитися з народною творчістю і легендами, казками, піснями. Їх чула Леся від матері ще зовсім крихіткою.

У маленькій хатині, у тихім куточку
мати спить і дитина маленька.
У віконце розчинене линуть з садочку
Урочисті пісні соловейка.
Мати спить над колискою сина схилившись.
Певно пісню малому співала
А тепер приспала його, утомившись
Край його і сама задрімала.

Пісня „Місяць яснесенький”
(Сл. Лесі Українки, муз.К.Мясков)

Жила сім'я Косачів на Волині. Дивовижна природа навкруги, гостювання в дядька Лева, великий листяний ліс будили Лесину уява. Вона місячними ночами бігала до лісу і чекала, щоб їй привиділась Мавка. Цей образ зачарувала Лесю на весь вік.

Лісова пісня (уривок)

Леся була милосердною до всього і до всіх. Їй хотілося захистити зайченя від вовка, билинку від негоди, подружку від хвороби, людину від зла. Але зло зустрічалось не тільки в казках і книжках. Вона бачила його в житті.

Коли Лесі було 9 років несподівано для неї за революційну діяльність заарештовують її улюблену тітку Елю. Страшенно тяжко вона пережила цю звістку і написала вірш „Надія”.

Ні долі, ні волі у мене нема
зосталася тільки надія одна

Надія вернутись ще раз на Україну,
Поглянути ще раз на рідну країну.
Поглянути ще раз на синій Дніпро , -
Там жити чи вмерти , мені все одно,
Поглянути ще раз на степ, могилки,
Востаннє згадати палкії гадки...
Ні долі, ні волі у мене нема,
Зосталася тільки надія одна.

Це перший вірш Лесі.

Коли Лесі було 7 років, родина змушена була переїхати до Луцька, де оселилася неподалік від напівзруйнованого замку, що височів над містом. Замок одразу став місцем розваг дітей.

Тут вони створювали своє таємне товариство, наслідуючи дорослих члени товариства запозичили варту, пароль, клятву.

В дворі старого замчища – руїни,
зібрались ми на віче, все поважні,
учені голови, гладенькі і кучеряві,
і віком не малі – якби зложити
літа усіх, либонь століття вийшло б.
Ми всі були на зборах, всі дванадцять!
Обачні люди, тямили ми добре,
Що ми живем у небезпечний час,
Поставили сторожу біля брами –
Як хто надійде, щоб давала гасло –
І раду радили : таємне товариство
Ми закладали, і ніхто з „великих”
До нього доступу не мусів мати.

Зложили всі обітницю врочисту
Ховати до загину.

До 10 років Леся росла і розвивалася, як і всі діти. Була радісна, весела, любила співати й дуже добре танцювала в двох з Мишею. Коли їй виповнилося 5 років, батьки купили для неї фортепіано. Вона не тільки успішно навчилася грати, але й сама бралася складати музичні твори.

Гра на фортепіано.

Та невдовзі сталося велике горе, що потім невідступно, рік у рік, день у день аж 32 роки, аж до останнього подиху переслідувало й невимовно тяжко мучило її.

6 січня 1881 року в Луцьку Леся пішла на річку Стир подивитися, як святять воду і в неї дуже промерзли ноги. Скоро потому вона заслабла. У неї так сильно почала боліти права нога, що вона плакала од болю. Од тої пори починається Лесина 30 – літня війна з туберкульозом кісток.

СЦЕНКА
БАТЬКО

Добрий день, професоре. Ось привів Лесю.
Я вже говорив вам про її скаргу на ліву руку.

ЛІКАР

Підійди-но сюди , дитино. Як тебе звуть і скільки тобі років?

ЛЕСЯ

12,5, а звуть Лесею.

ЛІКАР

Треба оперувати твою руку. Не бійся, це не боляче.

ЛЕСЯ

Пане професоре, а чи зможу я грати на фортепіано.
Я так люблю музику. Хочу бути композитором.

БАТЬКО

Леся має свої невеличкі п'єси.

ЛІКАР

Повинна грати, дівчино. Але хто його знає, Петре Антоновичу!

Хвороба позбавила Лесю можливості стати піаністкою.

Мені інколи здається, що з мене вийшов би далеко кращий музикант, ніж поет, та тільки біда, що природа мені утяла кепський жарт.

Коли Лесі виповнилося 13 років, вона вже посправжньому взялася за літературну діяльність. В цей час у львівському журналі „Зоря”, за допомогою Івана Франка, були надруковані її перші вірші „Любка” і „Конвалія” за підписом „Леся Українка”, що означало „Леся з України”.

Вірш „Конвалія”

Росла в гаю конвалія

Під дубом високим,
Захищалась від негоди
Під віттям широким.
Та недовго навтішалась
Конвалія біла, -
І їй рука чоловіча
Віку вкоротила
Ой понесла конвалію
У високу залу.
Понесла її з собою
Панночка до балу.
Ой на балі веселая
Музиченька грає,
Конвалії та музика
Бідне серце крає.
То ж панночка в веселому
Вальсі закрутилась.

Діти виконують танець

Леся володіла німецькою, французькою, грецькою і латинською мовами. Могла спілкуватися англійською та італійською, глибоко цікавилась Європейською літературою, стародавньою і новою історією, перекладала, писала наукові статті.

Тяжка була в Лесі Українки доля. Спершу хворіла нога, потім рука, потім нирки, шлунок. Від хвороби Лесю відволікали книги, природа, хвилини поетичного натхнення.

Любила Леся згадувати своє дитинство, і сумуючи за ним писала, писала для дітей.

Тішся дитино, поки ще маленька,

ти ж бо живеш навесні,
ще твоя думка літає легенька,
ще твої мрії ясні
мрія полине із думкою вкупці
геть у далекі світа,-
крил не втинай сизокрилій голубці,
хай вона вільно літа!

Літо краснее минуло,
сніг лежить на полі,
Діти з хати виглядають
В вікна.. шкода волі!
Діти нудяться в хатині,
Нудять, нарікають:
„І нащо зима та люта? -
все вони питають.
Он все поле сніг завіяв,
Хоч не йди із хати!
У замкнуті дивись вікна,
Ніде й погулять!

Діти співають пісню „Вишеньки-черешеньки”
(Сл. Лесі Українки, муз. народна)

Так творчість Лесі Українки, її спадщина дуже багата і різноманітна. Всі її поезії свідчать про велику любов до українського народу. Вона любила українські звичаї, вбрання, пісні. І сама любила співати. Ті, кому пощастило почути Лесин спів, відзначають, що голос поетеси був не дуже сильний, але приємний. Лесі подобались сумні пісні. Давайте і ми в пам'ять про неї послухаємо українську народну пісню.

Учениця грає на бандурі.

Щиро любила Леся землю, природу України. Кожне деревце, квіточку. Травинку вважала своїми молодшими братами і сестрами. Леся часто плела із квітів віночки і прикрашала ними свою голівку. Вважалось, що віночок може захистити молоду дівчину. У ньому кожна квітка ніби оберіг від лиха, від нечистої сили і щось символізує. Давайте і ми з вами сплетемо віночок пам'яті для Лесі Українки. Які ж квіти будемо вплітати до Лесиноного віночка?

Я вплету до віночка деревій. Де б не росла ця рослина, вона скрізь цвіте, тому й вплітаю до віночка, як символ нескореності.

А я вплету до віночка ромашки-квіти миру і кохання. Це улюблені Лесині квіти.

Я хочу вплести у віночок барвінок. Барвінок - символ життя, пам'яті і вдячності.

А я безсмертник вплету. Безсмертник символ безсмертя.

А я вплету у віночок волошки. Ці квіти – символ вірності, постійності, прозріння.

А я хочу вплести до Лесиноного віночка калину – символ краси, вроди, мужності.

А я ще хочу вплести любисток - символ любові і відданості.

Я вплету у віночок конвалії, символ ніжності, чарівності.

Я хочу вплести мак-символ печалі і туги. Ми сумуємо за тобою, Лесю, тому вплітаємо мак у цей вінок.

Я вплету у вінок незабудки – квіти постійності і вірності.

Ось вже і готовий віночок. Покладемо його біля портрета Лесі Українки.

Про що думала Леся? Що хвилювало її? Десь із давнини долинає до нас голос завжди молоді Лесі Українки.

Горить моє серце. Чуєте, люди? Його запалила іскра палкої любові до вас. Ви навчили мене ніжності і жорстокості, пісням і стражданням. Спасибі, Вам, люди! Я не гніваюсь за свої муки, не нарікаю на долю. Вони дали мені сил, терпіння народного. Я ними житиму, я маю в серці те, що не вмирає. Я йду до вас, люди!

Шановні вчителі, батьки, учні! Ми безмежно раді, що змогли зібратися отут, в нашій школі. І звело нас до купи прекрасне Лесине слово.

Дякуємо всім за увагу.

ХОТІЛА Б Я ПІСНЕЮ СТАТИ

Мета. Познайомити дітей з життям і творчістю Лесі Українки.

Зал прибраний до свята: портрет Лесі Українки, прикрашений рушниками, квітами.

Плакат зі словами:

Довго щирими сими словами,
До людей промовлятиму я.
Я загину, - та довго між вами
Гомонітиме пісня моя.

Леся Українка

Діти одягнені в українські костюми.

Дійові особи: Ведучі, Бабуся, Леся, Мавка, Лісовик, Лукаш, Дівчата, Хлопці, Павлусь, Лелія-цариця, Лелії, Мама.

Вчитель:

Дорогі діти, шановні вчителі та батьки! Сьогодні ми запросили вас на літературно-музичну композицію “Хотіла б я піснею стати”.

Є люди, як свічки, згорають і відходять у небуття.

Є люди, як зорі, горять і світять усе життя.

Такою була, є і залишиться для нас велика українська поетеса Леся Українка.

Ведучий:

На Поліссі серед Волинських лісів, розкинулось село Колодажне.

Село як село, з хатинками, садочками, з криницею, з жінками і чоловіками, неслухняними діточками, з бабусями і дідусями.

Он ярочки зелененькі,
Стежечки на них маленькі,

Перевиті, мов стрічечки,
Збігаються до річечки.
Річка плине, берег рвучи,
Далі, далі попід кручі.

Ведучий:

Взимку селом пішла чутка, що приїжджають пани. Це було в суботу, а в неділю зранку всі мешканці села повибігали від нетерпіння на шлях дивитися, чи не їдуть. Десь аж ополудні в село в'їхали сани з красивими кіньми і попрямували до садиби. Коли сани зупинилися, вийшли чоловік і одягнена в широку сукню пані. Це були Петро та Ольга Косачі. А 25 лютого у них народилася донька. Яку назвали Ларисою.

Діти виконують пісню “Колискова” на слова Лесі Українки.

Ведучий:

Це потім вона стане великою поетесою, це потім її мужній голос прогримить на всю Україну і на весь світ. А поки що росте собі звичайна дівчинка. Не зовсім правда звичайна. Все її цікавить, захоплює, чарує: і чому пташки по різному співають, і чому веселка схожа на барвистий пояс, і про що гомонять старезні дуби, що верхів'ям сягають хмар. А ось і вона. Давайте спостерігати, якою була Леся у дитинстві.

*Дівчинка, яка виконує роль Лесі, декламує вірш
“Як дитиною бувало”*

(Сценка з оповідання Л. Храпливої “Дивна дівчинка”).

Бабуся:

– А куди це ти, дитино, йдеш?

Леся:

– До лісу, бабусяю.

Бабуся:

– До лісу? А хіба ти лісовика чи русалки не боїшся?

Леся:

– А чого мені боятися? От я читала в книжечці про русалочку. Та вона зовсім не страшна.

Бабуся:

– У книжечці? А ти хіба читати вмієш?

Леся:

– Вмію. Всі ж уміють.

Бабуся:

– Дивна ти, дівчинко! Убрана, як сі люди, говориш по-нашому, а от читати вмієш. Хто тебе навчив?

Леся:

– Матуся.

Бабуся:

– То й мати вміє читати? А чия ж ти? Щось я тебе ніде не бачила.

Леся:

– Бо я недавно із Звягеля приїхала. Я Косачівна, а звуть мене Леся.

Бабуся:

– То ти панова донечка? Я й не знала, що з панночкою розмовляю. Пани ж усе по-московському говорять.

Леся:

– Чого ж нам мови своєї соромитись? Всі родичі так розмовляють. І Лисенки, і Старицькі, і дядько Драгоманов, і тіточка.

Бабуся:

– А чи не страшно тобі по-українському говорити і одягатися?

Бабуся:

– Ой ні, бабуню, нізачо в світі своєї мови не відшураюсь.

Бабуся:

– Що ж, бачу, ти завзята. Рости велика!

Леся:

– До побачення, бабусю.

Ведучий:

До самісінької садиби Косачів підступало лісове урочище зі старими гіллястими дубами та густою ліщиною. Мало хто з дітвори наважувався ходити туди самотою, бо старші лякали дітей лісовиками та відьмами. А ще люди розповідали, що в лісі живе...

(Звучать варіації на тему купальської пісні “Марина”, композитор В. Гемберг”)

Ведучий:

Темною стіною зустрів дівчинку ліс. Столітні дуби простягли свої руки-покруччя, здавалося, що вони хочуть узяти її в свої обійми і затягнути у тривожну гущавину. Але дівчинка не злякалася, вона сміливо рушила вперед. Десь там у глибині лісу заховалася його таємна жителька — фантастичне створіння, схоже чи то на Русалку, чи на Мавку. Он, здається, блиснули зеленкуваті очі, майнула гнучка, легка постать... І справді, бачить Леся галявину, на галявині лісовик і Мавка. Десь далеко-далеко звучить сопілочка. *(Десь далеко чути звуки сопілки. Серед лісу на пеньочку спить Мавка. Неповдалік від неї Лісовик).*

Мавка:

— Ох, як довго я спала.

Лісовик:

— Довго, дочко, довго.

Мавка:

— А хто мене збудив?

Лісовик:

— Либонь весна.

Мавка:

— Весна ще так ніколи не співала, як тепер.

Чи то мені так снилось?

Мені, здається часом, що верба

Ота стара, сухенька, то — матуся.

Вона мене на зиму прийняла

І порохном стареньким устелила

Для мене ложе...

А осика все мене чогось лякає,

Вона й сама боїться — вся тремтить.

Дуби поважні надто.

Дика рожа зрадлива,

Так само глід і терен.

А ясен, глід і терен — гордовиті

Ні...Стій...Ба — чуєш?

То весна співає?

(Знову грає сопілка)

Лісовик:

— Та ні, то хлопець на сопілці грає.

Це людський хлопець,

Дядька Лева небіж

Лукаш на ймення.

Мавка:

— Хотіла б я побачити його.

Лісовик:

– Та нащо він тобі?

Се лісовим дівчатам небезпечно.

(Лісовик іде геть. З'являється Лукаш. Підходить до берези. Хоче зрізати гілку.)

Мавка:

– Не руш! Не ріж! Не убивай!

Не пий же крові сестроньки моєї.

Лукаш:

– Березу ти сестрою називаєш? Хто ж ти така?

Мавка:

– Я – Мавка лісова.

Лукаш:

– Що ж, ти зовсім така, як дівчина,

Ба ні, Хутчій, як панна,

Бо руки білі і сама тоненька,

І якось так убрана не по-панськи.

А чом же в тебе очі не зелені? О, уже зелені,

А були, як небо сині... О, тепер вже сині,

Як тая хмара... Ні, здається,

Чорні, чи може карі?

Дивна дуже ти.

Мавка:

– То гарна я тобі?

Лукаш:

– Хіба я знаю?

Таке питаєш.

Мавка:

– Чому сього не можна запитати?

Он бачиш, там питає дика рожа:

“Чи я хороша?”

– А ясен їй шепоче в верховітті:

“Найкраща в світі!”

Лукаш:

—А я й не знав, що в них така розмова.

Я думав — дерево німе, та й годі.

Мавка:

Німого в лісі в нас нема нічого!

Лукаш:

— А ти давно живеш на світі?

Мавка:

— Ніколи я не думала про це

Мені здається, що жила я завжди.

Так, я жива, я буду вічно жити,

Я маю в серці те, що не вмирає!

(Мавка виконує танок під звуки сопілки).

Ведучий:

Все виховання у сім'ї Косачів базувалось на народних традиціях. На сімейній раді було вирішено вивозити дітей в глухі села на цікаві події: весілля, колядки, обрядові свята. Та коли Косачі жили у Звягелі, мати вивозила дітей у село Жаборицю. Там Леся слухала стародавні перекази, легенди, різні народні ігри.

Ведучий:

Їздили в села, де Ольга Петрівна, мати Лесина, збирала вишивку, пісні. Зупинялись у знайомих і незнайомих. У селі Горовиця Леся вперше побачила свято Івана Купала. Коли запалахкотіло вогнище, дівчата і парубки заспівали жартівливі пісні.

(Інсценізація купальської пісні)

Дівчата:

Ой на горі під буйним вітром,

Не чули хлопці зозулі літом.

А як почули, полякались,

В глуху кропиву поховались.

Хлопці:

Ой летів черчик буйним вітром,
Не чули дівки зозулі літом.
А як почули, злякалися,
Та й під місточок поховалися.

Дівчата:

Ой наші хлопці, стрільці, стрільці,
Забили жабу в корчі, корчі.
Ой Іван каже: ряба жаба!
А Степан каже: моя баба!
Андрійко каже: переріжмо!
Терешко каже: цілу з'їжмо!

Хлопці:

Наша дівка по знаку -
Несе чорта у глеку.
Як чорт стрепенється,
То й глек розіб'ється.

Дівчата:

Ой на Купала вогонь горить,
А нашим хлопцям живіт болить.
Ой, нехай болить, нехай знають,
Нехай Купала не займають.

Ведучий:

Вже дорослою видала Леся в 1902р у Києві книжку
“Дитячі ігри, пісні, казки”, в якій умістила усе те, що
запам'ятала з дитинства. Ось послухайте пісню
“Козуня-любуня”.

Інсценізація пісні “Козуня — любуня”

Ведучий:

Батьки Лесі не посилали дітей до школи, щоб уберегти від небажаних впливів. Намагалися, щоб діти не спілкувалися з великопанськими родинами. Це було легко, бо пани й самі не пускали дітей, де говорять “по-мужицькому”. До дев'яти років діти вміли читати і писати, Леся вишила сорочку батькові, добре грала на фортепіано.

Ведучий:

Читати і писати Леся навчилася, коли їй було десять років, Відтоді книги стали її вірними друзями на все життя.

На шлях я вийшла ранньою весною
І тихий спів несмілий заспівала;
А хто стрічався на шляху зо мною,
Того я щирим серденьком вітала.

Ведучий:

Цим несмілим тихим співом був вірш “Надія” - перший вірш майбутньої поетеси, який вона написала у дев'ять років. Дивним видається те, що цей вірш написаний маленькою дівчинкою, є сумним і тривожним. Але він був реакцією на сумну подію у їхній родині. Дівчинка чула розмови дорослих, і вночі її маленька рука вивела на чистому аркуші такі рядки:

Ні долі, ні волі у мене нема,
Зосталася тільки надія одна.

Ведучий:

Уранці мама побачила на столі списаний аркуш паперу і зрозуміла, що цієї ночі її мала донечка почала нову сторінку свого життя — поетичну.

Ведучий:

А коли Лесі було 13 років, її вірші були вперше надруковані у Львівському журналі “Зоря”.

Редактором журналу був у той час Іван Франко. Мама порадила підписатися Лесі під віршами Українка. Саме так з'явився цей псевдонім, відомий нині цілому світу.

Ведучий:

Леся Українка протягом свого життя жила і в Києві, і в Гадячі, в своїй бабусі, Але найбільше любила Волинь. Тут для неї починалася Україна. Вона захоплювалась народним одягом, говіркою, обрядами, чарівною волинською природою.

Кругом садочки, біленькі хати,

І соловейка в гаю чувати.

Ой чи так красно в якій країні,

Як тут на нашій рідній Волині.

Ведучий:

Але важка хвороба прирікала її ще з юних літ на розлуку з рідним краєм. Леся Українка побувала в багатьох країнах світу: в Італії, в Єгипті, Швейцарії, на Кавказі та всюди їй мріялись росисті луки волинські.

Ведучий:

Вона з нетерпінням чекала весни, бо лише тоді могла повернутись у рідний край.

Ведучий:

Леся Українка була музично обдарованою, музики її навчав сам Микола Лисенко, видатний український композитор, друг сім'ї Косачів. Музика завжди наповнювала їх дім, тут дуже любили пісню, особливо “Стоїть гора високая” на слова Леоніда Глібова.

Діти виконують пісню “Стоїть гора високая”
(На слова Л.Глібова)

Ведучий:

Леся добре грала на фортепіано різні музичні твори, народні пісні, навіть власну музику. Проте, дуже скоро їй довелось залишити заняття музикою через хворобу. Це було великою втратою для Лесі, і вона написала вірш “До мого фортепіано”, де прощається з улюбленим інструментом.

(Учениця читає вірш “До мого фортепіано”)

Ведучий:

Знову мандри. Скільки себе пам'ятає — все переїзди. Одеса, Крим... Чорне море. Коли Леся вперше його побачила, то їй здалося, що світ обірвався, що все зникло вгорі, внизу і прямо- тільки небо. Небо і нічого більше. Перед нею море, в тисячоліттях оспіване поетами. Це вона знала. І все ж таки була приголомшена таким видовищем.

Діти виконують пісню “Вже сонечко в море сіда”
на слова Лесі Українки

Ведучий:

Для найменших своїх читачів Леся Українка написала чимало віршів.

Діти декламують вірші:

“Літо краснеє минуло”

“В час гарячий полудневий”

“На зеленому горбочку”

Ведучий:

А вірш Лесі Українки “Вишеньки” український композитор Володимир Таловиря поклав на музику. Послухайте цю пісеньку.

Діти виконують пісню “Вишеньки” на слова Лесі Українки.

Ведучий:

Леся дуже любила квіти. Улітку їхня садиба нагадувала суцільний квітник. На клумбах і грядках росли айстри, барвінок... Леся й садила їх, і доглядала. Квіти висівалися не будь-як, а “сонечком”, чи “місяцем”, чи ще якимось іншим способом. І дивлячись на цю красу, Лесина мама, Олена Пчілка, написала вірш про квіти, який назвала “Діточкам”.

Гайда, дітки, у садок!

Любо там і мило

Скільки всяких там квіток

Сей рік зародило!

Пишна рожа, мак чубатий,

Між кущами м'ята,

І барвіночок хрещатий

Стелиться до хати.

Сонце з неба світить, гріє,

Сяє, мов сміється,

І, як вільна пташка, мрія
До небес несеться.

Ведучий:

Закоханість у квіти лягла в основу красивої казочки про гарну квіточку.

Уявіть собі невеличку кімнатку, ліжко, на ліжку лежить слабий хлопчик. Лежить, він не спить, дивиться, широко розкривши оченята, на вікно, заслонене хустиною: хустина не зовсім заслонила вікно, збоку трохи видно шибку й можна побачити, як палає смужка блакитного світла аж додолу.

(Інсценізація казки Лесі Українки “Лелія”)

Дійові особи: Лелія-цариця, Павлусь, мама Павлуся, лелії, маки, чорнобривці.

Мама: Спи, Павлусю, пізно вже. Ти ж слабкий ще. Тобі треба заснути.

Павлусь: Мамо, мамочко, я не хочу спати. Розкажи мені казочку про маленьких ельфів, що живуть у квітах і про їхню царицю Лелію.

Мама: Ні, Павлусю, пізно вже, нехай завтра. Спи, моє любе хлоп'ятко.

Павлусь: Ти Лелія-цариця?

Лелія-цариця: Так! Ти радий мені?

Павлусь:

– Дуже радий.

Лелія-цариця:

– Зараз ти станеш маком, і ми полетимо до моїх сестричок, довідаємось, як вони живуть.

(Лелія одягає на голову зелену шапочку з прикріпленою квіткою маку. Вони вибігають, взявшись за руки.)

Лелія-цариця:

– Ото сплять і не чують, що ми до них прилетіли!
Вставайте, мої сестриці!

Лелія перша:

– Вибачай, царице-сестрице! Як би ти знала, як ми втомилися! Ох , бідні ми квіти!

Лелія-цариця:

– А що ж вам таке?

Лелія друга:

– Вдень нас руками займають, листя обривають, а часом і віку збавляють, гострим ножом стинають, несуть нас у панську палату, ставлять у воду, гублять нашу вроду.

Ой, сестрице, скільки нас погинуло, білий світ покинуло. Ось було недавно свято — скільки нас потято.

Лелія-цариця:

– Бідні, бідні, мої сестрички! А де ж моя сестричка наймолодша?

Лелія третя:

– Немає сестриці, немає, - в іншому садочку процвітає. Віддала сестрицю наша панна, випросила дівчинка Мар'яна, за щирю свою роботу влітку випросила щонайменшу квітку.

Павлусь:

– Засмутили мене твої сестрички. Полетіли до Мар'яни.

(З'являється лелія наймолодша).

Лелія-цариця:

– Здорова, люба моя сестричко!

Лелія наймолодша:

– Здорова, люба сестрице, лелія-царице! Де ти літала? Де ти бувала? Чи моїх сестричок ти видала?

Лелія-цариця:

– Видала, видала і про тебе розпитала?

Лелія наймолодша:

– Як же вони маються, мої любі сестриці, мої любі жалібниці? Чи згадують про сестру молоденьку, про лелію біленьку?

Лелія-цариця:

– Згадують, згадують, щодня плачуть по тобі.

Лелія наймолодша:

– Нехай не плачуть, нехай не ридають. Мені у цій квітниці краще, ніж цариці. Красуюся, пишаюся, із лишеньком не знаюся. Ще сонце не сходить, а моя Мар'яночка з хатини виходить, мене поливає та доглядає.

Лелія-цариця:

– Що ж, люба сестрице, скажи Мар'янці спасибі, що так гарно тебе доглядає. Рости ж, Леліє, розкішна, красна, щоби була доля щасна! Павлику, а нам час повертатися додому. Бачиш, он вже сонце сходить.

Павлусь:

– Леліє, я не хочу додому! Я ще хочу тут залишитись, у Мар'яни.

Ні, любий Павлусю, нехай іншим разом, на сей раз досить, мені ніколи, ще маю багато роботи. А ти лягай, відпочинь трохи. Прощай! Бувай здоровий!

Павлусь:

– Почекай! Почекай!

Мама (заходить до кімнати): А ти вже прокинувся, моя люба дитино? Як себе почуваєш?

Павлусь:

– Добре! Зовсім добре! А знаєш, мамочко, який мені гарний сон приснився! Мені снилась Лелія - цариця!

Це вона допомогла мені одужати! Якби ти знала, яка вона красива та добра.

Ведучий:

Отак і жила на Поліссі дівчина, плела із квітів віночки, прикрашала ними свою голівку. Вважалось, що віночок може захистити дівчину. У ньому кожна квітка, ніби оберіг від лиха, від нечистої сили і щось символізує.

Давайте і ми сплетемо віночок пам'яті для Лесі Українки. Які ж квіти будемо вплітати до Лесиного віночка?

Дівчинка 1

— Я вплету до віночка деревій. Де б не зросла ця рослина, вона скрізь цвіте, тому і вплітали її, як символ нескореності.

Дівчинка 2

— А я вплету до віночка ромашки — квіти миру і кохання. Це улюблені Лесині квіти.

Дівчинка 3

— Я хочу вплести у віночок барвінок. Барвінок — символ життя, пам'яті, вдячності.

Дівчинка 4

— А я безсмертник вплету. Безсмертник — символ безсмертя.

Дівчинка 5

— А я вплету у віночок волошки. Ці квіти символ вірності, постійності, прозріння.

Дівчинка 6

— А я хочу вплести до Лесиного віночка калину — символ краси, вроди, мужності.

Дівчинка 7

— А я ще хочу вплести любисток — символ любові і відданості.

Дівчинка 8

– А я вплету у віночок конвалії, символ ніжності і чарівності.

Дівчинка 9

– Я хочу вплести мак - символ печалі і туги. Ми сумуємо за тобою, Лесю, тому вплітаємо мак у цей вінок.

Дівчинка 10

– Я вплету у вінок незабудки — квіти постійності і вірності.

Ведучий:

Ось вже і готовий віночок. Про що думала Леся? Що її хвилювало? Десь із давнини долинає до нас голос завжди молодії Лесі Українки.

Діти виконують пісню “Хотіла б я піснею стати”

(Сл. Л. Українки, муз. О.Калищук)

ДИВОСВІТ КВІТІВ РІДНОЇ ЗЕМЛІ

Мета: ознайомити учнів із значенням квітів, їх різноманітністю, виховувати почуття любові і бережливого ставлення до природи.

Святково прибрано зала. На задній стіні сцени — веселка з хмаринками, на передньому краї сцени — квіткова доріжка. Зі стелі на ниточках "падають" краплинки сріблястого дощу. На плакаті збоку епіграф:

"Гарна, прекрасна чудо-земля,
ніжно берім її в руки свої,
щоб розцвітала і завтра вона,
бережімо її, бережімо її!"

Дійові особи: Ведучі, Підсніжники, Проліски, Мати й мачуха, Флокси, Дзвіночки, Конвалія, Айстри, Ромашки, Хризантема, Тюльпан, Маргаритка, Незабутка, Троянда, Нарциси, Барвінок, Жоржини, Мімоза, Мальва, Мак, Волошка.

Вчитель. За давніх-давен люди розуміли мову квітів, птахів, звірів. Ми з вами спробуємо прислухатись до живої природи, ознайомимось з дивосвітом квітів нашої любої неньки України.

Звучить бандура. Ведучі під звуки бандури декламують.

Ведучий.

Дзвенять десь бандури тонким переливом,
А в кожному звуку, у кожній струні
Б'є серце народу, сміється щасливо
І біль свій, журбу виливає в пісні.

Ведучий.

У них - подих вітру, легкий і пахучий,
Із запахом м'ят, чебрецю, полину.
А інколи чути, як стогне Ревучий,
Душевно співа про тяжку давнину.

Ведучий.

І знову сміється, дзвенить солов'їно
І сонячно зливу дарує струна.
Співа чорнобрива моя Україна,
І спів її, дума по світу луна.

Ведучий.

Квіти... Дитя... і прозора блакить.
В сонця литаври достиглий б'є колос...
Пісня дівоча над полем летить.
Десь обізвався перепілоньки голос...

1 і 2 ведучі.

Гарна, прекрасна чудо-земля!
Ніжно берім її в руки свої,
Щоб розцвітала і завтра вона,
Бережімо її, бережімо її!

З пари учнів виконують вальс.

З ведучий.

Неповторне диво — квіти.
Вони цвітуть для щастя, радості й добра.
Приносять у світ красу, ніжність.
Мовою квітів можна висловити свої почуття.

4 ведучий.

Вони вражають нас найтоншими пахощами, милують кольорами. На світі багато рослин і кожна з них має свою назву, а також — свою історію.

Звучить п'єса П.Чайковського "Квітень" із циклу "Пори року".

Під музику на сцену "виходять" квіти: проліска і підсніжник.

1 ведучий.

А ось і вони - перші весняні квіти! Малі, тендітні, ніжні, але скільки в них сили і снаги до життя! Вони зуміли пробитися через залежані сніги до сонечка і принесли нам радість.

Підсніжники (2учні).

Щоб радість всім подарувати
І весну красну привітати,
Підсніжником цю квітку звать,
Її давно вже в лісі ждуть.
Підсніжник — квітка невеличка
Та як підніме біле личко
Людина зразу усміхнеться,
Бо їй милішим світ здається.

Проліски (2учениці).

А ось і проліски розквітли,
Дарують нам небесне світло.
Вони, як неба синь, привітні,
Веселі, ніжні і тендітні,
У кожній квіточці тепло,
Щоб серце радістю цвіло.

Звучить вальс квітів з балету П.Чайковського "Лускунчик". "Виходять" квіти, кружляють у танку.

Ведучий.

Привітай світлий день,
Пишний зелен-розмай,
Що до сонця здійма свої віти.
Усміхнися пташкам, співом їх привітай!
Помилуйся на вранішні квіти.

Квіти: мати й мачуха (2 учениці).

Ось жовтенькі, ніби сонечка, квіточки підбілу, або
мати й мачухи. Вони навіть під снігом уже цвітуть,
ніби в тепличках. Розгорнеш ранньої весни сніг на
пагорбі, а там квіточка. Листочок з одного боку
гладенький і холодний, як мачуха, а з другого —
теплий і ніжний, як мати.
ведучий. Уздовж доріг цвіте підбіл.
Окраса українських сіл.
Це мати й мачуха цвіте. Ви здогадалися про те?

Ведучий.

Бо жовті сонечка малі
Розсипались по всій землі.
Вони прийшли на допомогу —
Пташкам показують дорогу.

Хореографічна композиція "Кульбабки".

Флокси (2 учениці).

Ось перед вами квіти з білими і рожевими шапками.
Вони бувають багато- і однорічні. Останні найчастіше

яскраво-червоного кольору, за що й одержали назви "флокси" - у перекладі з грецької "полум'я". В Україні ці квіти називають полум'яниками.

Дзвіночки (2 учні).

Дзвіночки - перлинки на ніжці тоненькій.

Такі запашні і тендітні такі.

В широкому листі, немов у гіллі,

Ховають від сонця голівки малі.

Конвалія (учениця).

Назва квітки конвалія утворена від латинського "конвалєрія майаліс", що означає лілія, яка цвіте в долині у травні.

Діти виконують пісню про конвалію.

Фіалка (учениця).

Земля заплакала вві сні,

їй снились фіалкові сні

І роси сльози синьо-сині

Фіалками в траві зросли.

Айстри (2 учениці).

Айстри нам дарує рання осінь. Назва цієї квітки від грецького "астер" - зірка. Поетична легенда розповідає, що перша квітка айстри виросла з порошинки, яка впала з неба на землю. Тому тихої ясної ночі у квітниках чути ледве вловимий шепіт - то айстри розмовляють із зірками. У народі ці квіти ще називають зірочками. Опівночі айстри в саду розцвіли, Умилась росою, вінки одягли І стали рожевого ранку чекати, І в райдугу барвів життя убирати.

Ромашки (2 учениці).

Походження квітки ромашка люди точно не знають.

Дехто пов'язує її з ім'ям Роман.

Я на сонце дуже схожа,

Золотиста, ніжна, гожа,

Я щоранку розцвітаю,

Промінцями всіх вітаю.

Хризантема (учениця).

Закохавсь у хризантему

Холодний світанок,

Дарував їй діадему

З росинок-сріблянок.

Дзвіночки (2 учениці).

Дзиги - дзвіночки водять таночки,

В полі дзвін, в лісі дзвін —

Дзінь-дзілінь, дзінь-дзілінь.

Тюльпан (2 учні).

Ця квітка має назву тюльпан. Походить вона від персидського "тюрба" — чалма, пов'язка на голову.

Я гордо голову тримаю

І перед вітром не схиляю.

Я жовтий, білий, полум'яний

І, наче яблуко, рум'яний,

В саду я квітну навесні.

Ведучий.

А онде маргаритки. Чому вони так називаються?

Маргаритка (учениця).

Слово це прийшло з латини.

Маргарита - це перлина,

А на неї схожа квітка

Так і зветься — маргаритка.

Незабудка (учениця).

Ту дівчину синьооку

Завжди стрінеш край потоку.

В неї ніжки вмиті в росах,

В неї небо сяє в косах.

Незабудка здавна знана

Квітом — люби мене — звана.

Троянда (учениця).

Цвітуть і троянди, мов пишні цариці,

Красуні квітки, тільки мстиві, колючі.

І квіти, тендітні, тоненькі з теплиці,

Краса їхня дивна — і вабить, і мучить.

Нарциси (учень).

Красою гордяться нарциси високі.

Квітки — самолюби, закохані в себе.

Вони й серед моря рослин одинокі —

Не бачать ні квітів, ні сонця, ні неба.

Барвінок (учень).

Барвіночку хрещатий,

Буяй побіля хати.

Буду тебе поливати,

Цвіт блакиті шанувати.

Жоржина (учениця).

Жартує жоржина:

Я — квітка жарина.

Мімоза (учениця).

А є ще квітки — недоторки — мімози.

Мальва (учениця).

Так любо з-поміж незнаних рослин

Мальви всміхнулись мені.

Такі ж, як у нас біля дому росли,

Які бачу часто у сні.

Мак (учень).

Стебельце — шорстка драбинка.

У серединці — чорна перлинка,

Пелюстки блискучі, як лак,

Це квітує червоний мак.

Волошка (учениця).

На просторах поля голубого

Сині зірочки — волошки тремтять,

Мов шматочок неба голубого

Виграють, виблискують, горять.

Ведучий.

Світ квітів чарівний і неповторний.

Вони - як усмішка землі.

Квіти - це душа землі.

Вона дарує їх нам, щоб наші душі були такими ж чистими і тендітними, як пелюстки весняних квітів.

В е д у ч и й .

У кожній квіточці тепло,
Щоб серце радістю цвіло.
І чиста ніжність в пелюстках,
Яка ж є сила у квітках!

В е д у ч и й .

Земля народжує їх знов.
Бо в них і радість і любов,
І кожна квітка розцвітає,
Відкрити душу закликає.

В е д у ч и й .

Наповнити її добром
І серця щирого теплом.
Ці квіти ніжні та малі —
Любов землі, душа землі.

Виконується пісня «Рідний край», що супроводжується хореографічною композицією, в якій беруть участь усі учасники свята.
(Сл. та муз. Наталії Май)

НАМ ПОРА ДЛЯ УКРАЇНИ ЖИТЬ

Мета: ознайомити учнів із постаттю українського поета, громадського діяча, публіциста І.Франка; виховувати почуття гордості.

Святково прибрана зала. Портрет І.Франка, вишиті рушники, квіти.

Дійові особи: Ведучі, Івась, Автор, Мати.

Вона так гарна, сяє так
Святою, чистою красою,
І на лиця яріє знак
Любові, щирості, спокою
Вона так гарна, а проте
Так нещаслива, стільки лиха
Знесл, що хвилить лихо те
В її кождіськійпісні стиха.

Пісня " Не пора, не пора"
(Сл. І.Франка, муз.А.Колодій)

Дитинство та юність Івана Франка пройшли в селі Нагуєвичі, недалеко від міста Дрогобича Львівської області. Батько Івася був доволі заможним селянином, а до того ковалем, що знав добре своє ремесло. Кузня батька стояла на горбку оподаль села. Туди заходили не лише господарі з Нагуєвичів і довколишніх сіл, але й випадкові подорожні які проїздили через Нагуєвичі. Івасів батько був людиною розумною, веселої, товариської вдачі. За це люди любили його. Вечорами після польових робіт, які тільки із кузні розлягався дзенькіт молота по ковадлі, сходилися в кузню люди. Деякі приходили за ділом, а дехто тільки поговорити

чи довідатися про новини з околиці й широкого світу казки, легенди.

Івась дуже любив заходити в кузню. Він сідав на лаві поміж поважними газдами і прислухався до їхніх розмов. Передусім цікавили Івася казки, легенди, перекази, оповідання про всяких духів, відьом, чародіїв, лісовиків та русалок. Хлопчик був обдарований буйною фантазією і все його цікавило. Якось забіг Івась на леваду, видряпався на оборіг, ліг на пахуче сіно і задивися на залиту сонцем околицю. Нараз сонце померкло, подув вітер - буревій. Насувалась буря, громовиця - градобій.

Івась:

Це голова якогось велетня, що тягне за собою тучу й хоче градом знищити селянські ниви, сіножаті, городи й, сади. Велетню, йди, геть, іди геть,! Йди на ліси, на гори, на дебрі й безвісти!

Автор:

Ця боротьба з вигаданим велетнем так знесилила Івася, що він знепритомнів і впав на сіно. Так знайшла його стривожена мама:

Синочку, що сталося?

Івась:

Мамо, над горою стояв велет, страшний та чорний, і хотів засипати градом наше село. Я боровся з велетом. Він сердився страшно, але не міг подужати мене.

Автор:

Мати перехрестила сина і сказала:..)

Мати:

Синку, не оповідай нікому про свою боротьбу з велетом, бо люди будуть насміхатися.

Автор:

А в материнському серці защемів жах, що її синок "якийсь інший, як людські діти..." Бо й справді Івась різнився від своїх однолітків. Його все цікавило, усе він хотів знати, на все хотів знайти відповідь. Серед дітей Івась був найсміливіший і непроворний. Любив бути на самоті й гурорити сам із собою або з деревами, кущами, квітами й рослинами. Люди в селі називали хлопця чудаком, мама інколи " туманом вісімнадцятим". Тільки батькові Івась видавався "чудово - розумною дитиною". Батько вірив що з Івася виросте незвичайна людина.

Пісня " Розвивайся лозо борзо"

(Сл. І.Франка, муз.А.Колодій)

Автор:

На шостому році життя батько віддав Івася в школу у сусіднє село. Там хлопець учився читати й писати по - українськи, по - польськи та по – німецьки. А також рахунків і співати до служби Божої, Після двох років навчання в сільській школі Івась поступив у школу отців Василіян у Дрогобич. До школи прийшов несміливий, боязкий, одягнений у сільську одягу. Товариші насміхалися з нього. Але сталося диво - наприкінці першого курсу Івась отримав першу нагороду. Батько був присутній при врученні нагороди і плакав від щастя.

Івась :

Від отчого, рідного дому
Вела мене в широкий світ
Ота єдина стежина;
Що дарує красу і цвіт.

Мати:

Іди по цій стежці, сину,
Даруй любов і тепло,
І пам'ятай - ти людина
Вчись, думай, твори добро.
Та де б не ходив ти по світу,
Серце тебе приведе
До рідного отчого дому,
Що завжди чекає тебе.
Життя твого тут колиска
І тут коріння твоє,
Родині вклонитися низько-низько
І знову йди вперед.

Пісня "Мій раю зелений"

(Сл. І.Франка, муз.А.Колодій)

Незабаром Івасів батько помер. Мати вийшла заміж удруге. Вітчим був добрий і віддав хлопця до середньої школи - гімназії. Тут спочатку ні вчителі, ні товариші не оцінили здібності гімназиста. Увесь перший курс він просидів в "ослячій лавці". Раптом на загальне здивування в кінці шкільного року отримав другу нагороду. І так протягом навчання у гімназії він ішов першим у науці. Здібності мав незвичайні. Пам'ять у нього була така, що після лекції міг майже дослівно повторити те, що сказав учитель.

Працьовитий був теж неймовірно. Закінчивши гімназію хлопець записався в університет у Львові, а потім у Відні. Тут здобув ступінь доктора філософії.

Пісня "Червона калина"

(Сл. Івана Франка, муз. Богдан-Юрій Яківський)

Зароком рік поволі плив,
Неначе річка серед нив,
І ось Франко уже учений,
Не лиш учений, а й письменник,
Він пише повісті й незгрішні
Від повістей, поеми й вірші,
Талановитий він поет.

Частенько пише до газет,
Книжки й журнали видає,
Бо Любить рідне і своє.
За те була йому пошана
Народ назвав Франка Івана
Провідником - Каменярем
Що безупинно день за днем
У бурю, дощ і непогоду
Ламась молотом граніт
І для невіЛЬНОГО народу
Будує шлях у кращий світ.

Любив Франко й дітей без міри,
Для них мав серце дружнє, щире,
Писав для них казки чудові
Про лиса хитрого в діброві,
Про звірів - пса, kota, бурмила,
Що, наче люди, говорили...

Про Абу-Касимові какапці,
Про лицаря в залізній шапці,
Про Дон Кіхота, що без теми
Відважно бився з вітряками.
Отак Франко про діток дбав,
То усміхавсь, то жартував...

Казка "Мурко і Бурко"

Був собі в одного господаря Кіт Мурко, а в другого Пес Бурко. Хоч Пес і Кіт звичайно не люблять один другого, та Мурко з Бурком із самого малку були великі приятелі. От одного разу, саме в жнива, коли всі з дому повибиралися в поле, бідний Мурко ходив голодний по подвір'ю й дуже жалібно муркотів. Господиня рано, вибираючися в поле, забула дати йому їсти — значить, прийдеться бідному терпіти аж до вечора. До лісу було далеко йти, в стрісі горобчиків не чути ніяких. Що тут бідному Муркові робити?

«Ей,— подумав він собі,— он там у сусіда на коморі голуби водяться. Я колись лиш одним оком заглянув: у двох гніздах є молоді голуб'ята, такі ситі та гладкі, як подушечки. От би мені таке одне голуб'ятко! Та ба, Бурко по подвір'ю ходить, добро стереже. Хоч ми з ним і приятелі, та я добре знаю, що на комору він мене не пустить. Нема що й говорити з ним про це. Зовсім собача вірність у нього».

Але голод не тітка. Муркові чимраз гірше докучав порожній живіт, от він і почав міркувати, як би обдурити Бурка та спровадити його геть із подвір'я. При голоднім животі швидко думки йдуть до голови. От через деякий час мій Мурко біжить до Бурка, мов з якою доброю новиною.

-Слухай, Бурцю,— кричить здалека.— Несу тобі добру вістку. Сидів я за селом на високій липі, знаєш, там, на роздоріжжі. Сиджу собі та пильную горобчиків, коли бачу, а з сусіднього села біжить межею якийсь пес і несе в зубах ковбасу... та таку довжелезну, що обидва кінці аж по землі волочаться. Приніс під липу, оглянувся навколо, чи не підглядає хто, живенько викопав під коренем добру яму, запорпав ковбасу ще й каменем привалив та й побіг. От така-то благодать! Я ледве всидів на липі, так мені запах у ніс вдарив. Та що з того, не міг я поживитися нею, бо камінь важкий, та й глини наклав багато. То, може б, ти, братику...

Ще Мурко й не скінчив свого оповідання, як Бурко зірвався на рівні ноги і, мов вихор, полетів за село під липу шукати ковбаси. Він, бідний, також не дуже наїдався, м'яса рідко й нюхав, а ковбаса хіба у сні йому інколи снилася. А тут на тобі, таке добро під липою закопане, ще й каменем привалене! Д району в Бурко так, що аж закуріло за ним. А Муркові тільки того й треба було. Не гаючи часу, він видряпався на комору, вибрав собі найтовстіше голуб'ятко, вхопив його в зуби та й гайда з ним до своєї хати. Там він виліз на загату, положив голуб'ятко перед себе та й почав їсти, радісно муркаючи.

Тим часом Бурко прибіг до липи, шукає, нюхає, копає — нема ані каменя, ані глини, а ковбаси й духу не чути. Вертає бідний, мов із лихого торгу додому, та й біжить просто на Мурків двір, щоб пожалітися приятелеві, що той його обдунив. Та ставши за углом, він почув, як Мурко, облизуючись від крові з голуб'ятка, балакає сам до себе:

-Ото дурень той Бурко! Він десь тепер, певне, бігас попід липою, язик висолопивши, та шукає ковбаси, а не знає, що я його голуб'ятком так славно пообідав.

Дряпнуло Бурка по серці від такого обману приятеля, і взявся він відплатити йому. Усміхаючись, він підійшов до загати та й мовить:

-Ей, Мурку, Мурку! Ти думаєш, що ти мене обдурив, що я повірив твоїй байці про ту ковбасу? А я сидів за тином і бачив, як ти з нашого горища голуб'ятко взяв. Та нащо тобі від мене критися? Чому було не сказати просто? Хіба я приставлений голуб'ят пильнувати? Це не моя справа. Я й сам був не від того, щоб часом одно-друге схрупати. От хоч і зараз. Ану, ходімо, та подавай мені одно і собі можеш ще одно взяти.

Дуже втішився Мурко, почувши таку мову, бо, звісно, злому завжди радісно коли дізнається, що й другий, кого він вважав за чесного, такий самий злодій, як і він. І скочив Мурко з загати, щоби привітатися з Бурком, та цей в ту ж хвилину хап його за горло і роздер.

Казка Лисичка і Рак

Зустрілася Лисичка з Раком. Стала й дивиться, як він помаленьку лізе. А далі давай над ним насміхатися:

-Ну, та й швидкий же ти, нема що й казати! Справжній неборак! А скажи мені, Раче-небораче, чи то правда, що тебе раз по дріжджі послали, а ти аж через рік з дріжджами прийшов та й ті посеред хати розіллєв?

-Може, коли й правда була,— каже Рак,— а тепер дуже на брехню схоже.

-Овва! Значить, ти тепер прудкіший став?

-Прудкіший чи не прудкіший, а тобі глузувати не дозволю. Коли хочеш знати, який я прудкий, то давай

побиймося об заклад, що я швидше від тебе до того пенька добіжу.

-Що? що? що? — здивувалася Лисичка.— Ти хотів би зі мною наввипередки бігати?

-Не тільки побіжу, а хоч ти на один скок спереду ставай, то я швидше тебе на місці буду,— мовить Рак.

Побилися вони об заклад. Стала Лисичка на один скок поперед Рака, а Рак учепився їй кліщами за хвіст. Рушила Лисичка, біжить щодуху, аж курява здіймається. Добігла до пенька та й кличе:

-А де ти, Раче? Нічого не чути.

-Ну, Раче, де ти там? — ще раз кличе Лисичка та й обернулась хвостом до пенька.

-Та ось де я! Давно вже жду тебе, аж трохи за пеньок забіг.

Пісня « Не тратьте , куме, сили»

(Сл. І.Франка, муз. А.Колодій)

Поезія І.Я.Франка

Надійшла весна прекрасна,

Мноцвітна, тепла, ясна,

Ніби дівчина в вінку,

Ожили луки, діброви,

Повно гомону, розмови

І пісень в чагарнику,

Місяцю - князю

Нічною темною Т

ихо пливеш ти

Стежкою тасмною...

Ніжно хлюпочеться

Воздушне море,

Так в нім і хочеться

Змить з серця горе...

Привіт тобі,
Мій друже вірний, гаю,
Повірнику моїх найкращих дум!
Все чисте, ясне, що лиш в серці маю
Надихав свіжий запах твій і шум.
Окраю мій, Підгір"я, ти пекрасне,
Як я люблю, як я люблю тебе!
Мов зірка та, що світить і не гасне
Так та любов в душі моїй живе.

Пісня "У долині село лежить"

(Сл. І.Франка, муз.А.Колодій)

Гріє сонечко!
Усміхається небо ясне,
Дзвонить пісеньку жайвороночок,
Затонувши десь в бездні - глибині,
Кришталевого океану.

Земле, моя всеплодющая мати,
Сили, що в твоїй живе глибині,
Краплю, щоб, в бою сильніше стояти
Дай і мені!

Ще щебече у садочку соловій
Пісню любую весноньці молодій,
Ще щебече, як віддавна щебетав,
Свій співом співом весну красную вітав.

Ансамбль грає

Сипле, сипле, сипле сніг.

З неба сірої безодні
Міріадами летять
Ті метелики холодні

Пісня "Сипле, сипле, сипле сніг"
(Сл. М.Підгірянки, муз.І.Білик)

С т р о ф и

Книги - морська глибина,
Хто в них пірне аж до дна,
Той, хоч і труду мав досить,
Дивнії перли виносить,

Ворог батько, ворог мати,
Що не вчили сина,
І піде він в світ блукати,
Як та сиротина.

Добру найку приймай,
Хоч її і від протого чуєш,
Злої ж на ум не бери,
Хоч би й святий говорив.

Як між павами ворона
Поваги не має,
Гак невчений в товаристві
Голову схиляє.

Немає друга понад мудрість,
Ні ворога над глупоту,
Так і нема любові в світі
Над матірню любов святу.

Мудрість захована,
Золото в скритку-
Онаковісінько –
Суть без пожитку.

Не пливе супроти вітру
Запах квітів і кадила,-
Але йде по всіх усюдах
Добра слава, добрі діла.

Як від лютого татарина,
Що шаблюкою маха,
Всі тікають безоружні,
Так тікай ти від гріха,

Бережи масток про чорну годину,
Та віддай масток за вірну дружину,
А себе найбільше бережи без впину,
Та віддай майно й себе за Вкраїну.

Пісня «О,Україно»

(Сл.М.Вороний, муз.Я. Ярославенко)

УКЛІН ТОБІ, ТАРАСЕ!

Мета: узагальнити знання учнів про життя і творчість великого українського поета, художника Т.Г.Шевченка, виховувати почуття гордості, патріотизму.

Святково прибраний зал. На стіні портрет Т.Г.Шевченка, прикрашений вишитим рушником. Фотовиставка життєвого шляху і творчості Кобзаря. Виставка творів поета.

Дійові особи: Ведучі, Мати, Тарас, Дід, Дяк, Оксана, катруся, Степан, Козак.

Ведучий 1 :

Наша дума, наша пісня
Не вмере, не загине ...
От де, люди, наша слава,
Слава України !

Діти виходять на сцену під Запорізький марш(музика Гуцала – Адамцевича)

Ведучий 1 :

Щовесни, коли тануть сніги,
І на рястї засяє веселка,
Повні сил і живої снаги
Ми вшановуєм пам'ять Шевченка

Пісня «Реве та стогне...»

(на сл.Т.Шевченка)

Ведучий 2 :

Благословен той день і час,
Коли прослалась килимами,

Земля, яку сходив Тарас
Малими босими ногами.
Земля, яку скропив Тарас
Дрібними росами-сльозами.

Ведучий 1 :

В похилій хаті край села,
Над ставом чистим і прозорим,
Життя Тарасику дала
Кріпачка-мати, вбита горем.

Мати :

Як гірко, як нестерпно жаль,
Що долі нам нема з тобою.
Ми вбогі, змучені раби.
Не маєм радісної днини
Нам вік доводиться терпіти,
Не розгинать своєї спини.
Промовиш слово – і нагай
Над головою люто свисне.
І так усюди, з краю в край
Панує рабство ненависне.
Росте неправда на землі
Згорьований, сльозами злитий.
О любі діточки малі,
Одні залиштесь на світі.
Ну хто замінить вам мене,
Рожеві квіти нещасливі,
Коли безжально смерть зітре
Мене на довгій панській ниві?

А тепер давайте заспіваємо Тарасику, щоб він міцно
спав і швидко підростав.(Лунає колискова).

Ведучий 2 :

Швидко підріс наш Тарасик

Тарас :

Переді мною наша бідна старенька
хата з потемнілою солом'яною
стріхою і чорним димарем. А біля –
хати – на причілку – яблуня з червоно -
бокими яблуками. Біля дверей стара гілляста
верба із засохлим верховіттям. А за
вербою клуня, за клунею – сад, а за садом
долина, а в долині – тихий, ледь
дзюркотливий струмочок.

Пісня «Зацвіла в долині...»

(на сл. Т.Шевченка)

Ведучий 1 :

Скільки тих шляхів на світі,
і куди вони всі ведуть? Увечері
сяде дід на призьбі, малий Тарас
коло нього. Показує дід на темне небо, на зорі.

Дід :

Ото Чумацький шлях! Ото
їдуть, їдуть чумаки. Навколо самий
степ та тиша, і ковила не шелесне.
Глянуть на зорі – ото їм і дорога.

Тарас :

А вони, чумаки, коло нас Чорним шляхом їдуть?

Дід :

Еге ж, Чорним.

Тарас :

А чому він Чорний. Тому що чумаки чорні?

Дід :

А того він чорний, що страшний.

Ведучий 2 :

Тільки хотів Тарас розпитати, чому він страшний, як покликала Катруся – сестра його, бо спати вже час було. Ех, шкода, що дід не доказав!

Пісня «Тече вода з-під явора»

(на сл.Т.Шевченка)

Ведучий 1 :

В Тараса справ чимало.

У ставку викупатися треба – треба.

З хлопцями в просі вивалятися треба? Треба.

А потім знову викупатися?

Їсти хочеться, та однаково

Нічого додому бігти – нема нічого.

Може, яку скоринку Катруся суне або

він сам щось знайде у садочку.

Потім до кузні забігти,

як коваль працює подивитись.

Ех ж у Тараса справ багато,

не зчуєшся, як і літній довгий день мине.

Вірш «Дивлюся світає...»

Тарас :

Над головою небо, мов великий високий дах, а там у долині, десь на обрії цей дах спускається до землі. Там його стовпи залізні підпирають. За горою, певно, як

іти цим шляхом, так можна до тих стовпів добрити і побачити, що за тими стовпами. Микита, старший брат, мабуть, уже бачив ті стовпи, бо як батько чумакував, то брав його з собою до Одеси. Але ні, краще не чіпати Микиту. Краще я сам піду на могилу і додивлюся.

Ведучий 2 :

Зупинився Тарас. Пізно вже. Аж, і сонце майже за гору сховалось. Зустрілися йому чумаки і завезли до його села Кирилівка.

Тарас :

Надворі вже стемніло, коли я підійшов до перелазу, дивлячись на подвір'я. А там, біля хати, всі наші сидять собі в колі, вечеряють.

Пісня «Садок вишневий...»

(Сл.Т.Шевченка, муз. М.Лисенко)

Ведучий 1 :

Читати Тарас навчився дуже рано. Про школу першим завів розмову дід.

Дід :

Що в голові є, те довіку твоє. Час уже Тараса до дяка в науку віддавати.

Мати :

А чи не мале ще?

Дід :

Хай змалку вчиться. Що вмітиме, того за плечима не носитиме.

Ведучий 2 :

Тарасові було і цікаво, і трохи боязко йти до школи. Він не раз бігав під її вікнами і чув, як вчитель – дяк гучним голосом проказує: «Аз, буки! Аз, буки!»А за ним хлопці усі хором. Ось в такій отарі, де було 10-12 босоногих хлоп'ят, опинився і малий Тарас. Він з усіма почав повторювати співуче за дяком : «Аз – буки! Аз - буки !».А вибігши зі школи, співав з усіма хлопцями: «Аз – били мене раз. Буки – не потрапляй дякові в руки». Та потрапляти доводилось Тарасові частенько.

Пісня «Черевички»

(на слова Т.Шевченка)

Ведучий 1 :

Невдовзі Тараса спіткало велике горе. Коли йому було 9 років, знесилена тяжкою працею, померла мати, а в 11 років не стало і батька, який помираючи, сказав : «З нього буде або щось дуже добре, або вийде велике ледащо». І тільки поховали батька, зібрав Тарас у свою торбинку каламар, перо та крейду і пішов по шляхах шукати собі долі. І почала доля гнати його, як мачуха.

Вірш Т.Шевченка «Доля»

Дяк :

Ти малярем хочеш бути?

Тарас :

Еге ж, дуже хочу. Що завгодно мені наказуйте, все робитиму. Тільки навчіть.

Дяк :

Ану дай ліву руку! Нічого, хлопче, з тебе не вийде: ні швець, ні кравець, ні на дуру гравець. Іди собі з Богом.

Ведучий 2 :

З важким серцем, понуривши голову, повертався Тарас у рідне село.

Ведучий 1 :

Отара ягнят, як біла хмарка, що впала на зелені луки. Хай собі пасуться! І по небу пропливають ясні легенькі хмарки. Куди вони плывуть? Мабуть, далеко далеко звідси. Як колись хотілося Тарасові дізнатися, що за тими стовпами, які землю підпирають, так і тепер хочеться йому за тими хмарками полинати, на світ подивитися.

Оксана :

Чом ж плачеш ти, дурненький Тарасе, бач, малий плаче. Давай я сльози тобі витру. Не сумуй, Тарасику, адже, кажуть, найкраще від усіх ти читаєш, найкраще від усіх малюєш ти. Ото виростеш і будеш малярем. Еге ж?

Тарас :

Еге ж, малярем.

Оксана :

І ти розмалюєш, Тарасе, нашу хату? Еге ж?

Тарас :

Еге ж ... А всі кажуть, що я ледащо і ні на що не здібний. Ні, я не ледащо, я буду таки малярем.

Оксана :

Авжеж будеш! А що ти ледащо, то правда. Дивись де твої ягнята. Ой, бідні ягнята, що чабан у них такий. Вони ж питоньки хочуть.

Вірш Т.Шевченка «Мені 13-ий минало»

Ведучий 2 :

Ніби прокинувся Тарас від чарівного сну. Що він? Кому він потрібний? Чого радів так і з сонця, і з неба синього, і з хат біленьких? Що в тих хатах? Скрізь там сльози, злидні. А хіба є в нього хоч така злиденна рідна хата? Що його, Тараса, чекає?

Тарас :

І знову туга напосіла –
Нема ні долі, ні крила.
Чужі сади, чужі ягнята,
Катюга-дядько замість тата,-
Пустеля, хоч тікай з села.
Але куди його тікати,
У кого, де добра шукати,
Хто дасть тобі того добра?
Все чорне – небо і тополі,
Воли у ярмах, люди в полі
І навіть, мабуть, плин Дніпра...
А тут і долі пів горняти,
І те горня таке щербате,
Що навіть слізьми не долить.

Оксана :

Я брала плоскінь за потоком,

Аж чую – дзвоники ягнят.
Тарас, гадаю, буде рад.
І ось я тут – єдиним скоком!
А сльози, Господи, - як град.

Тарас :

Оксано, сон мені приснився.
І так мені за ним шкода!...
Пропало, збігло як вода, -
Я знов у пеклі опинився :
Неволя, розпач і нужда.

Оксана :

А снівся рай?

Тарас :

А снівся рай.
Кругом, куди не глянеш, воля.
Та батько з матір'ю, та доля,
Та спис козацький, мов тополя,
Та сонцем злитий небокрай...
І крила! Батько змайстрували.
Зелені, сірі, голубі,
І чисто білі, і рябі...
Мені як два подарували! –
Ну й налітався я собі!

Оксана :

Це дуже добрий сон, Тарасе. Літати – значить, ти
ростеш.

Тарас :

Ти теж, Оксанонько, ти теж.

Оксана :

А, лиш того, що довгов'язе.

Тарас :

Не лиш того...

Оксана :

Не лиш?

Тарас :

Авжеж!

Оксана :

То дай тобі сльозу утерти. Отак хустинкою... Однак
Чого ти весь немов заляк?

Тарас :

Боюся, серденько, умерти...

Оксана :

Ага! Коли це справді так,
То я тебе ще й поцілую
І поцілунком зачарую –
Диви, й мине твій переляк.
(Поцілувала хлопця в щоку)

Тарас :

Уже! Проминув!
Мов кажан, промайнув!

Оксана :

І нема?

Тарас :

І нема!
І Господня Сурма
Знов Рай отворя!
Постривай, дай-но я...
(Також цілує дівчинку в щоку).

Оксана :

Твій поцілунок,-
Як зоря вдалині.

Тарас :

Як зоря?

Оксана :

Як зоря! Та, що рай отворя!

Тарас :

Це ми знову в раю!

Я усе впізнаю!

Ці квітки, цю траву,

Цю ясну синяву...

Хочеш – руки розкинь

І під хмари полинь!

Розкидаю! А ти?

Оксана :

Я з тобою! Лети!

Танець з калиною

Ведучий 1 :

Тарас дуже любив своїх рідних. У нього було два брати : Микита та Йосип і сестри : Катерина, Яринка та сліпенька Марічка. Найстаршою була Катруся.

Катруся :

Братику, де ти? Ти б краще сів біля мене. Я б тобі казку розповіла або пісню заспівала.

Ой черчику, ти горобчику,

Полинь, полинь по садочку,

Полинь, полинь по садочку...

Розкажи нам усю правдоньку –

Кому воля, а кому неволя?

Тарас :

Катре, а кому ж неволя?

Катруся :

Кріпакам.

Тарас :

А кому воля?

Катруся :

Вітрові, куди схоче, туди і віє.

Тарас :

Катре, а то правда, що небо на залізних стовпах тримається? Вчора Микита хлопцям говорив, сам чув.

Катруся :

Так, братику, правда.

Тарас :

Треба мені піти подивитися, що то воно за диво...

Катруся :

І не думай навіть... Ти ще малий. І не смій у таку далину пускатися...

Тарас :

Катре, а чому вночі так багато зірочок на небі?

Катруся :

Це коли людина на світ приходить, Бог свічечку запалює. І горить вона, поки людина живе. А як помре, свічка гасне, зірочка падає, бачив?

Тарас :

Бачив! Катре, а чому одні зірочки ясні, великі, а інші ледь видно?

Катруся :

Бо коли людина зла, заздрісна, лиха, скупа – її свічка ледь-ледь світить, тліє. А коли людина добра, любить усе живе, Богом створене, робить добро, тоді свічечка такої людини світить ясно і світло це далеко видно.

Тарас :

Катре, я буду добрим. Я хоху, щоб моя зірочка світила
найясніше!

Катруся :

Старайся, мій братику.

Пісня «Тополя»

(на сл.Т.Шевченка)

Дія 1

Тарас :

Дивись, Степане, як прегарно сонце заходить!
Зачервонілося – як пожар. А небо – як прекрасно
красками міниться!..Ех, як хотілося би мені уміти вже
добре малювати, мати фарби і змалювати оту
красу...(задумливо).

«Сонце заходить, гора чорніє,
Пташечка тихне, поле німіє...»

Степан :

Так... Сонце заходить – то й час нам уже, Тарасе,
гонить вівці додому...

Тарас :

Гони, Степане, та займи і мої вівці, а я заночую тут у
стефу...

Степан :

Не хочеш іти додому?

Тарас :

Не хочу... Там мачуха бити мене буде...

Степан :

А вечеря? Ти хіба не голодний?

Тарас :

Ні, я ще не дуже зголоднів, та й маю ще ось шматок
хліба за пазухою, що Оксана дала. А вранці скажем
Оксані, то вона знову передасть...

Степан :

А не будеш боятися? Це ж лячно самому ночувати в степу на могилі...

Тарас :

Чого лячно? Тут гарно, а не лячно! Дивись лиш: за байраком байрак, а там (показує) степ та могила.

Степан :

Ну, то добре! Ночуй, а я займу твої вівці (виходить).

Дія 2

(Темніє дужче. Здалека чути, як Степан покрикує на овець;
поволі втихає все. Тарас лягає на могилу. Та враз блимнуло
світло, а з могили виходить козак сивий, похилий.
Тарас
схоплюється.)

Козак :

А що – злякався, хлопче?

Тарас :

(спокійно). Ні! Чого мені лякатись? Я здивувався лише.

Козак :

А чи знаєш ти, хто я такий?

Тарас :

Знаю! Як лиш вус та чуба сивого побачив, то й пізнав, що ви козак запорізький...

Козак :

Так, сину! А звідки ж ти знаєш про козаків?

Тарас :

Мені дідуньо розповідали. Оповідали не раз, як то козаки по морю гуляли, слави добували та з турецької неволі братів визволяли...

Козак :

(оперся на списа; задумливо). Ой, так сину:
Було колись на Україні ревіли гармати,
Було колись, запорожці вміли панувати!
Панували, добували і славу, і волю, -
Минулося...(показує навкруг рукою)
Осталися могили по полю...

Тарас :

Так, так, розповідав...За добро рідного краю, за
Україну...

Козак :

(радісно). А!.. Так, значить, не вмерла ще наша слава,
та й не вмерла ще в народі пам'ять славної
минувшини! Потішив ти мене трохи, хлопче! А
подивлюся, бувало, як на наших могилах жита
похилились; в степу німець картоплю садить, а внук
косу несе в росу, замість гострого козацького списа, та
тягнеться покірно в ярмі і лиш долпроклинає, - то
розпука серце огортає... І я тоді чим мерщій тікав у
темну могилу...

Тарас :

(здивовано). Так ви не мертві там у могилі, а живете?

Козак :

Не мертві, сину! Живемо і караємося там... та знай,
що не один я!

Ось хоч би в цій могилі –
Нас тут триста, як скло,
Товариства лягло,
І земля не приймає...

Тарас :

За що ж ви отак караетесь по могилах?

Козак :

(сумно). За те, що не стали самі одностайно за козацьку волю, а шукали помочі у наших ворогів та й запродали Україну москалям...

Тарас :

(задумливо, тужно). Ох, як воно бувало по нашій славіній Україні. А я й не знав...

Козак :

(Стрепенувся, показує Тарасові кругом могили).

...Дивися: ...На всій Україні

Високі могили! – Дивися, дитино:

Усі ті могили – усі оттакі –

Начинені нашим благородним трупом,

Начинені туго.

Отсе воля спить!..

Тарас :

А чи збудеться воля України та чи встане вона із могили?

Козак :

(твердо). Встане воля!.. Світ правди засвітить і помоляться на волі невольничі діти! Та спочатку потрібно збудити зі сну і розкрити їм очі на те, що діється круг них і що діялося тут колись... І це тобі, Тарасе, судилося зробити! Тобі судилося розповісти братам,

...Як ми бились, умирали,

За що ми голови складали

В отсі могили...

...Кого, коли,

Й за що розпинали...і

За що Україна стала гинуть...

Пригадаєш ти їх своїми піснями, хто ми, чії сини, яких батьків, ким і за що закуті – і розбудиш в їхніх

серця любов до неньки України; погорду до невольничого життя і зажду Волі.

Тарас :

Та чи зможу я, невчений кріпак, виконати те велике завдання, що Ви його на мене покладаєте?

Козак :

Зможеш! У твоєму серці палає вогонь любові до України, а в душі маєш утаєний дар Божий – силу Пророка! А ми, оте козацтво із могили, дамо тобі всі свою силу, щоб зміг ти своїм палким словом, наче гострим козацьким списом

...Розпанахати погане,
Гниле серце трудне,
І вицідить сукровату,
А наллять живої,
Козацької тої крові
Чистої святої...

Тарас :

(бере кобзу, кланяється). Добре, батьку! Хай станеться, як кажеш!

Пісня «Було колись в Україні»

(на сл.Т.Шевченка)

Ведучий 2 :

Він був і пастухом і погоничем, і ким він тільки не був. І чого він тільки не робив! Але йому найбільше хотілося бути малярем. Все, що бачив хотілося малювати.

Ведучий 1 :

Захоплення малюванням дорого коштувало Тарасові. Він змушений був займатися улюбленою справою таємно від пана. Коли злочин викривали, доводилося зносити жорстоку кару. Але ніяка кара не змогла зламати його.

Вірш «Тяжко-важко...»

Ведучий 2 :

Коли Тарасові минуло 17, він опинився зі своїм паном у Петербурзі. Якось малюючи вночі у Літньому саду, Тарас познайомився з художником І.Сошенком. Ця зустріч змінила життя Тараса. Нові друзі викупили Шевченка з кріпацтва. А Тарас виправдав їх надії. В 1845 році він закінчив Петербурзьку художню академію з двома срібними медалями і званням «вільного» художника. Тарас малює портрети, картини, ілюструє свої вірші.

Ведучий 1 :

Та за бунтарські вірші 33-річного Тараса Шевченка забрали в солдати із заборonoю писати і малювати. Та незважаючи на заборону, Тарас Григорович писав вірші. Він сумував за Україною. Ось послухайте, як ніжно і тужливо звучать його вірші.

Пісня «Зоре моя вечірняя»

(Сл.Т.Шевченка, муз. Г.Гладкий)

Ведучий 2 :

Туга за рідною природою, рідним краєм звучить у його віршах.

Вірш «Сонце заходить».

Ведучий 1 :

Більша частина життя Шевченка пройшла далеко від України. Але думкою він був завжди зі своїм рідним народом.

Пісня «Думи мої...»

(Сл.Т.Шевченка, муз.народна)

Вірш «Лічу в неволі дні і ночі»(уривок)**Ведучий 2 :**

9 березня 1861 року Тарасу Григоровичу минуло 47 років. Надійшло багато вітальних телеграм. Привітати поета, який лежав важко хворий, прийшли друзі. А 10 березня перестало битись серце великого українського Кобзаря. Тіло Тараса Шевченка було перевезено в Україну, в Канів і поховано на Чернечій горі. Так заповідав Великий поет.

Ведучий 1 :

Минуло 199 років з дня народження славного сина України, а його пісні, його думи в Україні повік не забудуть.

Ведучий 2 :

Спи спокійно, Тарасе! Нащадки твої
Словом шани й любові тебе пом'янули.
І народи Вкраїни
Заповітів священних твоїх не забули.

НАРОДЕ МІЙ, ДО ТЕБЕ Я ЩЕ ВЕРНУ...

Мета: ознайомити учнів із творчістю та життєвими подіями українського поета В.Стуса.

У центрі сцени – портрет Василя Стуса, прикрашений кетягами калини і вишитим рушником червоними і чорними нитками. Над портретом напис «Народе мій, до тебе я ще верну...», під портретом дати 1938-1985. Ліворуч і праворуч плакати із словами Василя Стуса. З одного краю сцени – макет могили Василя Стуса(дерев'яний стовпчик з написом № 9), прикрашений вишитим рушником, калиною і терновим вінком з калиною.

Дійові особи: Ведучі, учні-читці, Мати, Василь.

Ведуча:

Всіх не злічити, всіх не розстріляти!
Але за що? Не можу зрозуміти,
За те, що Україну звали мати,
Що не цуралися її рясних суцвіть?
Любили слово рідне до загину,
Не йшли в мовчальники, в юрбу глухоніму.
І боронили рідну Україну,
Немов мадонну – матінку саму.

Пісня «Живи, Україно!»

(на сл. О.Олеся, муз. Б. Гірського)

Ведучий:

Епоха не цінує геніїв життя – вона згадує про них надто пізно. Якась жорстока закономірність : час палить, нищить генія неблаганними виροками, а коли

збагне, що дух його безсмертний, схиляється в пошані і каятті.

Не пройти нам повз трагедію знищеного таланту, повз трагічну долю замордованого в концтаборах видатного нашого поета-сучасника Василя Стуса.

1-ша сторінка

«НАРОДЕ МІЙ, ДО ТЕБЕ Я ЩЕ ВЕРНУ...»

1-ша дівчина :

Ярій, душе, ярій, а не ридай.
У білій стужі серце України,
А ти шукай – червону тіль каліни,
На чорних водах – тіль її шукай.
Бо – горстка нас. Малесенька шопта
Лише для молитов і сподівання.
Застерігає доля нас зарання.
Що калинова кров – така густа,
Така крута, як кров у наших жилах,
У білій стужі і наших голосінь.
Це гроно болю, що впаде в глибінь,
На нас своїм безсмертям окопились.

Ведуча :

Помер 4 вересня 1985 року. Спочатку його поховали на сільському кладовищі в с. Борисово. На дерев'яному, нашвидкуруч збитому пам'ятнику, не написали навіть імені, а вибили цвяхом табірний номер «9».

Ведучий:

От і все. Останній прихисток людини, людини великої і надзвичайно мужньої. Нічого, навіть імені. Тільки

№9 та ще чиясь добра душа пов'язала рушника. Ось що заслужив той, хто поклав на терези життя усе, що мав. Тільки у листопаді 1989 року прах поета було перенесено в Київ на Байкове кладовище.

2-га дівчина :

Вітер гойдає пелюстки свічок у руках людей на Софіївському майдані. На катафалку з прахом Василя Стуса на чорному тлі напис : «Несіть мене, лелеченьки, мертвого додому». І згадується біля Софії Київської його, Василеве, пророче:

Над цей тюремний мур, над цю журу

І над Софіївську дзвіницю зносить

Мене мій дух.

Нехай-но я помру –

Та вік за мене відтонкоголосить

Три тисячі пропащих вечорів,

Три тисячі світанків, що збудили,

Як оленями йшли між чагарів

І мертвого мене не розбудили.

Пісня «Лелеченьки»

(Сл. В.Стуса, муз. І.Поклад)

3-тя дівчина:

«Ще й до жнив не дожив, зелен-жита не жав, ані не долюбив. І не жив. І не жаль». Ці слова належать Василеві. Його поезія – то сама правда в її істотних і трагічних ознаках, живий нерв України, її безталанна доля.

Господи, гніву пречистого

Благаю – не май за зле.

Де не стоятиму – вистою.

Спасибі за те, що мале

Людське життя, хоч надією,
Доживу його в віки.
Думаю, тугу розвіюю,
Щоб був я завжди такий,
Яким мене мати вродила
Й благословила в світи.
І добре, що не зуміла
Мене од біди вберегти.

Ведуча:

Життя Василя Стуса – це дорога через терни до зірок,
до посмертного повернення до рідного народу.
Пророчими виявились його слова :
Народе мій, до тебе я ще верну,
Як в смерті обернувся до життя
Своїм стражденням і незлим обличчям.
Як син, тобі доземно уклонюсь.
І чесно гляну в чесні твої вічі
І в смерті з рідним краєм поріднюсь.

2-га сторінка

«ХТО Ж ВІН,ВАСИЛЬ СТУС?»

Ведучий:

Ще недавно ім'я його було відоме хіба що друзям,
колишнім побратимам по перу та в'язниці. В Україні
Василя Стуса не друкували протягом двадцяти років.
Його твори з'являлися лише за межами Вітчизни.

Ведуча:

Високий, худорлявий, трішки сутулуватий молодий
чоловік, допитливий погляд карих очей, широкі
розкрилля темних брів, підборіддя людини з міцною

волею. Складки, що втяглися з кутків губ униз, свідчили про пережите, переболене.

1-ий учень:

Здається, чую : лопають каштани,
жовто-зелену викидають брость,
і зовсім поруч – київське весняне
пахуче небо гуком напилось.

Здається, бачу : рвуться буйні трави,
де вже відговорили всі струмки,
а Україна, Лебедина, Слава
за сином назирає з-під руки.
Невже то – квітень, і шпачиний клекіт,
а чи немудрі кпини, чи чужі
обірвані рулади? Чий же шепіт
урвавсь на воронованім ножі?

2-ий учень :

Пливуть видіння, пагорбами криті,
а за горою – паділ і байрак.
Цвітуть волошки в золотому житі,
а над смарагдом луки сяє мак.
І таємнича мавка білорука
ступас – ніби вічністю пливе.
Кружляє мак. А над смарагдом луки
уже нависло небо гробове.

**Дівчатка танцюють танець з калиною і співають
пісню «При долині кущ калини». Вкінці танцю
калину кладуть до підніжжя могили.**

Ведучий :

6 січня 1938 року в селі Рахнівка Гайсинського району Вінницької області в селянській родині Семена Дем'яновича та Ірини Яківна Стусів у Свят-вечір народилася четверта дитина, яку назвали Василем. Перші уроки, які одержав Василь у житті були мамині. Найбільший слід залишився од маминої колисанки.

Василь :

Дитинство моє було гарним, я ріс в атмосфері добра і любові, але було дуже важким. Голодним був, як пес. Пам'ятаю коржі зі жмиху, які пекла мама, а мені від них геть боліла голова. Усе дитинство моє було з тачкою : то везли картоплю з поля, то з мішком я ходив на городи, рвав траву чи то для корови, чи то для кози, то возив вугілля. Тяжко жили. Перша прочитана книга – «Кленові листки» Василя Стефаника.

Мати:

Ще до шести років він пішов до школи. Яюсь приходить до мене вчителька Зоя Петрівна й питає : «Чому Василько ходить до школи босий , уже холодно?» . «Як? То він до школи ходить – здивувалась я. – Не пущу! Малий ще!». Я тоді на заводі працювала, його вдома лишу, якусь роботу загадаю, то він зробить та й до школи. Але вчителька каже, що хай ходить до школи, вона його за приклад іншим ставила. Тільки скаже : «Стусику, ану іди!», а воно вже тягнеться до дошки навдибки і пише. Отак він до шести років став школярем, а до шістнадцяти – студентом.

Василь:

Уже в 5-6 класах знав напам'ять майже весь «Кобзар». У цей час уперше я щось римував про собаку. Жартівливе. Скоро це минуло. Відродилось у старших класах, коли прийшла любов. Інститутські роки – трудні. Учителювати поїхав на Кіровоградщину.

3-ій учень :

Иди – мужній і сам себе помножуй
у ранній радості і радісній біді.
Иди – щоб серце висвітлить з ночей
у майовому полі на безмежжі.
І не барись ти завше вічний дервіш
з сомнамбулічним спалахом очей.
Тож проривайся в поле , до води.
До гір , до зір, до молодого сміху,
Тож проривайся – крізь людську зловтіху,
Пересуди і осуди, й суди.

Ведучий:

Учителював лише два місяці – до призиву в армію. Післяармійський час був часом поезії, бо тоді всі нею жили. Наступає епоха «шістдесятників». Учителює в Горлівці на Донбасі, співпрацює в пресі. У 1961 році вступає до аспірантури інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка. У цей час Василь багато пише. Книжка поезій «Зимові дерева» вже кілька років лежала у видавництві. В 1965 році його звільнили з інституту. За виступ на захист заарештованих українських інтелігентів його постійно переслідували.

Василь:

Що тебе клясти, моя недоле?

Не клену. Не кляв. Не проклену.
Хай життя – одне тернисте поле,
Але перейти – не помину.
Дотягну до краю. Хай руками,
Хай на ліктях, поповзом – дарма,
Душу хай обшмугляю об камінь –
Все одно милішої нема
За оцю утрачену й ледачу,
За байдужу, осоружну, землю цю...

Пісня «Яка нестерпна рідна чужина»

(Сл. В. Стуса, муз. С. Мороза)

Ведуча :

1968 рік. Розпач затис поета у своїх немилосердних
лещатах, коли дружина потрапила до тубдиспансеру, а
малий син дістав після грипу ускладнення на легені.
Василь відвіз хвору дитину в Донецьк до батьків. А
там вісімдесятилітній батько після запалення легенів
захворів на грип. Усе ж залишив там хлопчика, а сам з
високою температурою вирушив назад до Києва, бо
там була хвора дружина. І ні копійчки грошей, борги,
хвора сім'я, ніякої перспективи...

Знервований, знесилений тяжкою життєвою і
соціальною боротьбою, Василь починає писати
політичні заяви.

Василь :

Мені здається, що живу не я,
а інший хтось живе за мене в світі
в моїй подобі. Ні очей, ні вух,
ні рук, ні ніг, ні рота. Очужілий
в своєму тілі. І кавалок болю,

І, самозамкнений, у тьму щій тьмі завис.

3-тя сторінка

«ПРОЩАЙ, УКРАЇНО, МОЯ УКРАЇНО, ЧУЖА
УКРАЇНО, НАВІКИ ПРОЩАЙ!»

Ведучий:

7 вересня 1972 року судова комісія в кримінальних справах Київського обласного суду оголосила вирок :
«Василя Стуса позбавити волі у виправно-трудовій колонії суворого режиму строком на 5 років із засланням на 3 роки».

Вірш В.Стуса «На однакові квадрати».

Ведучий:

Розрадою була поезія. Однак боліло й тривожило сумління, що за кордоном його вірші схвалювали і друкували, висували на здобуття Нобелівської премії, а на рідній землі він державний злочинець.

Пісня «На лисій горі догорає багаття»

(Сл. В. Стуса, муз. С. Мороза)

Ведучий:

Особливо важко переживає Василь розлуку з дружиною і маленьким сином. Їхні образи виринають у снах, з'являються у темені безсоння силуети, простують на холодних мурах, запитують і кличуть. І він звертається до них.

Василь :

Ти є в мені, і так пробудеш вічно,

Свічо моя пекельна. У біді
Вже напівмертвий, я в тобі єдиній
Собі вертаю певність, що живий.
І жив, і житиму, щоб пам'ятати
Нещастя щастя і злигодні й розкоші,
Як молодість утрачену свою,
Жоно моя загублена!

Ведуча:

1979 року він повернувся до Києва після ув'язнення в Молдавії і колимського заслання. Та через півроку судовою колегією в кримінальних справах Київського міського суду йому оголошено новий вирок : 10 років позбавлення волі і 5 – заслання.

Василь :

Народе мій, коли тобі проститься
Крик передсмертний і тяжка сльоза
Розстріляних, замучених, забитих
По соловках, сибірах, магаданах.
Державо напівсонця -напівтьми,
Ти крутишся у гадину, відколи
Тобою неспокутний трусить гріх
І докори сумління дух повторять.

Учень :

Висохли сльози, вимерзли сльози,
Крапелька крові багрить на морозі,
Крові живої в мертвому тілі.
Все. Відстраждалось. Все. Відболіло.

Дайте хоч дрібку землі з України,
Мамо, сорочечку випери сину,

Дай в узголов'я любистку та м'яти.
Мати не чує. Та й де ж бо та мати.

До Соловків не дійдеш з України.
Хліб зачерствіє. Зчорніє калина.

Пісня «Виший ми, мамо, сорочку»
(на сл.Л. Михайліва, муз.М. Романишина)

Мати:

Ой сину мій, сину, дитино кохана,
Думаю про тебе з вечора до рана.
Прихилила б небо, нахилила б сонце,
Не загляне сонце у тюрми віконце.
Полетіла б чайкою, серце болем квилить.
Врятувала б, сину, та не маю сили.

Василь:

Верни до мене, пам'яте моя,
нехай на серце ляже ваготою
моя земля з рахманною журбою.
Хай сходить співом горло солов'я
в гаю нічному. Пам'яте, верни
із чебреця із липня жаротою.
Хай яблука останнього достою
в мої, червонобокi, виснуть сни.
Нехай Дніпра уроча течія
бодай у сні у маячні струмує,
і я гукну. І край мене почує.
Верни до мене, пам'яте моя.

Пісня «Терпи, терпи»
(сл. В.Стуса, муз. М. Сорока-Будник)

Ведуча:

4 вересня 1985 року. Карцерна камера № 3. Тут під час сухого голодування на знак протесту проти бурхливого доносу наглядача, за яким Василя посадили до карцера, - помер Василь Стус. І дотримав свого слова.

Василь:

Ще вруняться горді Славутові кручі,
Що синіє річки замріяна гладь,
Та вже проминув тебе птахом летючим
Твій час, твій останній. Попереду – падь...

Чіпляйся за кручу, як терен колючий,
Чіпляйся за небо, як яблуні цвіт.
За обрієм обрій, за далями далі,
допоки напруглий не вигасне день...

Бо вже ослонився безокрай чужинний.
І в жалощах никне зелений розмай.
Прощай, Україно, моя Україно,
Чужа Україно, навіки прощай.

Ведучий:

У березні 1991 року постановою Ради Міністрів України Василю Семеновичу Стусові присуджена Державна премія ім. Т. Г. Шевченка за збірку поезій «Дорога болю» (по смертю).

Ведуча :

Ми перегорнули останню сторінку життя Василя Стуса. Його немає серед нас. Але він живе своїми

безсмертними творами, своєю безприкладною стійкістю, своєю беззавітною вірою в часи, які зараз наступили в Україні і які наближав своїм життям-подвигом Василь Стус.

Вшануймо пам'ять про Василя Стуса хвилиною мовчання.

Дві дівчинки з різних кінців сцени виходять із свічками і ставлять їх до підніжжя макету могили. Весь зал встає для вшанування пам'яті про Василя Стуса хвилиною мовчання.

Ведуча :

Нехай до нього прийде Україна
І зніме хустку, і пов'яже хрест
Десниця Божа і Господній перст
Укажуть місце, де його калина.

Звучить фонограма пісні «Україна»

МИ – ХРИСТІЯНИ

Мета: підготувати дітей до Першої Святої Сповіді та Урочистого Святого Причастя.

Святково прибрана зала. На сцені ікони, вишиті рушники.

Дійові особи: Ведучі, учні-читці.

Пісня - танок „Приходіть”

Молитва „Отче наш”

Радуйтеся. Божі люди,
Хай між вами гнів не буде,
Хай цвіте любов все божа,
Чиста, мила, як квіт – рожа,
Бо любов прийшла з небес:
Христос Воскрес!
Воістину Воскрес! – відповідає зал.
Як радісно жить в світі –
Дав гарних добрих друзів,

Ісус наш любить нас!
Новий до щастя шлях.

Дав нам життя, дав сонце,
Як радісно жить в світі

Нас живить повсякчас,
З молитвою в серцях!

Вірою є безмежна й повна довіра Богу і всьому, що Він об’явив через Сина Свого Ісуса Христа. Наша віра – християнська. Ми визнаємо все те, чому навчає Ісус Христос, а Свята церква подає до вірування.

Основні віроположення християнської віри називаються Символом віри. Вони були викладені на Першому і Другому Вселенських Соборах, де зібралися єпископи з усіх християнських земель.

В Україну християнство прийшло з Візантії. Княгиня Ольга прийняла християнську віру, а в 988 році її внук, великий князь Володимир, прийняв святу Тайну Хрещення. Він охрестив своїх дванадцятьох дітей і киян у Дніпрі. З того часу християнська віра поширилася по всій землі українській.

Господь Ісус навчає,
Давати, а не брати,

Як сіяти добро,
Себе в дар принести...

Допомагати людям,
Як радісно жить в світі:

Поборювати зло,
Ми ж Люди – я і ти!

Ісус дає нам приклад,
В щоденних сірих буднях
Як твердо йти вперед,
Ловити мисль Творця...

Себе перемагати
Я хочу стати кращим,
І полюбити хрест,
Жить з Богом без кінця!

Пісня – танок ” Ми діти світла”

Святі Тайни

Ісус Христос установив сім Святих Тайн – знаків Божої ласки, які допомагають людям перебувати у єдності з Господом Богом.

1-а Свята Тайна - Тайна Хрещення

2-а Свята Тайна - Тайна Миропомазання

3-а Свята Тайна – Тайна Покаяння або Сповіді

4-а Свята Тайна – Тайна Пресвятої Євхаристії – Тіло і Кров Господа нашого Ісуса Христа під виглядом хліба й вина або Причастя

5-а Свята Тайна – Тайна Подружжя

6-а Свята Тайна – Тайна Священства

7-а Свята Тайна – Тайна Єлеопомазання

Через Святої Тайни дар,

У водах Хрещення ми знов

З твоєї ласки, Христе,

Дітьми Твоїми стали,

Вернувся нам любові чар,

Надію, Віру і Любов

Вернулось серце чисте.

Від Тебе в дар прийняли.

Свята Тайна Хрещення

Життя християнина – це велика Божя Таємниця, в яку входить дитина з моменту прийняття Святої Тайни Хрещення. У цій Тайні немовля стає святим, безгрішним. Поливаючи водою голівку дитини, що є видимим знаком невидимої Божої ласки, відбувається змивання первородного гріха. Біле

полотно – крижмо, в яке загорнена дитина, вказує на чистоту душі.

„ Ви, що в Христа хрестилися – у Христа зодягнулися. Аلیلуя.”

Запалена свічка пояснює нам, що Христос є світлом для світу, а охрещений стає дитиною світла. „Хто йде за мною, не буде в темряві блукати, а буде мати світло життя.”

Свята Тайна Миропомазання

Свята Тайна Миропомазання через слова священика „Печать дару святого Духа”, через дихання ним на уста, чоло і груди дитини і знак хреста олією на чолі, грудях, плечах, вухах, руках та ногах чинить людину храмом Святого Духа. Олія, якою здійснюється Миропомазання, називається святим миром. Святе миро патріарх освячує у Великій четвер. Воно вариться з оливкового масла і пахучих речовин.

Охрещені під час прийняття цієї Тайни, наділяються силою Святого Духа та стають воїнами Ісуса Христа у боротьбі зі злом.

Ми – воїни Христові,
Усе преобразиться,
Ми з'єднані з Христом!
Рай вернеться нам знов,
Усяке зло поборем
Як запанує в світі
Любов'ю і добром!
Безсмертна любов!

Свята Тайна Пресвятої Євхаристії

Свята Тайна Пресвятої Євхаристії або Причастя єднає людину з Богом. Пресвята Євхаристія – це Тіло і Кров

Ісуса Христа під виглядом хліба і вина. Ця Тайна здійснюється на Божественній Літургії зі словами:

- „Прийміть, їжте: це Тіло Моє, що за вас дається ... і пийте: це Кров Моя, що за вас проливається.”

Тоді здійснюється найбільше Диво всесвіту – знак нашої злуки з Богом.

Першу Службу Божу відправив сам Господь Ісус Христос перед своїм розп'яттям

під час Тайної Вечері в четвер. Апостоли першими прийняли Причастя і Ісус їм сказав:

„Чиніть це на мій спомин,” бо „Хто їсть Моє Тіло і п'є Мою Кров – у Мені перебуває, а Я у ньому.”

Ісус Христос встановив найсвятішу Тайну Євхаристії – безкровну жертву Господу за людські гріхи. Хто приймає Пресвяту Євхаристію, тобто причащається Тілом і Кров'ю Христа, тому прощаються гріхи і дається надія на вічне життя.

Молитва:

Тіло Христове прийму, Спаса і Господа мого.

В серце смиренне візьму вічного Бога живого.

Свята Тайна Сповіді

У ній через наше щире каяття Господь прощає нам гріхи. Томущо Ісус Христос прийняв на себе гріхи всього людства. Тепер при Тайній Сповіді подає нам звільнення від гріхів.

Вірю, я Тобі, мій Боже,

Вірю, що Ти справедливий,

В Тройці пресвятій єдиний,

Милосердний і всесильний,

В Об'явлення Твоє вірю,

Всі гріхи мої відпустиш,

В Твоє слово неомильне,

Даси ласку і спасіння.

Свята Тайна Оливопомазання або Тайна Єлеопомазання

Свята Тайна Оливопомазання подається тяжкохворим людям на зцілення від хвороби душі і тіла. Священик молиться над хворим і помазує елеєм, а немічний дістає Божу Благодать для душі, йому відпускаються всі гріхи.

Свята Тайна Священства

Свята Тайна Священства подається Богом через рукопокладення єпископа вибраним чоловікам – священикам, чиє покликання - проповідування людям Христової Віри. Священики мають від Бога дар Священства і право уділяти людям всі Святі Тайни.

Свята Тайна Подружжя

Свята Тайна Подружжя єднає люблячих Бога дівчину і хлопця у святе подружжя. Пресвята Трійця є основою подружнього життя, тому чоловік і жінка знаходять у ній силу себе взаємно любити, шанувати і долати різні труднощі.

- "Що Бог з'єднав, те хай людина не розлучає"- промовляє священик і благословляє подружжя на сімейне життя.

Танець - вальс "Добрий самарянин"

Заповіді Божі

Господь Бог через пророка Мойсея проголосив Свої десять заповідей. Це сталося на горі Синай, на 50 – ий день після того, як ізраїльтяни

покинули єгипетську землю і вирушили до обітованої землі.

Ці заповіді є Божим законом. Всі християни повинні їх виконувати.

Дитина: Чи добре знають Божі Заповіді третьокласники? Прошу назвати Першу Заповідь.

Зал: Нехай не буде в тебе інших богів, крім Мене.

Дитина: Я Господь Бог твій. Нехай не буде в тебе інших богів окрім Мене. Це означає, що у моєму серці найважливіше місце належить Богу, і ніщо, і ніхто не може зайняти цього місця.

Дитина: Прошу назвати Другу Заповідь Не вживай намарне імені Господа Бога твого.

Дитина: Не вживай намарне імені Господа Бога твого. Господь завжди вислуховує наші звернення і жартувати з Богом, надаремно призивати ім'я Господнє, насміхатися з освячених речей не можна.. Шануй Боже Ім'я. Не клянися, не проклинай, не божися надаремно.

Дитина: Прошу назвати Третю Заповідь.

Зал: Пам'ятай день святий святкувати.

Дитина: Пам'ятай день святий святкувати. У неділю і свято маємо радісний обов'язок бути живим учасником Святої Літургії. Адже саме тут ми через Причастя стаємо святими.

Дитина: Прошу назвати Четверту Заповідь.

Зал: Шануй Батька твого і матір твою.

Дитина: Шануй Батька твого і Матір твою, щоб тобі було добре, і щоб ти довго прожив на землі. Пошана батьків, вчителів, наставників на добро дає нам змогу вже у земному житті бути щасливими. Слухайся і поважай батьків і вчителів. Твоя родина – це не тільки

батько і мати, але й клас, школа, Батьківщина. Люби їх!

Дитина: Прошу назвати П'яту Заповідь

Зал: Не вбивай.

Дитина: Не вбивай. Завжди маємо оберігати життя, а не нищити здоров'я шкідливими звичками. Шануй життя та здоров'я своє і всіх людей. Молися за мир на світі і благодать.

Дитина: Прошу назвати Шосту Заповідь.

Зал: Не чужолож.

Дитина: Не чужолож. Сімейне життя благословляє сам Господь Бог. Живіть у родині в мирі і любові, піклуйтеся один про одного.

Дитина: Прошу назвати Сьому Заповідь.

Зал: Не кради.

Дитина: Не кради. Шануй чужу власність. Чесною працею здобувай потрібні тобі речі.

Дитина: Прошу назвати Восьму Заповідь.

Зал: Не свідчи ложно на твого ближнього.

Дитина: Не свідчи ложно на твого ближнього. Заповідь остерігає нас від брехні, бо брехуном є диявол і тому жити треба у правді, бо „Христос є дорога, правда і життя”. Тому ніколи не говори неправди, не обмовляй, не зневажай інших людей.

Дитина: Прошу назвати Дев'яту Заповідь.

Зал: Не пожадай жінки твого ближнього.

Дитина: Не пожадай жінки твого ближнього. Ця заповідь оберігає чистоту душі і святість подружжя. Господь Бог заборонив погані вчинки і безсоромні бажання. Люби ближнього свого і бажай йому тільки добра.

Дитина: Прошу назвати Десяту Заповідь.

Зал: Не пожадай нічого того, що є власністю твого ближнього.

Дитина: Не пожадай нічого того, що є власністю твого ближнього. Це означає, що не дозволено ані думкою, ані ділом заздрити, посягати на чужу власність, нищити добро. Тож ніколи не тільки не бери чужого, але й не бажай цього. Не заздри іншим. Будь задоволений тим, що маєш, за все дякуй Богові.

Роздуми над гріхами

Господь Бог сотворив перших людей – Адама і Єву поселив їх у раю. Але прародичі порушили Божий наказ і согрешили. Єва послухала змія-диявола, скуштувала сама і дала Адамові спожити плід із забороненого дерева пізнання добра і зла. Цей непослух став первородним гріхом. З того часу люди смертні, вони втратили Божу ласку. Але Господь не перестав їх любити і для спасіння від первородного гріха пообіцяв прислати на землю Спасителя, Божого Сина Ісуса Христа. І Він прийшов, щоб Своїми діяннями, смертю і Воскресінням повернути нам Божу ласку.

Дії людини, яка переступає Божі Заповіді, є гріховні. Існує сім головних гріхів.

Гордість – людина вважає себе ідеалом, хоче, щоб її хвалили і цінували більше, ніж вона на те заслуговує.

Скупість – людина йде на все заради збагачення, дбає тільки про майно і гроші.

Нечесність – людина проводить життя в безсоромних помислах і вчинках.

Заздрість – людина не бажає щастя і добробуту іншим, ненавидить тих, кому добре.

Непоміркованість – людина не знає меж ні в чому: надмірно п'є, їсть, говорить.

Гнів – схильність людини до постійних сварок, помсти, намагання чинити зло ближнім.

Лінивість – людина, яка не хоче і не любить працювати й молитися.

Існують смертні й легкі гріхи. Той, хто свідомо порушує Божі Заповіді, не любить Бога, своїх батьків, хто вбиває – той допускає смертний гріх.

Легкі гріхи здійснюються несвідомо. Приховати їх від Господа неможливо. Але вони відпускаються, коли щиро благати прощення в Бога, в людей.

Гріхи, які ми вчинили після хрещення, Господь Бог прощає нам у Тайні Покаяння або Сповіді. Ісус Христос встановив її, коли дав Апостолам владу відпускати гріхи: *”Прийміть Духа Святого! Кому відпустите гріхи – відпустяться їм, кому ж затримаєте – затримуються.”*

У Сповіді ми визнаємо гріхи перед священником, розкаюємося в поганих вчинках і думках. У молитві до Святого Духа просимо допомогти достойно здійснити Сповідь.

Ставши на коліна, робимо на собі знак святого хреста, вітаючи священника словами:

„Слава Ісусу Христу.”

Потім кажемо, коли сповідалися останній раз і чи відбули ми наложену покуту.

Далі визнаємо гріхи, які вчинили. Уважно вислуховуємо священника, запам'ятовуючи покуту, яку він задасть, і каємося у гріхах своїх словами:

„ Боже, милостивий будь мені, грішному (грішній), Боже, очисти гріхи мої і помилуй мене. Без числа нагрішив (нагрішила). Господи, прости мене.

Сценка підготовки до Першої Сповіді

- Про деякі мої гріхи мені соромно говорити. Я боюся.

- Звичайно лихих вчинків ми соромимося, але Господь знає про ці вчинки.

Він простить нам, якщо ми їх розуміємо і щиро каємося.

- До кого ж нам іти? Хто ж може нас звільнити від цього сорому?

- Тільки Господь Ісус. Адже Він так багато зазнав зневаг від людей і пішов на ганебну смерть на хресті за людей.

- Перед Сповіддю треба усіх, кого образили, перепросити: маму, батька, дідуся...

- І, якщо можливо, то поправити заподіяну шкоду.

- Давайте спробуємо зіграти ролі мами і дочки, тата і сина.

- Простіть мене за все, що я накоїв(накоїла).

- „Хай Господь простить, а я прощаю.”

- Ще раз все повторимо собі, що треба зробити, щоб не забути і не розгубитися на Першій Сповіді та Урочистому Причасті:

- Повторюйте за мною:

1-е. Молитва.

2-е. Іспит совісті.

3-е. Бажання виправитися і щире каяття.

4-е. Сповідь.

5-е. Покута.

6-е. Дуже чемно слухати Службу Божу (не штовхатися, не розмовляти, знати молитву і молитися уважно і щиро).

7-е. Прийняття Причастя.

8-е. Вдячність Богу (вдячний отримує спасіння).

9-е. Любити Бога, Батьківщину і людей.

- Про що може запитати священик?

- Чи знаєш Символи віри?

- Чи ви знаєте Правди віри?

- Розкажіть про Бога, в якого віруєте, якому довіряєте?

Шість правд віри

Виходять діти і розповідають про Бога.

- Є один Бог, що все сотворив і всім управляє.

- Бог є справедливий Суддя, що за добро нагороджує, а за зло карає.

- Я вірю в Єдиного Триособового Бога – Отця, Сина і Святого Духа. Бог Отец, Бог Син і Бог Дух святий: це є Пресвята Тройця.

- Друга Божа особа – Син Божий – став чоловіком і вмер на хресті задля нашого спасіння.

- Людська душа є безсмертна і відповідатиме за все, що вчинила.

- Божа благодать є конечно необхідна для спасіння.

- Довіряю Богові, бо Бог є Любов. Христос воскрес і цим дав і мені гарантію воскресіння, якщо я буду завжди з ним з'єднаний.

Виступ вчителя

„Щоб народ піднявся з колін, треба, щоб народ став на коліна перед Богом!”

І це правдиві слова, бо тільки вільним і щасливим є той народ, якому Господь є Богом.

Наш Господь – Ісус Христос є Богом і є Людиною, через

Його Синівство ми в змозі стати синами і доньками живого, всемогучого Бога Отця в любові Святого Духа і мати вічне життя у Пресвятій Трійці. Нехай завжди керують вами дві головні заповіді любові.

Люби господа Бога твого всім серцем твоїм, всією душею твоєю, всією силою і всіма мислями твоїми. Це перша і найбільша заповідь.

А друга подібна до неї. Люби ближнього, як самого себе. Тож будьте справжніми християнами: остерігайтесь злого—творіть добро!

МОВА, МАМА, ПІСНЯ НА РІДНІЙ ЗЕМЛІ

Мета: розширити уявлення учнів про родину; викликати бажання дізнатися коріння свого роду, примножувати його славу. Розвивати пізнавальні інтереси. Виховувати бережне і шанобливе ставлення до усіх членів родини.

Святково прибрана зала. На задній стіні сцени – плакат із назвою свята, кульки, вишивки, на передньому краї сцени — квіти.

Дійові особи: Ведучі, учні-читці, Син, Мати, Марічка, Вітьок.

Дитинство пахне яблуками й медом,
І матіолою п'янкою під вікном,
І хмарами, що так гойдають
Дитячим, довгим, безтурботним сном.

Ромашковим духмяним теплим чаєм,
І хлібом, що рум'яниться в печі,
Квітучим полем, і вишневим гаєм,
І спокоєм на татовім плечі.

Руками мами, що втирає сльози,
Бабусиною казкою на ніч,
І рястом-цвітом при дорозі,
Дорогою у таємничий світ.

Дитинство пахне святом і кутею,
І крашанками вдома на столі,
Святою, рідною землею,
І житом у тугім снопі.

Дитинство пахне листям в тихім парку,

Дитинство пахне працею села,
Городом пахне і росою зранку...
Та жаль, дороги вже назад нема.

Пісня „Моє дитинство золоте”
(Сл. та муз. Наталії Май)

Початок моєї родини –
З порогу батьківської хати,
З пісень отих колискових,
Яких нам співала мати.

Напевно, бере свій початок
Родина з пісень солов'я.
Із того селянського двору,
Де п'є молоко немовля.

А кажуть, вона починається
З пісень, що так щиро лунають,
Та з тих рядочків віршованих,
Що ми ще змалку вивчаєм.

Послухай, як струмок дзвенить.
Як гомонить калина...
З тобою в радості й біді
Завжди твоя родина.

Поглянь тут соняшник росте,
Напоєний дощами.
А тут веде розмову степ
У полі з колосками.

Тут чорнобривці вже цвітуть,

Рум'яний хліб у хаті.
Найкраще слово я кажу
Своїй родині в хаті.

Це моя домівка, тут моє коріння,
Мова моя рідна і батьки мої.
В світі все минає, тільки застаються
Мова, батьки, пісня на рідній землі.

Ти живеш, допоки є родина,
Що стрічає щирістю й теплом...
І радієш, як мала дитина,
Бо лиш тут по-справжньому добро...

Розливаються річки весною,
Хай мороз чи спека – не біда...
Коли поряд завжди є з тобою
Очі мамині і татові слова.

Пісня „Родина, родина”.
(Сл. та муз. Назарія Яремчука)

Хто ти є? Твоє коріння звідки?
Думай ким зростуть твої сини...
І для кого ти живеш у світі,
Хтось про тебе пам'ятатиме, чи ні?

Якщо сам забудеш стежку рідну
І до церкви йтимеш у скорботний час,
То можливо, і казати не потрібно,
Чи тебе згадає хто хоч раз...

Якщо злість у серці – примирися,

А в душі образа – то прощатись вчись...
І як бабця вчила – поступися,
І за рідних завжди помолись...

Те, чого в дитинстві навчали -
Свято бережи, не забувай!
Щоб тебе нащадки пам'ятали,
Роду свого не цурайся, а вивчай.
Народилось дитятко, маленька кровинка,
Що від тата і мами життя поведе.
Ще безпомічна, крихітка їхня дитинка,
Але виросте скоро, - час швидко іде.

Колискова

Як дітей колишеш ти недремно:
То не раз змахнеш краплини поту.
Що ж, прислів'я мовить недаремно:
„Хто не мав дітей – не мав клопоту”.

А зростуть, то скільки дум у неньки
І тривога за їхнє кожне діло.
Голова боліла від маленьких,
Від дорослих – серце заболіло.

Сценка

Син:

Чом у тебе у косі ясна
Забіліла раптом сивина?

Мати:

Від любові, від тривоги, надій:
Ти ж у мене один, сину мій.

Син:

А в бабусі голова біліш –
То ж мене бабуса любить більш?

Мати:

В неї діти – доньки і сини –
Додають, сердешній, сивини.

Син:

Чом же тьотя біла, як зима, -
В неї ж діток не було й нема?

Мати:

Так, синочку, біла геть вона.
Бо нудьгує цілий вік вона.

Добре ж , як себе пізнати в дитині,
Знати, твої вона продовжить роки.
Добре дати світові людину.
І людині дати світ широкий,
Дарувати їй цвітіння рясту,
Сині гори, неспокійні ріки...
Хто не мав дітей, не звідав щастя,
Долею обділений навіки.

Пісня „Мама й тато”

(Сл. та муз. Наталії Май)

Моя люба мама – калиновий цвіт,
В тобі люба, люба мамо, весь мій любий світ.
В тобі - моє щастя, в тобі - моя ціль
Твоє – моє горе, моїм є твій біль.
Ти - мій скорб найбільший, ти – мій цвіт живий.
Ти – моя перлина, скорб мій дорогий.
Ти мене борониш від лихих тривог.
Нехай благословить Тебе Господь Бог.

Сценка

Ведучий

Ой, Марійко – ученице,
Ти куди біжиш така?
Що розпатлані косички,
Забинтована рука,
Чом коліна, як на сміх,
Визирають із панчіх,
А на синьому жакеті
Білий гудзик, як горіх?

Марічка

Не розпитуйте дарма,
Бо хіба ж я знаю?
Третій день себе сама
Навіть не впізнаю!
Забруднився комірець,
Загубився гребінець,
Всі підручники з портфеля
Перебрались на стілець!
Кіт нитки загнав під ліжку,
(Для кота катушка – мишка).
Поки я шукала їх, -
От, що вийшло із панчіх!
Ну й попала я в біду,
Що нічого не знайду...
Ми й котлети з братом раз
Їли так й не смажені...
Та що ж сталося у вас?
Мама у відрядженні.

Мама! Наддорожче слово в світі!
Де б не був ти, що б не говорив,
Назавжди вона твій шлях освітить

Ніжним серцем відданим тобі.

Боляче дітям - боляче мамі,
Тільки утричі, а не так само!
Кожна стежина, кожна дорога,
Що простяглася у світ од порога,
Буде дорогою й нашої мами,
То ж постараймось іти тільки прямо.

Пісня „Квітуча Україна”

(Сл. та муз. Наталії Май)

Сценка

Ведучий

Вітько – бідак страждає так,
Аж здригає ногами.

Він за столом, він пише твір

„Я помагаю мамі”.

Старанно олівець гризе

Та супить брови грізно,

Але нічого, хоч умри,

До голови не лізе.

Та ось тихесенько зайшла

В його кімнату мама.

Мама

Вітюнь, будь ласка, в магазин

Сходи за сірниками.

Вітьок

Ідея!

Ведучий

Вигукнув синок, а мамі...

Вітьок

Ну й морока, сама іди!

Я твір пишу – роблю важкі уроки!

Ведучий

І мама вийшла. А Вітько

Швиденько пише в зошит...

„Я в магазин завжди ходжу,
Коли мене попросять”.

Хвилин за десять мама знов
З’являється у дверях.

Мама

Вітюнь, картопельки начисть,
А я зварю вечерю.

Вітьок

Сама начисть.

Ведучий

Кричить Вітько, та так, що ледь не лопне.

Вітьок

Я твір пишу! Я зайнятий!

Сама вари картоплю!

Ведучий

Виходить мама, а синок

Писати знов сідає.

„Я мамі сам варю обід,
Вечерю та сніданок”.

Радіє син.

Не твір, а люкс!

Оцінка буде гарна!

І геть не думає про те,

Що він радіє марно.

Пісня „Василечки”

(Сл. та муз. Наталії Май)

Батьку любий, тату милий, нинішньої днини

Ти прийшов до нас на свято нашої родини.
Ми тобі складаєм нині щире побажання ,
Щоб прожив ти многі літа – не зазнав страждання.
Щоб ти вивів нас у люди та втішався нами,
Щоб гордитися міг своїми донями й синами.
Дуже – дуже добрий
Любий мій татусь,
Ми з ним - гарні друзі,
І я цим горджусь!
Він такий розумний,
Все на світі знає,
Бо книжок багато
Він завжди читає.

Мій татусю рідний,
Завжди будь таким –
Спритним і веселим,
Вічно молодим!

Закортіло татусеві
Перевірить сина
І дізнатись, як встигає
У школі дитина.
- Що стоїш? Чого боїшся?
Підійди до мене,
Дай – но мені швидко зошит
І неси щоденник.
Подивився у зошити –
Що й казать, не знає:
Одна двійка з – за другої
Звідти виглядає.
Подивився у щоденник –
І в наступ на сина:

- Та у тебе тут із співів
„Добре” та „Відмінно”!
Ах, ти, - кричить, - лобуряко, -
І паска знімає, -
У зошитах повно двійок,
А він ще й співає!

Чи мороз, чи виє хуга,
Я нічого не боюсь.
Це тому, що маю друга,
Мій найкращий друг - татусь
Ми йдемо гуляти разом,
І в кіно, і в магазин.
До морозива я ласий,
А мультфільми любить він.

У суботу тато прибирає,
Добре діло знає він своє.
Все що треба в домі поладнає,
А матусі вихідний дає.

Дуже поважає
Мій татусь футбол,
Разом із гравцями
„Забиває” гол.
То підскоче в кріслі,
То „ура” кричить,
Аж на стелі люстра
Дзвінко дзеленчить!
Недарма вважає
Наша вся сім'я,
Що на тата ззовні
Дуже схожий я.

Підросту ще трішки,
Усього навчусь,
І таким завзятим
Стану, як татусь!

У мами робота,
У тата робота,
У них для мене
Залишається субота.
А бабуса і дідусь дома є завжди,
Вони не кричать на мене ніколи!
Посадять, нагодують:
Ти не поспішай!
Що там у тебе трапилось –
Розповідай.
Я говорю, а бабуса і дідусь
Не перебивають...
Гречку по крупинках
Сидять перебирають.

- Та навіщо, внучку, -
запитала бабця, -
в ліве вухо зранку
запихав ти вату?
- Ти ж казала, що у мене, -
внук відповідає, -
Те, що в праве входить,
В ліве вилітає.

Мої бабуса і дідусь
Зовсім не старенькі.
Вони по хаті ходять
Наче молоденькі.

Хоча бува бурчать вони
Інколи на мене,
Та у них зате завжди
Ласощі в кишені.

Ще сонце не встало, ще тільки сіріє –
Мене від світанку два сонечка гріють.
Два сонечка ясні від ранку до ночі –
Це дивляться тепло бабусині очі.
Бабусю, дай руки твої поцілую,
За шийку тебе обійму,
І щічку погладжу.
Ти знаєш, бабусю, як дуже тебе я люблю!
І ти мене любиш, хоч я неслухняний,
Частенько і шкоду роблю,
Та ти все пробачиш, мене поцілуєш...
І я тебе дуже люблю!

Веселий ранок з підвіконня
Пускає зайчики на стелю.
Протерла Леся очі сонні,
Бабусю кличе до постелі.
На шию кинулась, шепоче:
- Ти – найдорожча бабця в світі!
Взяла мене цієї ночі
З собою в ліс, де повно квітів.
В траві цукерки ми збирали,
- Які ж солодкі, бабцю мила!
Мені морозиво купила,
А ще дивились диво – риби.
Ходили потім до фонтану.
Спасибі, дякую, спасибі, -
Весь день казати не перестану.

Бабуся глянула на маму
І посміхається, моргає.
- Хитреньку виснила програму!
Вставай, онучко, ліс чекає.

Мій сивий, лагідний дідусю,
Я до землі тобі вклонюся
За теплоту твою і ласку,
За мудре слово, гарну казку.
Ти вчив нас,
Як на світі жити,
Як один одного любить,
І твій розумний заповіт
Я пам'ятатиму повік!

Пісня „Мої батьки”

(Сл. та муз. В. Анісімов)

Допоки нас чекають наші мами
І доки виглядають нас батьки
Провідуймо, та не лише листами,
Хоч дорогі їм і скупі рядки.
Коли неждано вдарять в дзвони далі,
Тоді на все, на все, знайдеться час.
Але ні сльози, ні вінок печалі –
Уже ніщо не виправдає нас!
Заниє жаль у щедрім слові мама,
І чайкою здригнеться синя вись.
Провідуймо і завжди пам'ятаймо,
Що можемо запізнитися колись.

Пісня „Мати”

(Сл. та муз. Т. Повалій)

Дарунків, золота не маємо,
Щоб до ніг зложити.
Однак тут спільно присягаємо,
Що доки будем жити,
Любов сердець своїх маленьких
Вам віддамо наші рідненькі!

Пісня „Червона калина”
(Сл. та муз. Наталії Май)

Література

1. Вірші: Т.Г.Шевченка, Л.Українки, І.Франка, В.Стуса, М. Сингаївського, Н. Приходька, П. Воронька, Г. Грищенка, В. Сосюри, А. Малишка, Н.Забіли.
2. Філарет Колеса «Шкільний співанок».
3. Савченко-Гнатюк О. І. «Карнавал».
4. «Світлиця народознавства».— К.: МДП «Витоки», 1992.
5. Серпухова І. Є. «Цікава дидактика». — Х.: «Ранок», 2003.
6. «Веселкове дитинство».—Кам'янець-Подільський: «Абетка», 2001 рік.
7. Гринько В. «Букварик-Веселик».
8. Красномовець Л.В. Педагогічні основи організації сімейно-родинного виховання. Порадник батькам та педагогам. — К.-П., 2000.
9. Сергійчук В. Доля української національної символіки. — К.: 1990.
10. «Вчимося співати», 1-4 класи. — Х.: «Ранок», 2002.
11. «Соловейку маленький». — Тернопіль: «Підручники й посібники», 2001.
12. «Дударик», випуск 2. — К.: «Музична Україна», 1974.